З БЛАГОСЛОВІННЯ МИТРОПОЛИТА ЛУЦЬКОГО І ВОЛИНСЬКОГО МИХАЇЛА

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

ЧАСОПИС ВОЛИНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ

№ 2 (10), КВІТЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 2026 р.

ВІТАЄМО МИТРОПОЛИТА ЛУЦЬКОГО І ВОЛИНСЬКОГО МИХАЇЛА З 60-ЛІТТЯМ

З нагоди ювілею нашого владики в кафедральному соборі Святої Трійці *9 травня* відбулися урочисті відправи – Божественна Літургія та подячний молебень.

Розділити молитву з високопреосвященним Михаїлом прибули архієреї нашої Церкви – секретар Священного Синоду митрополит Хмельницький і Шепетівський Симеон, Екзарх Вселенського Патріарха в Україні єпископ Команський Михаїл, митрополит Тернопільський і Кременецький Нестор, митрополит Переяславський і Вишневський Олександр, митрополит Дніпровський і Січеславський Симеон; клірики з усіх деканатів Волинської єпархії, чернецтво, представники влади, викладачі та студенти Волинської православної богословської академії, парафіяни. Супроводжував Богослужіння архієрейський хор «Оранта».

Вітальний адрес виголосив канцлер єпархії протоієрей Микола Цап:

«У цей знаменний і радісний день, коли Господь у Своїй безмежній милості сподобив увінчати Вас шістьма десятиліттями земного шляху, ми – духовенство, чернецтво, парафіяни, вся повнота Волинської єпархії – з великою любов'ю, вдячністю та синівською пошаною звертаємося до Вас зі щирими й сердечними вітаннями. Нехай цей ювілей стане для Вас не лише нагодою думками повернутись в минуле, на

мить згадати немалий відрізок пройденого життєвого шляху, але буде також натхненням для нових звершень у почесному і високому архіпастирському служінні Богові та рідному українському народові.

Волинська кафедра – одна з найдавніших і найшанованіших на теренах України. Ще за часів Великого князівства Литовського, в добу князя Любарта Гедиміновича, православна віра була панівною на цій благодатній землі, а у стінах давніх монастирів і храмів творилася духовна слава і велич Волині. Навіть у найтяжчі історичні часи, коли здавалося, що Православна Церква на Волині зникне назавжди, – вона не згасала, бо берегли її ревні пастирі й вірні парафіяни. Ви, Ваше Високопреосвященство, добре знаєте цю історію – не лише як керманич єпархії, але і як людина, яка щиро та глибоко любить минувшину рідного краю. Ця любов до історії – не суха вченість, а жива, пристрасна зацікавленість долями людей, храмів і парафій – завжди відчувається у Ваших проповідях, у Вашому ставленні до пам'яток старовини, у Вашій готовності відроджувати забуте і зберігати всі ті найцінніші духовні скарби, що були у нас від початків християнства. Саме ця любов до минулого живить Вашу невтомну турботу про майбутнє.

У новітній час естафету великих попередників підхопили архіпастирі, що стояли на чолі Волинської кафедри вже в добу незалежної України: блаженної пам'яті митрополит Іоан Боднарчук, який на початку 1990-х благословив відродження Української Автокефальної Православної Церкви, та митрополит Яків Панчук – один із основоположників Київського патріархату, що своїм прикладом показав: вірність українській церковній ідеї дорожча за всі людські почесті. Саме з рук митрополита Якова прийняли Ви перші ступені священства – і ця духовна спадкоємність є промовистим символом безперервності православного служіння на Волині. Однак найбільшого розквіту, розбудови та духовного піднесення Волинська єпархія зазнала саме в роки Вашого архіпастирського служіння – і це беззастережно визнає кожен, хто знає її сьогоднішнє обличчя.

Ви, Владико, розпочали свій життєвий шлях на історичній Волині, неподалік Свято-Успенської Почаївської Лаври, яка вплинула на Ваш подальший вибір. Після здобуття богословської освіти, у ювілейний 2000-й рік від Різдва Христового були покликані до найвищого служіння у Церкві Христовій, прийнявши єпископський сан. Першими Вашими єпархіями, де Ви багато потрудилися для упорядкування церковного життя, були Сумська і Чернігівська. На кожній з них Ви прослужили по два роки. У 2004 році, на день Святої Трійці, Вас офіційно було представлено як нового архіпастиря на Волинь.

Вже 22 роки Ви очолюєте Волинську єпархією, і за цей час зроблено багато добрих справ: налагоджено церковну дисципліну, впорядковано єпархіальне управління, дано потужний поштовх усім сферам церковного служіння – від богослужбового життя до капеланської, паломницької, місіонерської, молодіжної та соціальної діяльності. При духовній консисторії

засновано й успішно діють усі необхідні для єпархіального життя відділи і служби. Управління єпархії уклало угоди про співпрацю з багатьма навчальними, медичними і військовими установами області. Видається часопис «Волинські єпархіальні відомості». За Вашої ініціативи розроблено єпархіальну символіку – герб і прапор.

Велику увагу, Владико, Ви приділяєте чернецтву і відродженню монастирів на Волині.

Особливе місце серед Ваших турбот посідає Свято-Троїцький кафедральний собор у Луцьку – головна святиня єпархії. Під Вашим керівництвом триває його масштабна реставрація – і внутрішня, і зовнішня, крок за кроком стараннями відомих волинських іконописців наш собор набуває своєї величі, стаючи справжньою духовною перлиною Волинської землі. Ваша особиста щоденна зацікавленість ходом робіт засвідчує: для Вас Свято-Троїцький собор – не лише архітектурна пам'ятка, а жива молитва у камені, дім Божий, гідний найвищої краси.

Одним із найвагоміших плодів Вашого архіпастирського служіння є виховання цілої плеяди священнослужителів. Значна частина духовенства не лише Волинської, а й багатьох інших єпархій Православної Церкви України прийняла духовний сан саме з Ваших рук. Кожен священник, якого Ви висвятили, несе у своєму служінні частку Вашої ревності й любові до Церкви та народу, Вашого розуміння того, що значить бути справжнім душпастирем. Ви підходили до цього покликання не формально: завжди прагнули, щоб священник ішов до парафії не лише з богословськими знаннями, а й з живою вірою, почуттям відповідальності та щирою любов'ю до людей. Тому так багато Ваших вихованців стали справжніми духовними наставниками, яких люблять і поважають парафіяни.

Нерозривно пов'язана з цим покликанням і Волинська православна богословська академія – особлива сторінка у літописі Вашого служіння. Після пожежі у 2005 році, яка знищила половину навчально-житлового корпусу семінарії, Ви не відступили: із попелу підняли не лише стіни, а й сам задум – у 2011 році семінарію реорганізовано у богословську академію, що відкрило перед нею якісно нові горизонти. Сьогодні Волинська православна богословська академія – це повноцінний теологічний і науковий осередок, що впевнено крокує з часом у майбутнє. Завдяки Вашій постійній увазі та ктиторству академія розвивається й оновлюється, відповідає на виклики сучасності, зберігаючи при цьому вірність православній традиції. Ви особисто показуєте приклад поєднання церковного служіння з науковим пошуком – і цей приклад живить академічний дух навчального закладу, надихаючи як викладачів, так і студентів.

Загальновизнаною й неоціненною є Ваша роль у творенні Православної Церкви України. Ще задовго до Об'єднавчого собору у 2018 році Ви послідовно стояли за єдність українського православ'я, організовували молебні, церковні форуми та інші заходи на підтримку автокефалії, об'єднували навколо цієї ідеї духовенство і мирян. Ваше ім'я справедливо стояло

серед тих, хто міг очолити Помісну Церкву, – і це є свідченням не особистих амбіцій, а авторитету, здобутого роками безкомпромісного служіння.

Сьогодні Волинська єпархія під Вашим проводом є однією з найкращих – взірцем для інших єпархій у розбудові нашої Помісної Православної Церкви України. На момент призначення Вас керуючим Волинської єпархії Ви прийняли 175 парафій, на яких звершували служіння 137 священників. Незважаючи на утворення у 2017 році нової Володимир-Волинської єпархії, до якої зі складу нашої відійшло 86 священників і 122 парафії, сьогодні Волинська єпархія кількісно значно зросла і нараховує 361 парафію, на яких духовно трудяться 248 священників і 19 диякон. З часу отримання у 2019 році Томосу до Волинської єпархії Православної Церкви України приєдналося 149 релігійних громад і 17 священників.

Під Вашим омофором відновлено давні традиції паломництва до чудотворної ікони Холмської Богоматері – однієї з чотирьох найбільш шанованих святинь давньої Русі, яка зберігається в Луцьку. Звершується загальноміське освячення води у свято Богоявлення на річці Стир. Щороку на завершення Великого посту відбувається Страждальний хресний хід вулицями нашого міста.

Нині Україна переживає одне з найтяжчих випробувань за всю свою багатовікову історію. Ворог намагається зламати не лише тіло, але й душу народу. В цей непростий час Ви, Владико, постійно перебуваєте зі своєю паствою: відспівуєте полеглих Героїв у кафедральному соборі Святої Трійці, підтримуєте духовно поранених і скорботних, благословляєте захисників на ратний подвиг. Ваше слово і Ваша молитва тримають дух єпархіальної громади в час, коли кожного дня хтось іде на фронт, а хтось не повертається. Церква Христова на Волині стала домом скорботи і надії, де плачуть і зціляються серця, – і в центрі цього служіння незмінно перебуваєте Ви, Ваше Високопреосвященство, з Вашою невсипущою пастирською любов'ю. Хай Господь збереже нашу Батьківщину – Україну і допоможе здобути перемогу над ворогом.

З великою пошаною до Вас складаємо побажання благодаті та провидіння Божого, щоб образ архієрея – Доброго Пастиря, який Ви звершуєте з допомогою Божою, й надалі був непорушним та міцним. Від щирого серця бажаємо Вам міцного здоров'я, духовної радості, щоби Дух Святий і надалі зміцнював та надихав Вас у цьому високому служінні Богові й людям та сприяв здійсненню багатьох Ваших задумів у подальшій розбудові Волинської єпархії. Ми Вас щиро любимо, пишаємося Вами, молимося за Вас і сьогодні радіємо разом з Вами.

Тож, дорогий Владико, в цей ювілейний для Вас день народження прийміть від нас низький синівський уклін, святу просфору з нагоди нашої спільної

молитви, а також ці білі троянди як вияв нашої великої християнської любові до Вас. На многії літа, Владико!»

Достойне духовенство отримало чергові церковні відзнаки за пастирські труди.

Після цього учасники Богослужіння хресною ходою прийшли до фотостенда загиблих Героїв на Театральному майдані, де було відслужено заупокійну літію.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл (у миру Тимофій Зінкевич) народився 9 травня 1966 р. в Лосятині Тернопільської області в селянській сім'ї. У 1987–1988 рр. виконував послух у Почаївській лаврі, в 1988–1990-му – паламар у черкаській церкві Різдва Пресвятої Богородиці.

У 1994 р. закінчив Санкт-Петербурзьку духовну семінарію, а в 1998-му – Київську духовну академію. 12 жовтня 1997 р. висвячений на ієромонаха. 1997–2000 рр. – служіння в Тернопільському Свято-Троїцькому духовному центрі ім. Данила Галицького, у 2000-му – в Михайлівському Золотоверхому чоловічому монастирі Києва. 22 жовтня 2000-го у Володимирському соборі столиці прийняв сан єпископа з титулом Сумський і Охтирський. Із 2002 по 2004-й перебував на чернігівській кафедрі, з 14 травня 2004-го – на волинській.

У 2009 р. закінчив Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка. Того ж року піднесений до сану архієпископа, у 2012-му – митрополита.

27 листопада 2019 р. здобув ступінь кандидата історичних наук. Відзначений орденами Князя Володимира Великого III ступеня, Юрія Переможця, «За заслуги» III ступеня. У червні 2020 р. йому присвоєно звання почесного доктора (Doctor Honoris Causa) Луцького національного технічного університету, в листопаді нагороджено орденом Святого Архістратига Михаїла I ступеня. Владика Михаїл є членом Національної спілки журналістів України.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ЄПАРХІАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР

Священника Іллю Онищука зараховано до кліру парафії Воздвиження хреста Господнього в с. Боратин Луцького райдек. (указ № 2 від 13 січня 2026 р.).

Диякона Ореста Шинкарука зараховано до кліру парафії Холмської ікони Божої Матері в Луцьку (№ 6 від 13 січня).

Протоієрея Андрія Сеха призначено настоятелем парафії Апостола і євангеліста Йоана Богослова в с. Жмудче Ковельського дек. (№ 7 від 27 січня).

Протоієрею Ігореві Синчині дано благословіння звершувати капеланське служіння у в/ч 3009 (№ 8 від 27 січня).

Священника Артема Колбасюка призначено настоятелем парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Серхів Маневицького дек. (Камінь-Каширський р-н) (№ 10 від 10 лютого).

Священника Володимира Марциняка призначено настоятелем парафії Великомученика Євстафія Плакиди в с. Поповичі Ковельського дек. (№ 12 від 12 лютого).

Священника Назарія Кандибу зараховано до кліру храму Святих жінок-мироносиць жіночого монастиря Покрови Пресвятої Богородиці в с. Тростянець Ківерецького дек. (Луцький р-н) (№ 17 від 25 лютого).

Протоієрея Володимира Удуда призначено настоятелем парафії Святителя Миколая Чудотворця в с. Колодяжне Ковельського дек. (№ 22 від 5 березня).

Ієромонаху Пименові Меху дано благословіння звершувати капеланське служіння у структурі Синодального управління військового духовенства (№ 25 від 18 березня).

Священника Назарія Тимківа призначено настоятелем парафії Великомучениці Параскеви-П'ятниці в селах Підгірне, Березолуки та Яблунівка Рожищанського дек. (Луцький р-н) (№ 26 від 18 березня).

Протоієрея Романа Нестера звільнено від обов'язків настоятеля парафії Успіння Пресвятої Богородиці в с. Новостав Луцького райдек. (указ № 33 від 4 травня 2026 р.).

Священника Іллю Онищука відраховано з кліру парафії Воздвиження хреста Господнього в с. Боратин і призначено настоятелем парафії Успіння Пресвятої Богородиці в с. Новостав Луцького райдек. (№ 34, 35 від 4 травня).

Протоієрея Івана Пахолка звільнено від обов'язків настоятеля парафії Воздвиження хреста Господнього в с. Боратин Луцького райдек., а протоієрея Романа Нестера призначено на цю посаду (№ 38, 39 від 14 травня).

Протоієрея Олександра Безкоровайного звільнено від обов'язків віцеканцлера та старшого капелана Управління єпархії (№ 40 від 15 травня).

Протоієрея Василя Клочака призначено на посаду віцеканцлера Управління єпархії (№ 41 від 15 травня).

Протоієрея Юрія Близнюка призначено на посаду головного капелана Управління єпархії (№ 42 від 15 травня).

Священника Ростислава Петрука зараховано до кліру парафії Апостолів Петра й Павла в с. Коршовець Луцького райдек. (№ 47 від 22 травня).

Протоієрея Георгія Лагановського звільнено від обов'язків настоятеля парафії Волинської ікони Божої Матері в с. Баківці Луцького райдеканату з відрахуванням зі штату єпархії, а протоієрея Володимира Дрозда призначено на цю посаду (№ 48, 50 від 22 травня).

Диякона Григорія Стаднюка зараховано до кліру парафії Святителя Миколая Чудотворця в с. Жидичин Ківерецького дек. (Луцький р-н) (№ 53 від 22 червня).

1 липня

День заснування храму: 30 років тому, 1996-го, – церква Апостолів Петра і Павла в с. Коршовець Луцького райдек.

День висвяти: 25 років тому, 2001-го, – протоієрей Іван Зеленко, старовижівський декан, настоятель парафій Святителя Василія Великого в селищі Стара Вижівка, Великомученика Юрія Переможця в с. Седлище Ковельського дек.

2 липня

День заснування храму: 20 років тому, 1996-го, – церква Великомученика Димитрія Солунського в с. Новосілки Горохівського дек. (Луцький р-н).

7 липня

День заснування храму: 35 років тому, 1991-го, – церква Архістратига Михаїла в Луцьку.

День освяти храму: 30 років тому, 1996-го, – церква Архістратига Михаїла в Луцьку.

День висвяти: 20 років тому, 2006-го, – протоієрей Михайло Федиш, настоятель парафій Різдва Пресвятої Богородиці в с. Ворончин та Архістратига Михаїла в с. Щурин Рожищанського дек. (Луцький р-н).

11 липня

День народження: 40 років тому, 1986-го, – священник Петро Янюк, настоятель парафій Різдва Пресвятої Богородиці в с. Рачин та Воздвиження хреста Господнього в с. Озерці Горохівського дек.

12 липня

День заснування храму: 25 років тому, 2001-го, – церква Апостолів Петра і Павла в селищі Голоби Ковельського дек.

День освяти храму: 25 років тому, 2001-го, – церква Апостолів Петра і Павла в с. Коршовець Луцького райдек.

13 липня

День народження: 50 років тому, 1976-го, – протоієрей Володимир Мицько, камінь-каширський декан, настоятель парафії Святителя Миколая Чудотворця в Камені-Каширському.

15 липня

День заснування храму: 35 років тому, 1991-го, – церква Святителя Миколая Чудотворця в Луцьку.

17 липня

День освяти храму: 15 років тому, 2011-го, церква Апостола Андрія Первозваного в с. Дубова Корчма Горохівського дек.

19 липня

День народження: 45 років тому, 1981-го, – протоієрей Олександр Вронський, настоятель парафії Преподобного Йова Почаївського в Луцьку, капелан 204-ї бригади тактичної авіації в/ч А0959.

24 липня

День народження: 35 років тому, 1991-го, – священник Дмитро Алій, настоятель парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Велимче Ратнівського дек. (Ковельський р-н).

7 серпня

День заснування храму: 15 років тому, 2011-го, – Апостола Андрія Первозваного в Луцьку.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

15 серпня

День освяти храму: 35 років тому, 1991-го, – церква Святителя Миколая Чудотворця в с. Скірче Горохівського дек.

16 серпня

День висвяти: 45 років тому, 1981-го, – протоієрей Іван Левковець, настоятель парафії Різдва Пресвятої Богородиці в с. Воротнів Луцького райдек.

19 серпня

День заснування храму: 25 років тому, 2001-го, – церква Апостола Андрія Первозваного в с. Струмівка Луцького райдек.

День висвяти: 15 років тому, 2011-го, – ієромонах Іпатій Мазурик, клірик парафії Святителя Миколая Чудотворця в Колках Маневицького дек.

20 серпня

День освяти храму: 20 років тому, 2006-го, – собор Великомученика Димитрія Солунського в Ковелі.

21 серпня

День освяти храму: 30 років тому, 1996-го, – церква Різдва Пресвятої Богородиці в с. Білин Ковельського дек.

23 серпня

День народження: 65 років тому, 1961-го, – Віталій Клімчук, головний редактор журналу «Волинські єпархіальні відомості».

6 вересня

День народження: 35 років тому, 1991-го, – протоієрей Ігор-Андрес Веретка-Казмірчук, директор Центру виховання дітей і молоді Управління єпархії, настоятель парафій Апостола Андрія Первозваного в с. Верхівка, Волинської ікони Богоматері в с. Богушівка Луцького райдек.

8 вересня

День народження: 55 років тому, 1971-го, – протоієрей Сергій Коць, настоятель парафії Великомученика і цілителя Пантелеймона в с. Рованці Луцького райдек., каплиці Благовірних князів страстотерпців Бориса і Гліба при Волинському обласному ТЦК і СП;

30 років тому, 1996-го, – священник Володимир Гавран, настоятель парафії Різдва Пресвятої Богородиці в с. Боровичі Маневицького дек. (Луцький р-н).

10 вересня

День висвяти: 15 років тому, 2006-го, – священник Віктор Домбровський, настоятель парафій Різдва Пресвятої Богородиці в с. Білашів, Покрови Пресвятої Богородиці в с. Любитів Ковельського дек.;

5 років тому, 2021-го, – священник Назарій Кандиба, клірик храму Святих жінок-мироносиць жіночого монастиря Покрови Пресвятої Богородиці в с. Тростянець Ківерецького дек.

14 вересня

День висвяти: 35 років тому, 1991-го, – протоієрей Микола Смолярчук, старший декан Камінь-Каширського р-ну, настоятель парафії Благовіщення Пресвятої Богородиці с. Раків Ліс.

17 вересня

День народження: 45 років тому, 1981-го, – протоієрей Іван Зеленко, старовижівський декан, настоятель парафії Святителя Василія Великого в селищі Стара Вижівка.

18 вересня

День освяти храму: 15 років тому, 2011-го, – церква Різдва Пресвятої Богородиці в с. Білашів Ковельського дек.

20 вересня

День народження: 45 років тому, 1981-го, – священник Сергій Ковальчук, настоятель парафії Апостолів Петра й Павла в с. Сокиричі Ківерецького дек. (Луцький р-н).

22 вересня

День освяти храму: 120 років тому, 1906-го, – церква Святителя Феодосія в Луцьку.

24 вересня

День освяти храму: 20 років тому, 2006-го, – церква Покрови Пресвятої Богородиці в с. Журавлине Старовижівського дек. (Ковельський р-н).

26 вересня

День народження: 35 років тому, 1991-го, – священник Андрій Апончук, настоятель парафії Апостолів Петра й Павла в с. Галичани Горохівського дек.

27 вересня

День висвяти: 20 років тому, 1996-го, – протоієрей Ігор Синчина, капелан у в/ч 3009.

День визначної події: 15 років тому, 2011-го, – освята Музею історії Луцького Хрестовоздвиженського братства XVII–XXI ст.

28 вересня

День освяти храму: 20 років тому, 2006-го, – каплиця Преподобного Агапита Печерського в обласному територіальному протитуберкульозному об'єднанні.

30 вересня

День народження: 35 років тому, 1991-го, – священник Роман Третяк, настоятель парафій Успіння Пресвятої Богородиці в с. Буркачі, Покрови Пресвятої Богородиці в с. Диковини Горохівського дек.

Щиросердечно вітаємо вас із ювілеями, боголюб'язні отці, браття і сестри! Хай Господь благословляє усіх вас на многії і благії літа!

ХЛІБ НА ЗАВТРА… ПІД ПОДУШКОЮ

Люди, що пережили голодне жахіття, потайки від інших ховали продукти «про запас». У несподіваних місцях можна було знайти шматки хліба, консерви, крупи. Синдром запасу продуктів харчування (емоційне накопичення, чи «харчовий хординг») — це глибоко вкорінена захисна реакція психіки на пережитий голод або нестачу їжі. Навіть в умовах достатку мозок продовжує працювати в «режимі виживання», панічно боячись повторення дефіциту.

Економісти повчають пересічних громадян в обов'язковості такого варіанту накопичення, називаючи його економічною, або фінансовою «подушкою безпеки», – так званого особистого резервного фонду. Це недоторканний запас грошей, розміром у 3–6 місяців ваших витрат, який забезпечує нормальне життя та покриває базові потреби в разі раптової втрати роботи, проблем зі здоров'ям або інших криз.

Біблія застерігає від накопичення коштів та матеріальних благ, якщо вони стають головною метою життя чи здобуваються егоїстично. Святе Письмо вчить, що багатство є скороминущим, і вимагає відповідальності перед Богом і ближніми. Ісус Христос попереджав, що «не можете служити Богові й мамоні» (Мф. 6:24), а також наголошував, що багатому важко увійти до Царства Небесного через прив'язаність до статків (Мф. 19:23). У притчі про нерозумного багача (Лк. 12:16—21) Господь засуджує людину, яка накопичує скарби лише для себе, але не дбає про духовне багатство. Надмірне накопичення розглядається як форма ідолопоклонства, коли покладаються на гроші, а не на Творця. Натомість Біблія пропонує принцип мудрого управління тим, що дарує Всевишній, ставлячи на перше місце духовні цінності та допомогу нужденним.

Слова молитви до Отця Небесного звучать переконливо і зрозуміло: «Хліб наш насущний дай нам сьогодні». Проти довготривалої економічної подушки мудре слово Господа заперечує: «Шукайте ж спершу Царства Божого і правди Його, і все це додасться вам. Отже, не піклуйтеся про завтрашній день, бо завтра саме за себе піклуватиметься. Досить кожному дневі своїх турбот» (Мф. 6:33).

Сучасний світ явно не дослухається до Божих істин і надто багато зусиль присвячує накопиченню астрономічних статків. Ілон Маск офіційно став першим у світі доларовим трильйонером. Цей історичний рекорд зафіксовано провідними фінансовими виданнями. Оцінка його статків, за даними індексу мільярдерів компанії «Блумберг» та журналу «Форбс», перевищила позначку в $1,1 трильйона. Левова частка цього багатства — у частці підприємця в SpaceX, яка разом із активами в компанії «Тесла» та інших бізнесах дозволила йому подолати цей рубіж. Можна уявити величезну фінансову подушку, яка дає спокій трильйонерові Маску і його родині на роки, століття чи тисячоліття? Фантастично заможний багатій змінив свої погляди і більше не вважає

себе атеїстом. Він підтверджує віру в Бога як у першопричину Всесвіту та часто називає себе «культурним християнином», підкреслюючи глибоку повагу до настанов Ісуса, таких як доброта, прощення та взаємна повага. Він високо цінує моральні принципи християнства, хоча раніше недооцінював їх. Попри відкритість до духовних та філософських питань, Маск не є практикуючим вірянином у традиційному релігійному розумінні. Зате як фінансист-практик він перевершив світові досягнення відомих «грошових мішків».

Інший відомий американець письменник Джек Лондон у романі «Буйний День» (1910) досліджує долю Елама Гарніша — золотошукача з Аляски, який став мільйонером. Твір розкриває перетворення людини, що ставиться до життя як до азартної гри, згодом втрачає моральні орієнтири у гонитві за наживою, але зрештою повертається до справжніх життєвих цінностей. Величезні статки приносять не стільки щастя, скільки духовне спустошення, втрату справжніх друзів і відірваність від простих людських радощів. Збагнувши, що гонитва за грошима руйнує його сутність, Гарніш робить радикальний вибір на користь щирості, кохання та спокійного життя. Герой усвідомлює просту життєву істину: людина не може спати нараз на двох ліжках, носити разом два костюми, кататися на двох авто одночасно. Тобто «хліб насущний має здобуватися щоденно».

Американські мільйонери та мільярдери (а тепер уже і трильйонер) подають не геть гарний приклад для наслідування серед підприємливих людей світу, що намагаються примножувати капітал усіма доступними засобами, помилково уявивши себе птаством, про яке сказано: «Погляньте на птахів небесних: вони не сіють, не жнуть, не збирають у житниці; і Отець ваш Небесний годує їх. Хіба ж ви не набагато кращі за них?» (Мф. 6:12). В Україні «крилатими мільйонерами» займаються відповідні служби і карають за злодійство та корупцію. «Легкі гроші» перетворюються у важку ношу неслави та гріховного падіння.

Звісно, думати про завтрашній день потрібно всім християнам, сподіваючись на Божу підтримку. Творець нікого не залишить у біді і вчасно прийде на допомогу. Проте належить дбати не тільки про земні скарби, а думати насамперед про скарби небесні, залишаючи на землі світлий життєвий слід. Бо «світильником тіла є око. Отже, якщо око твоє буде чистим, то і все тіло твоє буде світлим; коли ж око твоє буде нечистим, то і все тіло твоє темним буде. Отже, якщо світло, що в тобі, є темрявою, то яка ж тоді темрява?» (Мф. 6:22—23).

Світлого усім прозріння і впевненості в майбутньому часі, тільки аж ніяк не за рахунок сумнівної «ситої подушки», а в міру власних сил і Божого благословіння!

Віталій КЛІМЧУК

ІСУС ХРИСТОС. ЧОМУ МИ ТАК ЙОГО НАЗИВАЄМО

Як розповідає Євангеліє, ім'я Ісус дано Народженому від Марії за прямим Божим велінням. Ангел Господній сказав праведному Йосифові Обручнику: «Наречеш Йому ім'я Ісус, бо Він спасе людей Своїх від гріхів їхніх» (Мф. 1:21).

Саме тут одразу розкривається глибокий сенс цього імені. Грецьке слово «Ісус» походить від єврейського «Ієшуа» (Єшуа, Йошуа, Єгошуа) і означає «Господь спасає» або «Сущий є спасінням».

У часи Старого Заповіту це було доволі поширене ймення. Достатньо згадати Ісуса Навина – вірного сподвижника й наступника пророка Мойсея. Однак у всіх, хто носив таке ім'я раніше, його значення розкривалося лише прообразно, як передвістя. У Сині ж Божому, істинному Спасителеві світу, це ймення набуває повноти і реального здійснення.

Христос. Дехто помилково вважає, що це прізвище. Насправді то величний титул, який має глибоке біблійне коріння. «Христос» у перекладі з грецької означає «Помазаник» (єврейською – Машіах, Месія) – Той, кого Сам Бог обрав і поставив на надзвичайну місію.

Звідки взялася ця назва? У давнину через обряд помазання миром (суміш оливкової олії з ароматичними речовинами) посвячували на три головні служіння: пророче, царське та первосвященниче. Помазання означало, що обранця покликано виконати дещо особливе – говорити від імені Всевишнього, мудро керувати народом чи приносити жертви за гріхи людей.

І якщо раніше ці служіння були розділені між різними особами, то в Ісусі Христі вони дивовижно поєдналися. Він – не лише один із помазаників. У Ньому, як каже апостол Павло, «живе уся повнота Божества тілесно» (Кол. 2:9), а значить Його служіння в найповнішому значенні цього слова є унікальним і всеосяжним.

Як Пророк Він не просто передбачав майбутнє, а відкрив людству повноту Господньої істини. Його вчення – це найвищий закон любові, який вказує шлях до вічного життя. Як Цар – виявив владу й силу, але не політичну, а не від світу цього: зцілюючи хвороби, приборкуючи стихії, виганяючи бісів, перемагаючи саму смерть, виводячи душі праведників із пекла. Як Первосвященник приніс найвищу Жертву – Самого Себе, зійшовши на хрест, щоби Своєю кров'ю змити гріхи людства та примирити його з Богом.

Протоієрей Віталій СОБКО

АМВОН

ЗВЕРНЕННЯ МИТРОПОЛИТА ЛУЦЬКОГО І ВОЛИНСЬКОГО МИХАЇЛА ПІСЛЯ АТАКИ 13 ТРАВНЯ

Дорогі брати і сестри!

Наш край знову пережив удар ворога. Знову вибухи – посеред білого дня, в серці Луцька, Ковеля... Знову страх, тривога, дим над вулицями, які ми так любимо. Знову – біль.

Але я звертаюся до вас не для того, щоб розповісти про біль. Про нього ви знаєте самі. Я звертаюся до вас із словом надії – і зі словом правди.

Правда перша: ми живемо.

Живемо – значить, Господь нас не залишив. Кожен день, який ми проходимо крізь це випробування і не ламаємося, – це вже перемога. Не дозволяйте ворогові забрати у вас те, чого він не може знищити ракетами: вашу гідність, вашу віру, вашу внутрішню свободу. Будинки можна відновити, душу – відновлює лише Бог.

Правда друга: нам – не найважче.

Скажу вам відверто як пастир. Коли думаю про Луцьк, Ковель сьогодні – я думаю також про Харків, Херсон, Запоріжжя… Про міста, де люди живуть під обстрілами щодня і щоночі, де цілі квартали лежать у руїнах, де дітей ховають у підвалах уже роками. Ми живемо в тилу. І це не привід для самозаспокоєння, але це – привід для вдячності та для відповідальності. Хто менше страждає – той більше зобов'язаний.

Правда третя: може, праведників у нас стало менше?

Колись Авраам торгувався з Богом за Содом: може, є там п'ятдесят праведників? Сорок? Десять? «Заради десяти не знищу», – відповів Господь. Це не богословська абстракція – це закон духовного життя народу. Міста тримаються праведниками. Країни – молитвою.

Тому запитаймо себе чесно: чи не стало в нас менше молитви? Менше правди в стосунках, менше милосердя до ближнього, менше Бога в серці? Я не кажу цього для осуду – я кажу це для пробудження. Бо кожен із нас може бути тим праведни-

ком, заради якого Всевишній береже наші міста.

Тому – молімося.

Не з відчаю, а зі свідомості. Молімося за захисників, за поранених, за тих, хто втратив домівку. Молімося за Україну! Молімося за нашу перемогу і справедливий мир. І молімося за себе – щоб стати кращими, ніж були до цієї війни.

Луцьк стоїть понад дев'ять століть. Це місто бачило на своєму віку стільки, що сучасному розуму важко збагнути. У 1429 році сюди з'їхалися монархи Європи, правителі багатьох держав. Луцьк тоді був серцем континенту. Потім були і пожежі, і загарбники, і руїни – але місто поставало знову. Воно стоїть і сьогодні. І стоятиме – якщо в ньому живуть люди з вірою в серці.

Бережіть себе. Слухайтеся сигналів тривоги. І не давайте страху перемагати – бо страх є зброєю ворога не менше, ніж його дрони.

А після закінчення тривоги – виходьте. Прибирайте вулиці. Садіть рослини. Заквітчуйте місто. Нехай там, де був страх, розцвітає життя. Надихайтеся ним і черпайте з нього силу для боротьби. Нехай ворог бачить: Луцьк не скорився, Ковель не скорився, Волинь і вся Україна живе.

Ставайте праведниками – і молитва ваша буде почута на небесах.

Господь з нами – а якщо Господь з нами, то хто проти нас?!

Слава Україні! Христос воскрес!

СЛОВО МАЄ СИЛУ, ЯКА БУДУЄ АБО РУЙНУЄ

Проповідь митрополита Луцького і Волинського Михаїла, виголошена 4 червня 2026 року в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці на завершення молебню з нагоди Дня журналіста.

Всечесні отці, улюблені браття і сестри! Панове журналісти! Сьогодні дозвольте вітати усіх вас із професійним святом. Зі святом усіх поздоровляю!

Цей рік, як і попередній, – змішаний у наших відчуттях, у наших очікуваннях. Але кожен рік – це певний проміжок часу, в якому ми зі скорботою на душі згадуємо тих, хто відійшов, і, з радістю зустрічаючи один одного, підбадьорюємо тих, хто сьогодні живе на цій землі.

Ми проспівали «Многая літа» тим, хто сьогодні трудиться як журналіст. Ми пошановуємо вас сьогодні за великі справи, які робите своєю творчістю, що вам дарував Бог. Сьогодні ми всі захищаємо Батьківщину – хто в окопі, хто в полі, хто з допомогою зброї військової, але ви маєте свою зброю – це перо, яким не даєте бути засміченою українській душі ідеєю «русского міра», відчуттям пасивності, депресії, надмірного страху. Господь показує нам уже давно й особливо чотири роки тому, що Він нас, випробовуючи, любить. Ми з вами живемо у вільній і незалежній Україні. Це треба тільки зрозуміти: ми живі – це чудо. Адже цього у 22-му році могло і не бути. Але в цьому заслуга і ваша, бо сіючи зерно правди, ви укріпляли любов до Батьківщини, усіх жителів України, всіх українців. І вони у момент випробування не злякалися, не втекли, а пішли на захист Вітчизни. Це ваша теж праця. Це не просто випущена стаття, замітка, новина. Як ми її подаємо? Яке зерно духу закладаємо, добираючи слова, доносячи ту чи іншу інформацію, розказуючи ту чи іншу історію? Як показує практика життя, настільки сильна зброя пера, наскільки сильне саме слово.

Ми маємо супротивника, який, з однієї сторони, ісповідує Христові заповіді, а з другої – під знаменами церковними нічого духовного і християнського не несе. Несе диявольське розуміння, дух вбивства і смерті. Вони йдуть з переконанням, що роблять благу справу, вбиваючи українців. Цього теж їх хтось навчив, хтось переконав. І тому відповідальність сьогодні за майбутнє України лежить не лише на Президентові, не лише на військових, не лише на Церкві, а на всіх нас. І особливо тих, кому Господь дає особливий дар – володіти словом.

І хочеться побажати, щоб у момент спокуси ви написали щось яскравіше, талановитіше. Вистояли цей момент і дібрали слова, тільки слова правди, слова духу, патріотизму і любові до своєї землі. В одного із преподобних сказано: «Якщо на мирянина спрямована одна спокуса, то на священника – десять, на монаха – сто». Можна добавити до цього: на журналіста теж більше, ніж одна спокуса й одна стріла. А скільки спокус – одна, п'ять, десять, двадцять, – написати щось таке, аби тебе помітили.

Завжди треба стояти на правді, бо за все, що ми скажемо, за все, що ми зробимо, прийдеться відповідати перед Богом. У юристів є гарний такий вислів: незнання закону не звільняє від відповідальності. І якщо ми не знаємо закон, чи не хочемо знати, чи його не визнаємо, це не означає, що він не існує, – Божественний закон, закон совісті, закон євангельської істини. Тому ми сьо-

годні особливо молилися за вашу стійкість триматися правди, триматися наших українських ідей і цінностей.

Тому я вам висловлюю свою вдячність, закликаю на всіх вас Боже благословення. Залишайтеся всі здорові. Тим, хто тут, на Волині, трудиться, бажаю успіху. Тим, хто трудиться на фронті, близько до фронту, пов'язаний з війною, – повертайтеся, чи з відрядження, чи зі служби, зі щитом додому, із пером гострим, яким прийдеться викорінювати ще дуже багато негативу. Робімо кожен свою справу, основою якої є турбота про наші традиції, про нашу віру і про всіх жителів України – українців та інших.

Я закликаю на вас Боже благословення! Будьте такі ж сміливі, тримайтеся правди, любіть Бога, любіть Україну і любіть один одного. Слава Ісусу Христу!

ВХІД ГОСПОДНІЙ У ЄРУСАЛИМ: СВЯТО В КАФЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ

5 квітня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію в кафедральному соборі Святої Трійці.

У проповіді архіпастир наголосив, що сьогоднішнє свято дає нам надію і віру перемогти всі негаразди і страхи. Адже, перебуваючи на цій церковній площі, відчуваємо душевне піднесення. Ми не повинні зневіритися, а продовжувати виконувати свою справу.

Після казання архієрей освятив гілля верби. Владика привітав присутніх зі святом і зазначив, що головне – йти до перемоги над собою та до перемоги Збройних Сил України.

У головному храмі єпархії цього дня побувало дуже багато людей. Чимало вірних приступили до Сповіді й Причастя.

Традиційно на території відбувся благодійний ярмарок на підтримку ЗСУ. Волонтери луцького жіночого монастиря Святителя Василія Великого збирали кошти на паливо, медикаменти, ремонт авто для евакуації поранених військовиків, на обладнання та комплектуючі для модернізації дронів для батальйону «Нахтіґаль» 20-ї бригади оперативного

призначення «Любарт» 1-го корпусу НГУ «Азов».

Долучитися до збору можна і віддалено, переказавши пожертву:

– для ГО «Параволан», яка займається евакуацією поранених: *https://send.monobank.ua/jar/2WK56sNcUb*

– для батальйону «Нахтіґаль»: *https://send.monobank.ua/jar/7YdPw8JXjG*.

Ольга ВЕРЕМЧУК

ДОЛУЧИЛИСЯ ДО СТВОРЕННЯ «САДУ УКРАЇНСТВА»

Унікальний простір організовано на території «Волинської Голландії», що вздовж траси Луцьк–Ковель.

У культурно-природному проєкті *7 квітня* взяли участь митрополит Луцький і Волинський Михаїл, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін зі студентами, представники влади, військовослужбовці, благодійники.

Керуючий єпархією посадив дерево в пам'ять Патріарха Філарета на Алеї богословів, пошановуючи його внесок у розбудову Помісної Церкви та багаторічну теологічну працю, а о. Володимир – на честь високопреосвященного Іларіона, першого митрополита Київського. Владика нагадав

вислів із життєвої мудрості, що кожен чоловік має побудувати дім, виховати дітей і посадити дерево. Тож сьогодні виконано вже третій пункт.

Проєктом передбачено дванадцять тематичних алей. Кожна буде присвячена окремому напрямкові розвитку вітчизняної культури та суспільства. Алея представлятиме визначних українців – як історичних постатей, так і сучасників. Кожне дерево саду буде уособленням окремої особистості, яка зробила вагомий внесок у становлення нації.

«Сад українства Квітоліс» має стати місцем пам'яті, сили, де кожен відчуватиме гордість за свою державу. Цей захід буде символом тяглості української духовної традиції та єднання людини з природою.

Простір реалізовано командою господарства «Волинська Голландія» (керівник Олександр Подзізей). Завдяки їхнім зусиллям Волинь відома неймовірними тюльпановими та лавандовими полями, а тепер цей перелік поповнився унікальним садом із глибоким духовним підтекстом.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ВЕЛИКДЕНЬ У КАФЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ СВЯТОЇ ТРІЙЦІ

Пасхальної ночі *12 квітня* в Свято-Троїцькому соборі, що в Луцьку, відбулися урочисті Богослужіння, які очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Під час пасхальної Ранньої Огласительне слово святителя Йоана Золотоустого прочитав протоієрей Віталій Собко. На Літургії євангельське читання традиційно прочитали різними мовами на ознаку того, що Православ'я – віра всесвітня. На завершення Відправи відбулося освячення великодніх кошиків на соборному майдані.

Із благословіння Митрополита Епіфанія, за дорученням владики Михаїла благодатний вогонь доставили із Польщі до кафедрального собору Луцька.

У вітальному слові високопреосвященний зазначив: сьогоднішнє свято і саме розуміння воскресіння Господнього показує нам, що є життя після смерті. І тому є сенс жити тут і зараз, адже ми не щезаємо. Без волі Божої ми і не приходимо у цей світ. А коли Господь кличе нас із небуття, то ми стаємо спільниками вічності. Тож ніщо земне не повинно нас лякати. А свято Світлого Господнього Воскресіння має дарувати радість і надію.

В останню седмицю перед Великоднем в обласному центрі загалом і в головному храмі єпархії зокрема відбулись особливі Богослужіння. Ввечері Страсного четверга у соборі проведено чин омовіння ніг та Ранню з читанням 12-ти страсних Євангелій. У Велику п'ятницю – страсний хід від Братської Воздвиженської церкви до кафедрального храму за участю міського духовенства і мирян; потому відслужили Вечірню з винесенням плащаниці. Ці та інші відправи очолив архієрей.

Після Служби Божої Великої суботи на соборному майдані розпочали освячення святкових страв, яке тривало протягом майже всього дня і зібрало дуже багато вірних.

Ольга ВЕРЕМЧУК

АРХІЄРЕЙ ПРИВІТАВ ПРИКОРДОННИКІВ ІЗ ПРОФЕСІЙНИМ СВЯТОМ

28 квітня митрополит Луцький і Волинський Михаїл побував у військовій частині на урочистостях з нагоди Дня прикордонника.

Високопреосвященний спочатку освятив пам'ятник захисникам, які поклали своє життя за нашу свободу і незалежність. Потому відбулося нагородження військовослужбовців прикордонної комендатури швидкого реагування. Церковними відзнаками і благословенними грамотами владика нагородив воїнів. Бійці цього підрозділу за роки повномасштабної війни протягом кількох ротацій виконували бойові завдання на сході нашої країни – на Донеччині й Харківщині.

На святі побували представники обласної та районної влади, військовики, меценати. Владику супроводжував капелан протоієрей Михайло Хімчак.

День прикордонника відзначається 30 квітня, починаючи із 2018 року. Наприкінця квітня 1918-го Донецька група Армії УНР, звільнивши велику частину Донбасу, вийшла на міжнародно визнаний кордон України з Російською Радянською Республікою і Донською Радянською Республікою та встановила на ньому державні символи.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ПАЛОМНИЦТВО КАПЕЛАНІВ І ПРИКОРДОННИКІВ ДО ЖИДИЧИНСЬКОГО МОНАСТИРЯ

Військові священники та захисники взяли участь у прощі до чоловічої обителі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н), *9 травня,* у день храмового свята.

Божественну Літургію служив голова Синодального управління військового духовенства (СУВД) митрополит Черкаський і Чигиринський Іоан спільно з архієпископом Кропивницьким і Голованівським Марком, архієпископом Вишгородським Агапітом, єпископом Херсонським і Каховським Борисом, єпископом Рівненським і Сарненським Гавриїлом, деканом монастирів Волинської єпархії та намісником цього монастиря архімандритом Константином Марченком, іншим духовенством, зокрема, капеланами – прикордонників, сухопутних військ та Національної гвардії України.

Від імені присутніх владика Іоан звернувся до вірян із пастирським словом, у якому привітав нашого митрополита Михаїла з 60-річним ювілеєм, а намісника монастиря о. Константина й братію – з престольним святом. Високий гість наголосив: «Цей монастир – це місце сили, в яко-

му ми сьогодні молились і купались у благодаті Святого Духа, яка тут перебуває завдяки братії обителі».

На завершення Відправи диякон, ветеран-айдарівець, художник Руслан Кашаюк подарував для обителі власну картину та прапор.

Головна мета богомілля, яке ініціював митрополит Луцький і Волинський Михаїл за погодженням СУВД та за сприяння Держприкордонслужби України, – духовна підтримка прикордонників, молитовне єднання родин військовослужбовців, пошанування подвигу «зелених беретів», які віддали життя за Україну. Спільне паломництво стало джерелом духовної сили для захисників та засвідчило єдність нашого народу.

За словами о. Константина, у Жидичинському монастирі відбулася перша проща військових капеланів Національної гвардії України, Державної прикордонної служби та Збройних Сил України. Започаткована традиція підтримуватиметься і надалі. Обитель запрошує військовослужбовців!

Переможець конкурсу православної журналістики Олена Лівіцька у 2020 році так написала на сайті pershyj.com: «Свято-Миколаївський монастир у Жидичині вважається одним із найдавніших монастирів України. Нині тут довели, що заснований він був ще до хрещення Русі, в IX–X ст. Відродження давньої обителі почалося порівняно недавно.

Наразі монастир – це комплекс споруд і пам'яток: палац митрополита; древній Свято-Миколаївський храм (тривалий період храм, який фактично був розташований у дворі монастиря, належав Московському патріархату, з волі громади у лютому 2019 року перейшов до ПЦУ); дзвіниця храму; Свято-Духівський скит.

Поруч із палацом митрополита монастир будує Воскресенський собор.

Колись комплекс монастиря був значно потужніший: поруч було приміщення, яке місцеві називали маленькою школою, була семінарія…

Жидичинський монастир 70 років мав статус лаври. Коли прийшли татаро-монголи і вирізали більше 100 людей з братії, все це занепало. У XVII столітті монастир підпорядковувався греко-католицькому ордену василіан. Після того як Катерина II обмежила діяльність ордену, монастир припинив існування. Під час Першої світової війни 1914 року в будівлі розміщався штаб 11-го Ізюмського полку. Згодом тут був сиротинець. Ще згодом – резиденція Полікарпа Сікорського, так звані архієрейські палати (збудовані у XVIII столітті). У Другу світову якийсь час то був притулок для дітей, а в радянські роки – школа.

Храм поруч із палацом і дзвіниця збудовані у 1723-му.

У літопису є згадка про те, що до Жидичинського монастиря приїздив молитися князь Данило Галицький. Очевидно, на ту пору тут уже був потужний духовний осередок.

Нині братія монастиря разом із його благодійниками активно працюють над відновленням обителі. Жидичин став осередком розвитку місцевого туризму, культурного життя, краєзнавчих досліджень, благодійництва. Чимало сторінок з історії древнього Жидичина лишаються малодослідженими. Одна з таких – існування монастирських підземель.

У лютому 2020-го під Свято-Миколаївським храмом несподівано виявили давню крипту з останками похованого тут духовенства. Так підтвердилися спогади, які жидичинці передавали з покоління в покоління: нібито під монастирем та храмом є мережа підземних ходів та підземелля на три поверхи...».

Оксана КАРНКОВСЬКА

АРХІЄРЕЙ ВІДВІДАВ СТАРОВИННУ ЦЕРКВУ В ШЕПЕЛІ

16 травня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію у храмі Успіння Пресвятої Богородиці с. Шепель Луцького районного деканату.

Із високопреосвященним молилися настоятель протоієрей Віктор Ліпчик, інше духовенство. Супроводжував богослужіння архієрейський хор «Оранта» луцького Свято-Троїцького кафедрального собору (керівник – заслужений діяч мистецтв України Василь Мойсіюк). Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено родини спочилих воїнів. На завершення Відправи парафіяни привітали владику Михаїла з нещодавнім ювілеєм.

Перша згадка про Божий дім датується 1638 р. Він був повністю дерев'яним. Пізніше, як розповів настоятель протоієрей Віктор Ліпчик, до церкви добудували дзвіницю. Згодом їх з'єднали – і так утворилася єдина споруда. У дзвіниці є капличка на честь апостола Якова (1780 р.).

За часів радянських антирелігійних утисків і гонінь храм продовжував діяти. «За свідченнями старожилів, церкву жодного разу не закрили і всі ці роки тут здійснювали богослужіння», – розповів о. Віктор.

У цьому храмі є чимало історичних пам'яток. Деякі з образів перебувають на обліку в Музеї волинської ікони. Наприклад, «Трійця старозавітна» XVII ст. Цікавим мистецьким і духовним твором є рідкісне розп'ятя у вівтарі.

Парафіяни активно допомагають воїнам та біженцям. «Є потреба, клич – люди одразу відгукуються. Чим можемо – допомагаємо», – ділиться душпастир.

Першим настоятелем був протоієрей Яків Панькевич, могила якого знаходиться на території церкви.

Вперше село згадується у літописі 1097 року. Тоді воно мало назву Шеполь.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО З АРХІЄРЕЄМ У ГОРОХОВІ

21 травня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію у церкві Вознесіння Господнього, що в Горохові (Луцький р-н), з нагоди храмового торжества.

Під час зустрічі керуючого єпархією привітали вихованці гурту-студії «Кобзарик». Ці діти водночас прислуговують у храмі.

Разом із високопреосвященним молилися старший декан району і настоятель цього храму протоієрей Андрій Сидор, берестечківський декан протоієрей Микола Качмар, інше духовенство, серед парафіян був, зокрема, міський голова Віктор Годик.

Владика привітав о. Андрія з 35-літтям священничої хіротонії (у 1991 р. цей особливий день, 16 травня, припав на Вознесіння), вручивши йому високу загальноцерковну відзнаку – орден Великомученика Юрія Переможця. Душпастиря нагородив Митрополит Київський і всієї України Епіфаній відповідно до подання керуючого нашою єпархією. Також орденом Святої великомучениці Варвари від імені Предстоятеля Церкви відзначено керівника дитячої студії «Кобзарик» Любов Мосієвич. Інших активних вірян нагороджено архієрейськими благословенними грамотами.

Архівні документи свідчать, що від 1583 р. містечко мало свою церкву. 1814-го в Горохові було зведено Свято-Миколаївський храм, проте невдовзі його знищили. На цьому місці розпочалося будівництво нового Божого дому. В 1844 р. освятили церкву Вознесіння Господнього.

На честь відміни кріпосного права у Горохові побудовано і Вознесенську каплицю, проте радянська

влада зруйнувала цю божницю, а на її місці встановила танк. Під час Другої світової війни дзвони храму зникли. Ймовірно, їх зняли й забрали німці або сховали парафіяни. Пізніше їх шукали, та не знайшли.

До 1992-го храм був мало розписаний. А з 1992 р. розпис проводили іконописці Олександр Корецький (лауреат обласної премії ім. Йова Кондзелевича), Володимир Гетьманчук, Ігор Івашко та ін. Протягом 1994–1995 рр. за почином протоієрея Андрія Сидора відновили каплицю.

У церкві є старі ікони Почаївської, Базарської, Цегівської Божої Матері. Почаївською вона називається тому, що Бог боронив православних після молитви перед нею в Почаївській обителі, Базарською – бо зберігалась у Базарському монастирі (Житомирщина), Цегівською – бо після припинення діяльності Базарського монастиря була передана у церкву села Цегів на Горохівщині. Також тут знаходяться інші образи волинської школи іконопису.

У ПРОХОДАХ ОСВЯЧЕНО НОВИЙ ІКОНОСТАС

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл освятив іконостас та очолив Божественну Літургію в церкві Апостолів Петра й Павла с. Проходи Любешівського деканату (Камінь-Каширський р-н).

24 травня, в 7-му неділю після Пасхи, з високопреосвященним молилися любешівський декан протоієрей Юрій Устимчук, настоятель священник Роман Гула, інше духовенство.

Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено доброчинців і активних вірян, зокрема хористів.

Новозбудований Божий дім наш владика освятив 12 липня 2010 року і звершив у ньому першу Службу Божу. Раніше селяни не мали своєї церкви. Тож громада активно дбала про її благоустрій. Освячення престолу відбулось у квітні 2023 р.

Оксана КАРНКОВСЬКА

МИТРОПОЛИТ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄЇ УКРАЇНИ ЕПІФАНІЙ ОДВІДАВ ЛУЦЬК

Ввізит Предстоятеля Православної Церкви України у нашу єпархію було приурочено храмовому святу кафедрального собору Святої Трійці, що в обласному центрі.

Надвечір *31 травня* священнослужителі та парафіяни зустріли Блаженнійшого перед центральною брамою Троїцького храму. Його супроводжували митрополит Луцький і Волинський Михаїл та канцлер протоієрей Микола Цап.

Високого гостя привітали голова облради Григорій Недопад, декан собору протоієрей Микола Нецькар, вихованці Центру християнського виховання дітей і молоді «Божественна світлиця».

Зайшовши в собор, Митрополит Епіфаній очолив молебень за Україну, наприкінці якого звернувся з вітальним словом. Наголосив на важливості благодаті Святого Духа, яка дарує людині справжнє щастя, та підкреслив, що ворог прагне зламати українців морально, тероризуючи мирні міста, однак протистояти цьому можливо завдяки єдності. Окремо наголосив, що українці довели своє прагнення жити у свободі та справедливості у власній державі, а також запевнив, що ворог не зможе стерти Україну з мапи Європи. Предстоятель закликав усіх до особливої молитви за українських воїнів та висловив переконання, що віра, любов і згуртованість допоможуть подолати всі випробування.

Окрім того, зазначив, що автокефальна Православна Церква України є однією з основ незалежної української держави, а згубна ідеологія «русского міра» не має майбутнього. Високий гість закликав гуртуватися навколо Київського престолу та дякувати Господові за Його щоденну допомогу.

До молитви долучилися архієпископ Дрогобицький і Самбірський Яків, архієпископ Житомирський і Поліський Володимир, архієпископ Одеський і Балтський Афанасій.

На завершення зустрічі Блаженнійший владика вшанував пам'ять спочилого митрополита Якова Панчука. Підійшовши до його могили, що біля храму, ієрархи піднесли заупокійну молитву, проспівали «Вічную пам'ять».

Прот. Віталій СОБКО

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ОЧОЛИВ ПРЕСТОЛЬНИЙ ПРАЗНИК У КАФЕДРАЛЬНОМУ ХРАМІ

1 червня, в День Святого Духа, в соборі Святої Трійці урочиста Божественна Літургія відбулася під проводом Предстоятеля Православної Церкви України.

З Його Блаженством співслужили: екзарх Вселенського Патріарха в Україні єпископ Команський Михаїл, митрополит Луцький і Волинський Михаїл, митрополит Рівненський і Острозький Іларіон, архієпископ Дрогобицький і Самбірський Яків, архієпископ Володимирський і Нововолинський Матфей, архієпископ Кропивницький і Голованівський Марк, архієпископ Житомирський і Поліський Володимир, архієпископ Кам'янець-Подільський і Новоушицький Герман, архієпископ Одеський і Балтський Афанасій, канцлер нашої єпархії протоієрей Микола Цап, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, декан собору протоієрей Микола Нецькар, інші благочинні, священнослужителі.

Службу супроводжував архієрейський хор «Оранта» (керівник – заслужений діяч мистецтв України Василь Мойсіюк).

Після читання Євангелія Його Блаженство промовив проповідь, наголосивши на особливому значенні цього торжества для життя Церкви. Предстоятель підкреслив, що спільна молитва вірних є проявом тієї єдності, яку Господь дарував Своїй Церкві через благодать Духа Святого. За його словами, хоча кожна громада та кожен

християнин отримують дари Божі, «повнота правдивого життя Церкви виявляється лише у її природній єдності». Саме тому соборність є однією з найважливіших ознак Церкви Христової.

Роздумуючи над євангельським і апостольським читаннями дня, Блаженнійший владика звернув увагу на слова апостола Павла: «робіть як діти світла, […] випробовуйте, що є угодне Богові, і не беріть участи в неплідних ділах темряви, але викривайте». Предстоятель зазначив, що належність до Церкви сама по собі ще не є запорукою спасіння, адже християнин покликаний щодня пізнавати волю Творця та втілювати її у своєму житті.

Окремо Митрополит Епіфаній наголосив на необхідності духовної пильності та смирення. Він зауважив, що навіть людина, яка має глибоку віру, церковний сан чи значні духовні дарування, не застрахована від спокус і помилок. Як приклад Предстоятель навів апостолів Петра і Павла, які, попри свою особливу місію, усвідомлювали людську неміч і потребу постійного духовного вдосконалення.

На завершення Блаженнійший закликав вірян просити Господа, щоб Він оберігав кожного «від спокус, від неплідних діл темряви, від всього, що віддаляє нас від Бога та одне від одного», а також допомагав примножувати добрі діла і зростати «у доброті, праведності та істині» через дію благодаті Святого Духа.

За Відправою вознесено особливу молитву до Господа за нашу Батьківщину, яка переживає час важких випробувань і небезпеки. Також лунали молитовні прохання за воїнів, які захищають Україну, за владу й український народ і за спокій душ усіх полеглих оборонців Батьківщини та мирних жителів, які загинули під час війни.

Наприкінці Богослужіння Предстоятель ще раз звернувся до учасників торжества, привітавши митрополита Михаїла, духовенство та вірян нашої єпархії з Днем Святого Духа і престольним празником кафедрального собору. Сказав, що для нього є великою духовною радістю знову молитися в цьому храмі та продовжити традицію святкових Богослужінь, започатковану покійним Патріархом Філаретом. Особливу увагу він приділив нещодавному 60-літтю волинського архієрея, відзначивши його багаторічне служіння на Волині.

Згадуючи 22 роки архіпастирської праці владики Михаїла, Блаженнійший наголосив на вагомих результатах його діяльності. Серед них – відродження після пожежі та розвиток Волинської православної богословської академії, розбудова чернечого життя, зростання єпархії, що привело до створення нової – Володимирської. Також Предстоятель звернув увагу на масштабні роботи з оновлення Свято-Троїцького кафедрального собору: «У всьому цьому відчувається Ваша, владико, праця, втілення Ваших ідей та задумів».

Зокрема Митрополит Епіфаній підкреслив особливе значення Волині в історії українського Православ'я та боротьбі за помісність і автокефалію Церкви. Він згадав митрополитів Полікарпа Сікорського, Іоана Боднарчука та Якова Панчука, які у складні часи утверджували єдність Української Церкви навколо Київського престолу. Звертаючись до митрополита Михаїла як наступника цих ієрархів, Предстоятель побажав йому «бути золотими літерами вписаному в історію Церкви та Волинського краю».

Вітаючи нашого правлячого архієрея з ювілеєм, Блаженнійший висловив переконання, що служіння високопреосвященного й надалі приноситиме добрі плоди для Церкви та українського народу. Він зазначив, що ювілейний вік «поєднує в собі зрілість і досвід із життєвими силами та завзяттям у планах», висловив сподівання, що митрополит Луцький і Волинський ще багато зробить «для утвердження на цій благословенній землі єдиної Помісної Церкви та для повного звільнення її від впливів лжевчення "русского міра"».

На завершення Предстоятель подякував священникам, чернецтву, викладачам Академії та всім вірянам за підтримку Православної Церкви України, наголосивши на важливості єдності між архіпастирями, духовенством і народом Божим. Він побажав Волинському краю та всій Україні Господнього благословення, справедливого миру, духовного зростання, добрих плодів.

Завершуючи своє слово, Митрополит Київський і всієї України Епіфаній вручив митрополитові Луцькому і Волинському Михаїлові орден Святителя Миколая Чудотворця та подарував пам'ятний набір із панагії і хреста.

За поданням нашого архієрея Блаженнійший відзначив іконописців головного храму єпархії – диякона Юрія Гетьманчука та його брата Сергія. Вони одержали ордени Архістратига Михаїла 1-го й 2-го ступенів.

Завершилося торжество хресним ходом навколо собору, під час якого ієрархи підійшли до могили митрополита Якова Панчука, молитовно вшанувавши його пам'ять.

Прот. Віталій СОБКО

У ЛУЦЬКУ ВІДБУЛИСЯ БОГОСЛУЖІННЯ ТА ВІДЗНАЧЕННЯ ДО ДНЯ ЖУРНАЛІСТА

З нагоди професійного свята трудівників пера митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив заупокійну літію та подячний молебень у кафедральному соборі Святої Трійці.

У богослужінні *4 червня* взяли участь голова інформаційно-видавничого центру єпархії протоієрей Віктор Пушко, співробітники цього підрозділу духовної консисторії, інші священнослужителі, представники місцевих ЗМІ.

Керуючий єпархією звернувся до присутніх із вітальним словом. Владика подякував представникам медіа за їхню працю, наголосив на важливості відповідального служіння правді та ролі журналістики у формуванні суспільства, а також підкреслив, що журналісти, як і військові, також захищають країну – через слово.

«Сьогодні ми всі захищаємо Україну. Хтось на полі бою зі зброєю, а ви маєте свою зброю – перо. І ним ви засвідчуєте українську душу, не даєте їй бути затьмареною ідеями "русского мира", страхом чи зневірою. Посіваючи зерно правди, ви укріплюєте любов до Батьківщини. Це ваша честь і ваша праця, бо кожне слово, кожна новина, кожна історія формує свідомість людей».

Високопреосвященний зауважив, що відповідальність за слово сьогодні лежить на кожному, хто працює з інформацією. «Тримайтеся правди, українських цінностей і совісті. За все сказане доведеться відповідати. Тому важливо, щоб слово було чесним і виваженим».

За поданням о. Віктора митрополит Михаїл вручив архієрейські благословенні грамоти за активну й плідну інформаційну діяльність на ниві духовності. Зокрема, церковних нагород удостоєні: луцька парафія Ікони Холмської Богоматері, настоятель храмів у селах Богушівка й Верхівка Луцького районного деканату протоієрей Ігор-Андрес Веретка-Казмірчук, газета «Волинь», ТРК «Суспільне Луцьк», сайти мережі Район.in.ua, «Волинська служба новин», «Місто.Медіа», журналісти Ольга Булковська, Андрій Гнатюк, Олеся Максимець і Сергій Цюриць.

Секретар обласної організації Національної спілки журналістів України Володимир Данилюк привітав нашого архієрея із нещодавнім 60-літтям, подарувавши його портрет. До речі, високопреосвященний є членом цієї Спілки.

День журналіста, яке щороку відзначається в Україні 6 червня, – професійне свято працівників засобів масової інформації, преси, радіо та телебачення. Його засновано 1994 року. Дату обрали на підтримку ініціативи делегатів І Всеукраїнського з'їзду редакторів газет. Цього дня у Брюсселі Національну спілку журналістів України прийнято до лав Міжнародної федерації журналістів.

Прот. Віталій СОБКО, Оксана КАРНКОВСЬКА

ВОЛИНЯНИ ПОМОЛИЛИСЬ НА КОЗАЦЬКИХ МОГИЛАХ У 375-ТІ РОКОВИНИ БИТВИ

14 червня, в неділю Всіх українських святих, митрополит Луцький і Волинський Михаїл служив у Свято-Георгіївському чоловічому монастирі с. Пляшева на Рівненщині.

Високопреосвященний разом з іншими ієрархами взяв участь у відправах, очолюваних Митрополитом Київським і всієї України Епіфанієм. До богослужінь долучилися духовенство та віряни-паломники з нашої єпархії.

Після Божественної Літургії у меморіальному комплексі «Козацькі могили» відправили літію за спокій душ козаків, які 375 років тому полягли в битві за православну віру, та новітніх українських героїв, що загинули, захищаючи незалежність України. Відбулась урочиста хода і покладання квітів до пам'ятника героям Берестецької битви.

Свято-Георгіївський монастир, розташований на місці битви 1651 року, – це особливе місце для українців. Тут зібрано і збережено пам'ять про звитягу козацького війська, їхню віру, боротьбу та жертовність. Козацькі могили щороку стають місцем паломництва для українців, які прагнуть ушанувати героїв минулого та сьогодення. Тепер це має особливе значення, адже історична боротьба українського народу за волю перегукується з нинішнім протистоянням російській агресії.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО З АРХІЄРЕЄМ У ЛУЦЬКІЙ ЦЕРКВІ РІЗДВА ЙОАНА ПРЕДТЕЧІ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив першу Божественну Літургію у храмі Різдва Йоана Хрестителя, що будують на вул. Захисників України, 1-Ж.

24 червня з високопреосвященним молився настоятель протоієрей Володимир Труш та інше духовенство. Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних парафіян.

Церкву започатковано на цьому місці 14 липня 2013 р. Тоді з благословіння митрополита Михаїла канцлер єпархії протоієрей Микола Цап відправив чин заснування храму та поставлення хреста. Наступного року, 11 вересня 2014-го, керуючий єпархією освятив каплицю, споруджену на честь народження Йоана Предтечі. Тут і служать, поки буде зведено Божий дім.

У липні 2021 року владика Михаїл відправив чин закладення капсули у фундамент церкви. Будівельні роботи тривають.

АРХІЄРЕЙ ПРИВІТАВ ЛИПЛЯНИ З ПРЕСТОЛЬНИМ СВЯТОМ

29 червня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію у церкві Апостолів Петра і Павла однойменного жіночого скиту Жидичинського монастиря, що в с. Липляни Ківерецького деканату (Луцький р-н).

З архієреєм, зокрема, служили: декан монастирів єпархії архімандрит Константин Марченко, скитоначальниця обителі матінка Параскева Грімані, інше духовенство і чернецтво.

Цей скит, тобто чернече житло, віддалене від монастиря, у с. Липляни Ківерецького деканату засновано 2015 р. за почином братії жидичинської обителі. Він знаходиться за 3 км від Жидичина. Більше як 300 літ не було тут православного храму. А тепер є нова дерев'яна церква на честь апостолів Петра й Павла, яку освятив владика Михаїл у грудні 2015-го. Божий дім поставили за два місяці – перевезли з обласного центру. Нині тут облаштовано сквер, працює недільна школа.

Оксана КАРНКОВСЬКА

СВЯТІ МОЩІ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦІ ВАРВАРИ В ЛУЦЬКУ: НАДЗВИЧАЙНА ПРОЩА 20 РОКІВ ТОМУ

Про «подію тисячоліття», яка відбулася у 2006 року з нагоди 1700-ліття мученицької кончини угодниці, тоді розповіла газета «Волинські єпархіальні відомості». Пропонуємо вашій увазі цей допис.

Волиняни вшанували одну зі святинь Християнства – мощі великомучениці Варвари. Уперше за майже 900 років перебування в Києві вони тимчасово покинули столицю, аби в багатьох українських містах, і в Луцьку зокрема, поширювати милість Божу. Велике паломництво до величного ювілею від часу мученицької кончини святої проводиться з благословення Патріарха Філарета.

У середньому в кожній єпархії мощі перебувають близько тижня, але для Волинської як однієї з найбільших зробили виняток: тут зберігалися майже 9 днів – з 15 до 23 травня. До цього вони вже побували в Житомирській та Рівненській областях. На Волинь на межі областей їх передав митрополит Рівненський і Острозький Євсевій, після чого відслужено короткий молебень. Святиню зустрічали єпископ Луцький і Волинський Михаїл та духовенство.

Першу зупинку в Луцьку кортеж зі святими мощами зробив на Київському майдані поблизу облдержадміністрації. Там на нетлінні останки великомучениці Варвари чекали усі священнослужителі міста і багато прочан. Перед головним адміністративним будинком області владика Михаїл із духовенством відправили акафіст святій Варварі, за яким молились про благополуччя краю. Звідти раку з мощами хресним ходом провели до Троїцького собору, ненадовго зупинившись ще й на Театральному майдані, де теж відправили молебень.

У собор гробницю вносила група священників, адже вона виявилася неймовірно важкою. Мощі поставили в центральній частині церкви та розпочали Богослужіння, яке не припинялося впродовж усього перебування святині у головному волинському храмі.

Життя великомучениці

У Православній Церкві є всього п'ять жінок, удостоєних титулу великомучениці. Тому особливо приємно, що мощі однієї з них зберігаються в намоленій нашими пращурами Україні.

Варвара – дочка знатного чоловіка Діоскора, який жив у фінікійському місті Ізіоль у IV ст. Його дружина померла, і він сам виховував єдину дочку. Як язичник усіляко оберігав її від впливу християн. Однак вона стала усвідомлювати, що Творець Всесвіту – єдиний, і чим далі, тим більше переймалася вірою Христовою. Вона відмовилась виходити заміж,

і Діоспор пов'язував це із її усамітненим життям. Навіть дозволив спілкуватися з подругами-однолітками. Але християнки, які виявилися серед них, розкрили їй суть своєї віри, і Варвара прийняла хрещення.

Коли батько довідався про це, побив дочку і зачинив у кімнаті. Але Варвара свого рішення не змінювала. Тоді він зрікся її й повів до начальника управи Мартіана, аби той знущався з неї як тільки можна. Та після катувань сам Ісус Христос з'явився у в'язницю до Варвари і зцілив рани. Це здивувало Мартіана, і він попросив Варвару принести жертву богам за оздоровлення. Та вона відповіла: «Не твої боги мене зцілили, а Ісус Христос! Йому і віддам я жертву».

Варвару знову почали катувати. Її терпіння і мужність побачила дівчина Юліанія, і за те, що підтримала Варвару, дівчину повісили. А 12-річну великомученицю піддали ще більшим тортурам. Після цього обом відрубали голови. Це було 306 року після Різдва Христового. Того ж дня Діоскор та Мартіан загинули від блискавки під час грози.

Історія мощей

В Україну мощі святої перевезла з Царгорода дружина київського князя Михаїла-Святополка (правнука рівноапостольного Володимира Великого) грецька царівна Варвара. Їх помістили у Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирі. У Володимирському соборі вони опинилися перед тим як Михайлівський було зруйновано. Майже 900 років останки зберігалися в Києві і їх нікуди не вивозили.

Але був період, коли частина мощей великої святої перебувала і в Луцьку. Як пише київська газета «Голос Православ'я» за квітень 2006 року, історія з'явлення на Волині цієї реліквії досить цікава. З давнього часу відомо, що при мощах святої великомучениці не було голови й лівої руки. Існують відомості, що приблизно наприкінці XVI чи на початку XVII століть ковчежець із рукою святої Варвари привіз до Луцька грецький лікар, який походив із імператорської родини Кантакузінів. Святиня була покладена у Братській Хрестовоздвиженській церкві. У часи перебування на луцькій кафедрі єпископа Гедеона Четвертинського (майбутній митрополит Київський) храм обікрали зловмисники, що походили з місцевих євреїв. Серед коштовних речей злодії винесли і срібний кивот із часткою мощей Варвари. Вийнявши руку святої, вони кидали її до розпаленої печі. Однак полум'я не завдало шкоди. Повторивши спробу декілька разів, крадії почали дробити руку молотками, а роздробивши, знову кинули в піч. Утім, злочин швидко розкрили. Знайшовши залишки руки святої, їх поклали знову до ковчежця. Урочистим хресним ходом, який очолив владика Гедеон, мощі перенесли до кафедрального собору Йоана Богослова у Верхньому замку.

Неспокійний період, який переживала Православна Церква на Волині в ті часи, відобразився і на подальшій долі частки мощей великомучениці. Єпископ Гедеон відчував сильний тиск з боку королівської влади Речі Посполитої, яка намагалася схилити його до прийняття унії. Побоюючись за своє життя, архієрей виїхав на Лівобережну Україну і вивіз туди ковчег із рукою святої Варвари. Ставши

митрополитом, Гедеон помістив його у вівтарі Софійського собору. Після 1824 року його поклали до іншого ковчежця, який стояв за лівим криласом митрополичого храму. На початку 30-х років минулого століття ковчежець вивіз до Канади один із єпископів-емігрантів УАПЦ, яку тоді очолював митрополит Василь Липківський. Нині вона перебуває в кафедральному соборі Едмонтона.

До Варвари – з любов'ю, подякою й благанням

Щодня протягом перебування мощей на Волині потік прочан лише збільшувався. До великої угодниці Божої приходили християни з різних районів – міст і містечок, сіл і хуторів. До неї звертался з проханням про зцілення православні і Київського, і Московського Патріархатів, католики, старі й малі, багаті й жебраки. Біля цієї християнської святині побували десятки тисяч волинян, приходячи до собору самі по собі або великими делегаціями від організацій, установ, медичних і навчальних закладів. Зокрема, біля мощей одночасно молилися керівництво та майже весь викладацький склад і студентство Волинського інституту імені В'ячеслава Липинського МАУП.

16 травня єпископ Михаїл, виступаючи на прес-конференції, оприлюднив відкриті листи до ієрархів Московського Патріархату – митрополита Нифонта й архієпископа Симеона, яких закликав прийти із паствою й помолитися перед мощами. Адже перебування святині в Луцьку – надзвичайна подія, здатна вагомо посприяти духовному зростанню й примиренню православних волинян та вплинути на процес об'єднання українських Церков. Однак, на жаль, на відміну від багатьох своїх священників та вірян, владики не виявили бажання подати Україні приклад єднання.

На згадку про перебуваннння мощей великомучениці на Волині надруковано образки волинської ікони «Свята Варвара з житієм» – яскраве свідчення, що угодниця Божа віками достойно прославляється на цих теренах.

23 травня після акафіста у Свято-Троїцькому соборі реліквію повезли до Львова. Перед тим її хресним ходом провели до міської ради Луцька, де кортеж зробив останню зупинку – лучани на чолі з керівництвом міста прощалися з дорогоцінними мощами, молячись за кращу долю обласного центру.

Далі, після перебування на Львівщині, їх вшановуватимуть на Івано-Франківщині, Тернопіллі, Хмельниччині, Вінниччині. Звідти через Київ святиня вирушить до інших обласних центрів. І приблизно у вересні повернеться до столиці. До дня урочистого вшанування пам'яті великомучениці – 17 грудня – її мощі будуть перекладені у нову срібну раку, яка виготовляється з нагоди ювілею її мученицької кончини.

Автори статті: Андрій Гнатюк, прот. Віталій Собко, Костянтин Олексюк.

Волин. єпарх. відом. 2006. № 5 (18).

Фото: Сергій Дубинка, прот. Віталій Собко, Данило Зінкевич.

НАЩАДКИ ЯФЕТА

У черговому дописі священник Андрій Хромяк, кандидат богословських наук, викладач Волинської православної богословської академії, продовжує роз'яснювати Святе Письмо.

«Сини Яфета: Гомер, Магог, Мадай, Іаван, Єліса, Фувал, Мешех та Фірас. Сини Гомера: Аскеназ, Ріфат та Фогарма. Сини Іавана: Еліса, Фарсіс, Кіттім та Доданім. Від них населилися острови народів, у їхніх землях, кожен за мовою своєю, за племенами своїми, у народах своїх» (Бут. 10:2–5).

«Сини Яфета…»

Оскільки Яфет, судячи з попереднього контексту, був не старшим, а навпаки – молодшим сином Ноя, то буттєписьменник, починаючи свою таблицю народів з його потомства, мав, очевидно, не хронологічну, а якусь іншу мету. Ймовірно, ту саму, на яку вказувало і попереднє пророцтво Ноя про блискучу долю потомства Яфета, якому пророковано і кількісну перевагу, і якісне переважання над усіма нащадками дітей інших родоначальників післяпотопного людства.

«…Гомер…»

З народністю цього імені ми ще раз зустріча-

ємося в Біблії у пророка Єзекиїля, який описує її як сусідню з Тубалом і Мосохом (Єз. 38:6) і цілим рядом інших народностей, що населяли північну Сирію та Малу Азію. «Ім'я гімераї (народу) знайдено в цвяхових написах Асурбаніпала» (Георгій Властов). Більшість авторитетних екзегетів ототожнюють їх із класичними кіммерійцями (Одіссея 4:11; 11:13–19), які населяли береги Каспійського та Аральського морів і звідти згодом розселилися на захід, у межі північної Німеччини (кімври та тевтони). Дехто зближує з ім'ям кіммерійців назву «Крим».

«…Магог…»

У пророка Єзекиїля представники цього племені виступають як досвідчені і майстерні стрільці (Єз. 38:2, 39:6), вони живуть по сусідству з вищевказаними, дещо північніше. Зважаючи на це, більшість схильна вбачати тут вказівку на скіфів, що мешкали по берегах Азовського моря і в межах Кавказу. Деякі вважають Магога вірменами. В Апокаліпсисі ідеї Гога і Магога є уособленням двох богоборчих сил, які мають перед настанням антихриста укласти взаємний союз для боротьби з Христом і Його Церквою (Об. 20:7–10).

Самуїл Бохартпід під іменем Гога чи Магога вбачає Кавказ, який колхідяни та вірмени називали Гог-Хазан, Гогова фортеця. Магог, імовірно, є Тураном (у калмиків зустрічаються подібні назви урочищ, як зауважує Георгій Властов). На долі цих скіфів сповнилося і пророцтво Єзекиїля про загибель їх у долині «полчища Гога» (Єз. 39:11), коли вони зазнали страшної поразки в області Палестини від війська Псамметиха, і розвиток у них різних хвороб, як свідчить про це Геродот.

«…Мадай…»

Цим ім'ям, за свідченням священних книг Персії та Індії, підкріпленому ассирійськими написами, називалися первісні арійці, що жили в західній Азії, а саме в Мідії, звідки більша частина їх з часом виселилася на схід і отримала назву індусів, а менша залишилася на місці і отримала назву мідян. Про спорідненість мідян із персами і взагалі арійцями говорить і пророк Даниїл (Дан. 5:28).

«…Іаван…»

Не менш, якщо не більш точно це ім'я в хетейських написах трапляється у формі Yevanna, у монументах епохи Дарія Гістаспа – Iavana, санскритською мовою – Iavana, давньоперською – Iuna. Воно вказує на греків, насамперед на іонян, а звідти – і на всіх інших еллінів. Натяки на подібне позначення греків є і в інших місцях Священного Писання (Іс. 66:19; Єз. 27:13).

«…Єліса…»

Це ім'я в більшості перекладів уміщено в числі не синів, а онуків Яфета, де воно повторюється і в нашому перекладі. А оскільки воно, як це ми побачимо згодом, означає теж греків, то цим, імовірно, і пояснюється його згадка тут поряд з Яваном.

«…Фувал, Мешех…»

Як у книзі Буття, так і в інших місцях Святого Письма, ці два народи зазвичай поєднуються і разом зображаються поневоленими Гогом (Єз. 38:2, 39:1). Одного разу вони поєднуються з Яваном (Єзек. 27:13) і ще двічі місце проживання їх визначається на півночі Палестини. В анналах ассирійських царів нерідко згадуються Muski і Tabal як дві сусідні народності, що населяють Кілікію, а Геродот говорить про тибареків, або іберіанів (іберійців) і мосхів, що жили по сусідству з Колхідою. Вчені вважають, що спочатку обидві народності мешкали у верхів'ях Тигру і Євфрату, між Мідією та Скіфією, тобто в Колхіді й Іберії, розташованих на півдні сучасного Кавказу (Фувал – імовірно, ібери, грузини).

Скіфський золотий гребінь з кургану Солоха, Запорізька область. Скіфів традиційно зараховують до нащадків Яфета

«…Мешех та Фірас»

Більшість екзегетів вважає, що це ім'я представляє найдавнішу, скорочену (можливо, зіпсовану згодом переписувачами) форму імені «фракіян», гілки пелазгічного населення, що групувалося біля майбутнього м. Тир Малоазійський. Припускають, що у віддалену доісторичну епоху це плем'я проникло до Європи, населило Елладу та Італію. У давньоєгипетських пам'ятках Turasch зазвичай поєднується з Masnuash, на зразок біблійного поєднання «Фовел і Мешех». На думку Кнобеля і Ленормана, біблійний Фірас – це те саме, що традиційні «тиренці», найдавніше пелазгічне населення спочатку древньої Лідії та Фінікії, звідси – Греції і нарешті – Італії.

«Сини Гомера: Аскеназ…»

Ґрунтуючись на тому, що сучасні євреї називають Німеччину «Аскеназ», більшість юдейських тлума-

чів бачать тут саме вказівку на німців. Але з огляду на те, що біблійна таблиця має на увазі майже виключно азіатську територію, що служила спільною колискою людства, ми повинні в цю думку внести серйозну поправку.

Визначенню цієї національності найбільше допомагає пророк Єремія (Єр. 51:27), який, перераховуючи народності, що входили до складу війська Кіра, який ішов на завоювання Вавилону, поруч із народами арарат і менні називає аскеназ, чим дає зрозуміти, що ця народність так само жила в межах Азії. Не позбавлений дотепності і той здогад, що за ім'ям цієї народності отримало назву і Чорне море, або, у стародавніх, Понт Евксинський (ΠόντονΕυξεινος або Αξενος). Цілком правдоподібно також і те, що ця народність, вийшовши з території первісного перебування, із часом зупинилася в Західній Європі і поклала початок населенню майбутньої Німеччини.

«…Ріфат…»

В іншому місці Біблії – ймовірно, через помилку переписувачів – початкова літера цього імені замінена іншою, завдяки чому вийшло «Діфат» (1Пар. 1:6) у деяких рукописах. Юдейський історик Йосиф Флавій ототожнює їх із пафлагонянами, що мешкали на північному заході Малої Азії, а більшість наступних тлумачів схильна поміщати їх у горах Ріфейських, що лежали на півночі Каспійського моря.

«…та Фогарма»

Це ім'я ще двічі зустрічається у пророка Єзекиїля як постачальників коней і мулів для тирських купців (Єз. 27:14, 38:6). За традицією, збереженою Мойсеєм Хоренським, родоначальником мешканців Вірменії був син Форгоми, чим і вирішується питання про цю народність у сенсі ототожнення її з вірменами.

«Сини Іавана: Еліса…»

Острови Еліси у пророка Єзекиїля вихваляються багряницею і пурпуром (Єз. 27:7). Тому вважається майже безперечним, що цим ім'ям називалася одна з приморських народностей, територій Греції: Еліда, Еолія або взагалі Еллада, на думку Горація, що славилася пурпурним одягом.

«…Фарсіс…»

Йосиф Флавій вважає, що тут вказано Тарс – місто Кілікії. Проте більшість екзегетів на чолі з Євсевієм більш ґрунтовно думають, що тут ідеться про якусь із віддалених західних колоній, що емігрували з меж малоазійської митрополії. Найголовнішою підставою для цієї думки є те місце з пророка Іони, в якому говориться, що він сів на корабель, щоб плисти з Іоппії (нинішня Яффа) у віддалений Фарсіс. І вчені-географи вказують, що ім'ям Фарсіс, або Тартесій називалася одна з найбільш віддалених фінікійських колоній, котра знаходилася в сучасній Іспанії і славилася багатством свинцевих і мідних копалень. На безліч металів у Фарсисі й на торгівлю ними з Тиром вказує і Священне Писання (Єз. 27:12; Пс. 71:10).

«…Кіттім…»

З усіх пояснень цього найменування найвдалішим варто визнати думку Йосифа Флавія, що ототожнює біблійний Кіттім із давньоісторичним Кітіоном, столицею острова Кіпр. З ним у згоді, мабуть, і вказівки пророків Ісаї та Даниїла щодо Кіттіма, що це був народ приморський (Іс. 23:1, 12; Дан. 11:30).

«…та Доданім»

Цілком імовірно, це дарданійці, або трояни (що дали своє ім'я Дарданельській протоці), одна з найдавніших малоазійських гілок грецької народності.

«Від них населилися острови народів…»

Це загальновживане біблійне позначення язичницьких племен, що жили за межами Палестини, в областях Середземного, Чорного, Каспійського й Аральського морів (Пс. 71:10; Єр. 2:10, 25:22 та ін.).

Походження такої назви легко пояснюється наївним поглядом древніх євреїв, які, не маючи жодного уявлення про інші материки та розміри відомих їм морів, схильні були надмірно збільшувати останні та скорочувати перші, малюючи їх якимись невеликими островами посеред суцільної водної стихії. Тому-то, мабуть, назване найчастіше і додавалася до прибережних жителів найбільшого з цих морів – Середземного, тобто до мешканців сучасної південної Європи.

Говорячи, що з вищезазначених народів походить населення цих віддалених приморських пунктів Малої Азії та Європи, буттєписьменник цим мовчазно передбачає, по-перше, те, що початкове населення зазначених ним народностей було від цих островів, і що, по-друге, з часом воно емігрувало звідси на ці острови. Тобто, кажучи мовою науки, Біблія коротко наголошує тут на факті великого доісторичного переселення первісних арійців з гір Вірменії та вершин Гімалаїв спочатку у межі Малої Азії, а потім і південної Європи. Характерна при цьому і та дрібна деталь Біблії, яка говорить, що від цих «виділилися» жителі островів, тобто не все корінне населення відомої народності покидало свою вітчизну і переселялося на острови, а лише частина.

«…у їхніх землях, кожен за мовою своєю, за племенами своїми, у народах своїх»

Ось найкращий доказ широти та повноти освіченого погляду біблійного автора на справу правильної класифікації народів. Остання ведеться ним із чотирьох основних точок зору: з географічної (у їхніх землях), діалектної, або лінгвістичної (за мовою своєю), з расової (за племенами своїми) і національної (у народах своїх).

Священник Андрій ХРОМЯК

Ілюстрація на с. 28 – родовід синів Яфета з Нюрнберзької хроніки, 1493 р.

ВИВЧАЄМО БІБЛІЮ

ЦІ СПЕКОТНІ ДНІ ВИСНАЖУЮТЬ. ХОЧЕТЬСЯ ТІНІ, ВОДИ, ПРОХОЛОДИ Й БОДАЙ ТРОХИ ПОЛЕГШЕННЯ. АЛЕ СВЯТЕ ПИСЬМО ДОБРЕ ЗНАЄ ЦЮ ЛЮДСЬКУ ВТОМУ

«В спеку дня» Авраам сидів біля свого намету при дубах Мамре — і саме тоді, найменш зручної для гостей пори, побачив Трьох Подорожніх та й побіг їм назустріч. Його гостинність стала місцем Богоявлення в Старому Завіті — того, що Церква згодом прочитає як образ Трійці. Іноді найважливіше в духовному житті — не зачинити серце лише тому, що тілу важко.

Історія Агар ще болючіша. Вона з сином Ізмаїлом вигнані в пустелю Вирсавії, де вичерпують останню воду з бурдюка. Хлопець при смерті, мати відходить, щоб не бачити його агонії і плаче. І ось — не диво з неба, а переміна погляду: «Бог відкрив їй очі, і вона побачила криницю з водою» (Бут. 21:19). Криниця не з'явилася знізвідки. Вона була там. Просто людина в розпачі її не бачила. Скільки разів так буває з нами — все необхідне вже поруч, а ми в паніці чи відчаї просто не можемо розгледіти.

У виснаженні нам часто потрібне не тільки чудо зміни обставин, а й чудо розпізнавання і прозріння.

Ілля після великої перемоги над жерцями Ваала раптом виявляється людиною, яка більше не має сил. Він іде в пустелю, сідає під ялівцем і просить собі смерті. Це особливо промовисто: навіть сильний пророк, який щойно виявив мужність перед усім народом, може зламатися. Бог не картає його, не докоряє за слабкість. Ангел двічі торкається його й каже просто: «Встань, їж, бо дорога буде тобі занадто важка» (3 Цар. 19:7). Спершу — їжа і сон, лише потім — Хорив і тихий подих вітру, в якому прийде голос Божий.

Пророк Йона щойно оголосив Ніневії загибель за сорок днів, а місто покаялося, і Бог його помилував. Замість радості Йону ж охоплює образа, він обурений: йому важко прийняти Боже милосердя до тих, кого він вважав негідними. Пророк сідає на схід від міста, чекаючи — а раптом кара все ж таки станеться. Бог вирощує над ним кущ для тіні. Наступного ранку черв'як підточує рослину, вона всихає, і на голого Йону обрушується східний вітер і пекуче сонце. Пророк знову, як і Ілля, просить собі смерті. Бог питає його: тобі жаль куща, якого ти не садив і не вирощував? А Мені не жаль Ніневії, де сто двадцять тисяч людей?! Спека тут не карає Йону — вона остуджує його правоту, показуючи, наскільки легше нам співчувати рослині, аніж людям, яких ми вже внутрішньо засудили.

Самарянка приходить до криниці опівдні — у найспекотніший і вкрай незручний час. По воду не йшли тоді, коли сонце найбільш нещадне. Вона приходить, коли нікого немає, щоб уникнути людських поглядів. Але саме біля цієї криниці її чекає спраглий Христос. Із людської спраги починається розмова, яка відкриває глибоку спрагу серця. Христос не оминає людської втоми, а входить у неї, щоб через видиму потребу відкрити людині її невидиму потребу в живій воді.

Мабуть, саме в цьому і полягає одна з важливих біблійних істин для спекотного часу: Бог приходить і в полуденну втому Авраама, і в розпач Агарі, і в знесилення Іллі, і в роздратування Йони, і в спрагу самарянки. Кожна з цих історій інша, але всі вони свідчать про одне: Бог приходить не лише в прохолоді.

Протоієрей Віктор ПУШКО

БЕРЕЖАНКА: ПРЕСТОЛЬНИЙ ПРАЗНИК І 30-ЛІТТЯ ОСВЯЧЕННЯ ЦЕРКВИ

23 квітня, в день ушанування великомученика Юрія Переможця, митрополит Луцький і Волинський Михаїл відвідав однойменну парафію в цьому селі Горохівського деканату (Луцький р-н).

Архіпастир звершив чин оновлення храму. За Божественною Літургією з високопреосвященним молилися горохівський декан протоієрей Андрій Сидор, настоятель протоієрей Павло Борунов, інше духовенство.

Божий дім у Бережанці (до 1946-го село називалося Бискупичі) збудовано й освячено 1996 р. Колишній храм, який датовано XVI – поч. XVIII ст., не зберігся. У 2019 р. громада, покинувши московитську, долучилася до Православної Церкви України.

Оксана КАРНКОВСЬКА

У КОРШЕВІ ВШАНУВАЛИ ЧУДОТВОРНУ ПОЧАЇВСЬКУ СВЯТИНЮ

2 червня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію у храмі Воздвиження хреста Господнього с. Коршів Луцького районного деканату з нагоди відпустового свята на честь Почаївської ікони Божої Матері.

За Відправою із високопреосвященним, зокрема, молилися: луцький районний декан протоієрей Володимир Присяжнюк, декан Йоано-Богословського округу протоієрей Валерій Владика, настоятель протоієрей Олександр Казмірук, інше духовенство, а також голова Боратинської сільради Сергій Яручик.

Чергову священничу нагороду цього дня прийняв о. Олександр. Церковними відзнаками, архієрейськими благословенними грамотами відзначено доброчинців, активних парафіян.

Після Служби Божої священнослужителі біля могил священників, які колись служили у цьому Божому домі, заспівали «Вічную пам'ять». Потому владика освятив статую Пресвятої Богородиці, що знаходиться у центрі села. Її встановлено з ініціативи військовослужбовця Олександра Кухаренка за підтримки односельців Коршева. Ідея створення народилася з глибокої віри захисника, який у складні моменти військової служби знаходив силу й підтримку в молитві до Пресвятої Богородиці. Відтепер божниця стане місцем духовної єдності, молитви і надії для мешканців села, символом віри, яка допомагає долати випробування та зберігати силу духу.

Окрасою Коршева є Свято-Хрестовоздвиженська кам'яна церква, пам'ятка архітектури XVIII ст. національного значення. В архівних матеріалах «Відомості про церкву» за 1901 р. зазначено, що спорудження цього Божого дому було розпочато в 1772 році і 1777-му завершено зусиллями поміщика Людвіка Подгороденського. У 1900 році добудовано дзвіницю. При церкві діяло однокласне народне училище.

Храм пережив дві світові війни і не зазнав руйнувань. Однак по закінченню Другої світової він був закритий комуністичною владою і далі стояв пусткою. Знову святиня розпочала функціонувати в 1985 році. У 2019-му громада, покинувши московський патріархат, возз'єдналася з Православною Церквою України.

Тут, як і загалом на Волині, особливо шанують Почаївську ікону Божої Матері – одну з найбільших реліквій нашого краю. В 1925 році, у перший день Трійці, віряни з Почаєва пішою ходою вирушили зі спускною святинею до свого храму. На третій день після П'ятдесятниці до церкви с. Коршів вони принесли її список (точну копію), що перебуває в ній дотепер. Ця подія святкується парафією як відпустове свято на честь Почаївського образа Божої Матері та прирівнюється до престольного.

Значення відпустового свята пов'язане із традицією прощ. Паломництво, богомілля, проща – це подорож до якоїсь церкви, де є реліквія, переважно чудотворна ікона чи її копія (наприклад, Холмська, Тростянецька), або ж відвідання місць, пов'язаних із земним життям Ісуса Христа (Ізраїль, Палестина), чи місць, прославлених подвигами угодників Божих (Києво-Печерська, Почаївська лаври тощо). Ця подорож є визнанням нашої віри і покаяння.

Богослужіння, на якому прочани отримують відпущення гріхів, інколи називають відпустом, а день, коли це відбувається, – відпустовим святом.

Із висловом «відпустове свято» часом пов'язують особливо важливі події з історії певного Божого дому. Якщо храм закривали, надовго забороняючи звершувати в ньому Богослужіння, то день, коли Служби відновилися, може, за проханням громади і рішенням місцевого архієрея, вважатися відпустовим празником і відзначатись нарівні з престольним. Таким чином, це торжество тільки окремої парафії.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ВЛАДИКА МИХАЇЛ – НА ЗУСТРІЧІ «КАВА З ВЕТЕРАНОМ»

Митрополит Луцький і Волинський *30 квітня* побував на тематичному спілкуванні з ветеранами та Митрополит Луцький і Волинський 30 квітня побував на тематичному спілкуванні з ветеранами та демобілізованими учасниками бойових дій.

Вечір вдячності у форматі «Кава з ветераном» розпочали з молитви. Він відбувався в одному із закладів харчування міста. У невимушеній атмосфері звучали спогади під музичний супровід фольклорного гурту «Калиновий цвіт» Луцького ліцею № 18 та вокалістки Тетяни Горбач з Підгайцівської ТГ. На ньому побували представники влади, громадські активісти, волонтери та благодійники.

Такі зустрічі спрямовано на згуртування ветеранської спільноти, їх адаптацію до цивільного життя і поліпшення психологічного стану. 45 ветеранів із різних громад мали змогу познайомитися, поспілкуватися на актуальні теми, дізнатися про можливості вирішити проблеми чи отримати допомогу.

«Кава з ветераном» – це регулярний формат зустрічей, започаткований задля спілкування, підтримки та інтеграції захисників і захисниць. Цей формат, що набув поширення у багатьох регіонах України, об'єднує ветеранів, представників влади та громадськості для неформального діалогу. Зокрема, на Волині його організовано Управлінням молоді та спорту облдержадміністрації 2024 року. Метою є створення простору для спілкування, працевлаштування ветеранів, а також надання психологічної та соціальної підтримки.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ДУХОВНА ШКОЛА

У ВПБА ВІДБУВСЯ ВИПУСК СТУДЕНТІВ. ПІДСУМКИ, ЕМОЦІЇ ТА СТАРТ НОВОГО ЖИТТЯ

19 червня у Волинській православній богословській академії пройшли урочистості з нагоди чергового випуску.

За повідомленням сайта vpba.edu.ua, відбулися Богослужіння й урочистий захід із нагоди вручення дипломів бакалаврів, магістрів богословського та керівників церковного хору регентського факультетів.

Свято розпочалося Божественною Літургією в кафедральному соборі Святої Трійці, яку очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл у співслужінні митрополита Тернопільського і Кременецького Нестора, єпископа Рівненського і Сарненського Гавриїла, канцлера єпархії протоієрея Миколи Цапа, ректора ВПБА протоієрея Володимира Вакіна, іншого духовенства. По завершенні Відправи відслужено подячний молебень.

Далі урочистості продовжили в актовій залі академії. Перед початком церемонії присутні вшанували хвилиною мовчання захисників України – викладачів та студентів ВПБА, які віддали життя за свободу Батьківщини.

У вступному слові отець ректор зазначив, що нинішні бакалаври розпочали свій шлях у розпал повномасштабного вторгнення. Цьогоріч велика родина випускників поповнилася богословами, які завершили навчання в умовах воєнного стану та готові до душпастирського і соціального служіння. Присутні висловили подяку викладачам і студентам, які служать у ЗСУ.

Потому відбулося вручення нагород. За заслуги в розвитку теологічної освіти ВПБА, підтримку наукового журналу «Волинський благовісник», а також за особливий внесок у міжнародну діяльність викладачів та академічну мобільність студентів орденом Архистратига Михаїла II ступеня Православної Церкви України нагороджено голову наглядової ради ВПБА Сергія Мостенця.

Церковними нагородами та подяками вшановано священнослужителів, які активно долучилися до формування нового покоління пастирів.

З вітальним словом до випускників звернулися почесні гості: полковник ГУ НГУ Віталій Сиротенко та підполковник Держприкордонслужби України Костянтин Назаров. Їхня присутність засвідчує міцний зв'язок академії з капеланським служінням у війську.

Владика Михаїл вручив випускникам дипломи й відзнаки та нагадав, що це аванс і велика відповідальність. Головним завданням є змінювати світ навколо себе на краще, адже справжнє служіння лише починається. Окремо відзначено успішне завершення курсу «Практичне хорознавство».

«Академія сердечно вітає випускників із завершенням навчання та молиться, щоб Господь благословив кожного з них на шляху пастирського, регентського та церковного служіння», – йдеться на сторінці духовного вишу.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ПОЛОН СТРАШНИЙ… І ПРИЄМНИЙ

Під час війни з московитами цей термін набув ще більш негативного значення: дике й цинічне ставлення до військових полонених зі сторони кремлівських посіпак не вкладається в сучасні демократичні голови. Вчиняються небачені звірства щодо бранців, хоча правила ставлення до них регулюються міжнародним гуманітарним правом, зокрема, Женевською конвенцією про поводження з військовополоненими 1949 року. Вона гарантує гуманне ставлення, забороняє катування і вимагає базових умов утримання.

Але правила, як відомо, сприймаються адекватними людьми, що виросли в цивілізованому суспільстві. Реальність свідчить про кам'яний вік світогляду нашого північного сусіда. Загалом від початку повномасштабного вторгнення (із залученням різних форматів переговорів) з ворожої неволі звільнено понад 10 тисяч українців. У російському полоні досі утримують близько 7 тисяч наших громадян. Понад 95 % зазнають систематичних тортур і жорстокого поводження. За даними моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, зафіксовано понад 695 різноманітних форм катувань у 186 місцях утримання. Задокументовано щонайменше 406 перевірених випадків, коли українці були закатовані. Станом на початок 2026 року в російському полоні страчено щонайменше 337 українських військовополонених (включно з убивствами у колонії Оленівка).

У нас перебуває понад 7 тисяч полонених росіян. Їх тримання відбувається відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.

В Біблії тема полону розглядається у двох головних вимірах: як історичне та буквальне вигнання чи ув'язнення, а також у духовному сенсі — як поневолення гріхом. Святе Письмо закликає до визволення полонених, захисту їхньої гідності, а також наголошує на Божій підтримці у часи поневірянь. Боже Слово чітко виступає за звільнення пригноблених та визволення полонених. Милосердя до невільників є одним із проявів праведності. У книзі пророка Ісаї (Іс. 61:1) записано слова, які згодом процитував Ісус Христос у Новому Заповіті (Лк. 4:18–19): «Дух Господа Бога на Мені, бо Господь помазав Мене... проповідувати визволення полоненим, повернення зору сліпим, відпустити на волю пригноблених». У Старому Заповіті засуджувалося жорстоке поводження та утримання полонених як рабів. У Другій книзі Паралипоменон (2 Пар. 28:11) міститься суворий заклик до Ізраїлю відпустити захоплених у полон бранців: «Отже,

послухайте мене, і поверніть полонених, яких ви захопили з братів ваших, бо полум'я гніву Господнього на вас».

Як бачимо, полон у наведених прикладах є явищем негативним. Та сучасний світ відійшов не тільки від Женевської конвенції, а й від Слова Божого.

Крім жорстокого воєнного полону, буває полон… добровільний і несвідомий. Бо як пояснити вірянам московського патріархату логічність і послідовність розвитку православ'я України від створення Київської митрополії в 988 році (з часу Володимирового хрещення Київської Русі) і до надання Томосу 2019 року? А під час цього періоду відбулося самочинне захоплення церковної влади московитами у 1686 році — коли Вселенський Патріарх Діонисій видав грамоту про тимчасову передачу Київської митрополії під юрисдикцію московського патріархату (в 2019 році Вселенський Патріарх Варфоломій анулював дію цього документа).

Проте прихильники МП в Україні перебувають у полоні повчань своїх батюшок і не бажають розуміти історію свого народу. Станом на 2026 рік в Україні продовжує діяти понад 7,8 тисячі релігійних громад УПЦ МП, тоді як кількість парафій ПЦУ сягає близько 9 тисяч. На Волині зареєстровано 416 церков УПЦ МП, а Волинська єпархія ПЦУ налічує близько 760 парафій. З моменту повномасштабного вторгнення (до початку 2026 року) до Православної Церкви України офіційно перейшли майже 1000 громад.

Хтось із «полонених» московитами українських вірян може заперечити, що вони «раби Божі» і керуються законами Творця. У Біблії «рабство Боже» описується як добровільне, радісне служіння, засноване на любові, а не на страху. Воно не пригнічує, а дарує справжню духовну свободу від гріха та переводить людину з категорії «рабів» у статус дітей Божих. Але ж усі повинні знати про московські маніпуляції з церковними структурами, які вже давно не виконують Божих законів, а служать державній диктатурі й виконують пропагандистську діяльність.

У Євангелії від Івана (Ів. 15:15) Ісус каже учням, що вони більше не раби, а друзі. Апостол Павло в Посланні до галатів (Гал. 4:7) підкреслює, що віруючий більше не раб, а Божий син (спадкоємець). У Старому Завіті якщо раб дуже любив свого господаря і не хотів іти на волю, то проходив спеціальний обряд (пробивання вуха), стаючи рабом назавжди (Вих. 21:5-6). У духовному контексті це символізує відданість душі, яка добровільно обирає Бога своїм Паном, бо Його закони є добром, а тягар — легким (Мф. 11:30). Отож дивно, коли воєнне лихоліття на п'ятому році кровопролиття не стало аргументом протидії храмам мп на окропленій кров'ю наших земляків українській землі. Кремль прикривається церквою, і українські «емпешники» досі вірять у його фейкову агітацію.

Поряд із темою полону страшного і жорсткого існує полон приємний і гуманний. Пригадаймо вже народну пісню Володимира Івасюка «Червона рута»:

Ти признайся мені,
Звідки в тебе ті чари,
Я без тебе всі дні
У полоні печалі.

Бути у полоні світлих і добрих почуттів приносить приємність кожній Божій людині, яка сповідує закони Господа і є Його рабом. Такий полон приносить задоволення і є результатом глибокої віри. Любов як найважливіша заповідь Господня виправдовує і підтримує кожну сім'ю та родину.

* * * *

Але і тут бувають непрості колізії, де піддаються суспільному виправданню далеко не логічні і не послідовні дії. Так трапилося із нібито українським весільним обрядом «Читання корони», який не має нічого спільного із народними традиціями і його до України привезли… полонянки із Туреччини. Гіпотеза про те, що волинський весільний обряд «Читання корони» (внесений до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України) має половецьке коріння та походить від читання Корану, належить відомому українському фольклористові й доктору філологічних наук Вікторові Давидюку. У своїх працях, зокрема у статтях наукового журналу «Народна творчість та етнографія», дослідник наводить теоретичні обґрунтування цього зв'язку.

Дослідник вважає, що назва обряду «читання корони» є результатом народної етимологізації (співзвуччя) незрозумілого для слов'янського населення терміна. Оскільки ісламський священний текст називається Коран, місцеве християнське або язичницьке населення трансформувало його у близьке за звучанням слово *корона* (яка до того ж асоціювалася з весільним вінком нареченої). Давидюк зазначає, що на Західній Волині (особливо в районі Горохова та Іванич, де обряд зберігся найсильніше) з початком XII століття з'явилося багато нащадків від шлюбів слов'янок із половцями. Професор наголошує на тому, що традиційне виголошення («читання») тексту перед розплітанням коси нареченої не має глибокого праслов'янського чи християнського обрядового підґрунтя. Це виглядає як запозичений елемент. У половців-мусульман укладання шлюбу супроводжувалося читанням Корану муллою чи старійшиною. Коли половці асимілювалися серед українців Волині, релігійне мусульманське читання перетворилося на світське народне «читання корони» (весільних віршів та благословень). Об-

ряд не є загальноукраїнським, а побутує у дуже обмеженій зоні — переважно в селах Володимирського та колишнього Іваничівського районів (Мишів, Іванівка, Соснина, Менчичі тощо). Закрита локалізація, на думку Давидюка, чітко вказує на релікт культури окремої етнічної групи (половців), що компактно проживала серед волинян і розчинила свій релігійний ритуал у місцевій весільній драмі.

Отож не дивно, що у храмах мп в Україні ще не так давно виконувались тематичні твори на підтримку кремлівської влади та возвеличення перших осіб на кшталт «Боже, царя храни!»

Як бачимо, духовний полон набагато страшніший за фізичний. Тілесні рани гояться швидше за вірусні хронічно-моральні. Бути у полоні Божих законів і слідувати Його мудрим правилам є порятунком власної свідомості від викликів сьогодення. Бог наділив людину абсолютним правом вибору (свободою волі), але справжня віра та любов до Нього виявляються через добровільне шанування Його законів та слідування їм.

Віталій КЛІМЧУК

«ПРОДАМ СОВІСТЬ. НЕДОРОГО»

Такого змісту оголошення на людному місці навряд чи доводилось кому бачити. Проте випадки таких оборудок із власним сумлінням переповнюють інформаційний простір із конкретними торговцями і сумами, де значаться терміни «недорого» і «дуже дорого». То вже як пофортунить. Зиск від темних оборудок прийнято очікувати максимальний…

Свідомість співгромадян потряс факт про хабарі, пов'язані з Тетяною Крупою — колишньою головою Хмельницької обласної МСЕК, депутатом Хмельницької облради, яку підозрюють у незаконному збагаченні та створенні схем для ухилянтів. У жовтні 2024 року в неї та її родичів виявили готівкою понад $6 мільйонів, а також інші значні активи, включно з коштами на рахунках у польських банках. За даними слідства, Крупа отримувала неправомірну вигоду за встановлення груп інвалідності, зокрема прокурорам, що дозволяло чоловікам ухилятися від мобілізації. Справу розслідує ДБР. Також у новинах за 2025 рік згадувалися окремі випадки затримання керівників ВЛК на хабарях, зокрема на Закарпатті, де вилучили майже $500 000.

Як бачимо, в умовах воєнного лихоліття, коли одні громадяни віддають життя на передовій за незалежність України, інші, користуючись моментом, мають чималий зиск.

Біблія розглядає тему «продажних» та безсовісних людей через призму жадібності, зради та «спаленого сумління». Вона не лише описує таку поведінку, а й попереджає про її наслідки. У Святому Письмі продажність часто пов'язана зі «сріблолюбством» — коли людина ставить гроші вище за Бога та мораль. «Бо корінь усього лихого — то грошолюбство...» (1 Тимофія 6:10). Це пояснює механізм продажності: заради наживи людина готова відступити од віри та совісті. Найвідоміший приклад продажності — Юда, який продав Ісуса за 30 срібняків (Матвія 26:15). Це класичний образ людини, яка зраджує найсвятіше задля миттєвої вигоди. Безсовісність у Біблії описується як стан, коли внутрішній голос людини (совість) більше не працює: «мають спалене сумління своє» (1 Тимофія 4:2). Апостол Павло використовує метафору випаленої тканини або шкіри, яка втратила чутливість. Така людина чинить зло і не відчуває розкаяння. «Бог видав їх на розум перевернутий» (Римлян 1:28). Це опис людей, які настільки свідомо відкидають правду, що їхня здатність розрізняти добро і зло деградує.

Сума у тридцять срібників є далеко не символічною в наш час. У древньому Луцьку в таку суму (щоправда, у тридцять тисяч американських доларів) було оцінено темну оборудку з отриманням землі під забудову. Це стосується спроб підкупу посадовців для отримання дозволів на будівництво багатоповерхівок. У справі про хабар у $30 000 фігурують депутати та експосадовці. Чиновники намагалися отримати мзду за сприяння у рішенні щодо зведення багатоповерхівок по вул. В. Чорновола (територія колишньої льодової арени «Снігова королева»). НАБУ оголосило підозри депутатам Луцької міської та Волинської обласної рад. Гроші пропонувалися за позитивне голосування щодо зміни цільового призначення землі, що дозволило б розпочати будівництво. Як бачимо, тема війни ніби на другому плані, але попит на житло для вимушених переселенців із окупованої території зростає, і підприємливі ділки готові продати квартири із власною сумнівною совістю.

Продажні люди часто маскуються під доброчесних, що Біблія суворо засуджує: «Свідок брехливий не буде без кари, а хто брехні говорить, не буде врятований» (Приповісті 19:5). Книга книг попереджає, що в останні дні люди будуть «самолюбні, грошолюбні, зарозумілі, горді, богозневажники ... невблаганні, наклепники, нестримні ... зрадники» (2 Тимофія 3:2–4). Святе Письмо наголошує, що успіх продажної людини тимчасовий, а фінал — трагічний: «Хто збирає маєток неправдою, той — як куріпка, що висиджує яйця, яких не несла; він покине його в половині днів своїх, і в кінці своєму буде безумним» (Єремії 17:11).

Ще один приклад поважних (і продажних) людей у Луцьку неабияк збурив громадськість. Ідеться про тих, хто покликаний навчати дітлахів порядності й закликати до совісті та справедливості. Правоохоронці викрили керівництво одного з міських ліцеїв. Посадовці оформлювали військовозобов'язаних чоловіків на посади вчителів. Головною метою було надання фіктивним працівникам відстрочки (бронювання) від мобілізації. Організатори схеми забирали собі заробітну плату, яку держава нараховувала цим «мертвим душам». Керівникам закладу освіти вже офіційно повідомлено про підозру у службовому зловживанні.

Та все ж астрономічних результатів добиваються торговці совістю, які безпосередньо стоять біля можливості продажу фіктивної броні військовозобов'язаним «ухилянтам». У травні 2026 року з'явилася інформація про викриття керівника одного з районних ТЦК Одеси, якого підозрюють у незаконному збагаченні на суму понад 45 мільйонів гривень! Такому розмаху позаздрив би Юда Іскаріот та не став би рівняти своїх нікчемних тридцять срібників до суми справжніх професіоналів-запроданців.

Біблія розглядає совість як внутрішній голос, даний Богом, який допомагає розрізняти добро і зло. Люди, які ігнорують цей голос, мають «спалену совість» (1 Тимофія 4:2), підпадають під духовні та моральні наслідки. Біблія називає безсовісних людей «мертвими» духовно, зазначаючи, що через збільшення беззаконь охолоне любов багатьох. Кожна людина пожне те, що посіяла (Гал. 6:7). Для тих, хто свідомо діє проти совісті, це означає відділення від Господа. Біблія згадує кару не лише як помсту, а й як засіб виховання для тих, кого Всевишній любить, щоб привести їх до покаяння. Найбільшою карою за відсутність совісті, за Божим Словом, є не фізичний біль, а втрата моральної чутливості, втрата любові (байдужість) і, як наслідок, віддалення від Творця. Біблія наголошує, що Бог цінує кожну чесну людину. Навіть якщо порядних, здається, мало, вони є «сіллю землі».

Отже, якщо громадськості стає відомо про людей, які торгують власною совістю, і на їх діяння відкривають кримінальні справи, це означає, що корупція викорінюється із суспільного життя, і судний день для них уже розпочався на грішній землі.

Віталій КЛІМЧУК

АРХІЄРЕЙ ПРИВІТАВ ПРОТОІЄРЕЯ АНАТОЛІЯ АЛЕКСАНДРУКА ІЗ 30-ЛІТТЯМ ВИСВЯТИ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл *4 квітня* очолив молебень у ковельському соборі Великомученика Димитрія Солунського з нагоди 30-ї річниці хіротонії декана округу й настоятеля цього храму.

Отець Анатолій народився 26 березня 1960 року в Локачах у сім'ї вчителів, тож спершу пішов їхньою стежкою: закінчивши у 1983 році природничо-географічний факультет Луцького педагогічного інституту ім. Лесі Українки, вчителював, був директором школи, працював у Ковельському райвідділі освіти. Але у 1992 році вступив до Волинської духовної семінарії Української Православної Церкви Київського Патріархату.

Тогочасний керуючий єпархією митрополит Яків Панчук висвятив його 1994 року на диякона, 1996-го – у пресвітерський сан.

Душпастир служив на парафії с. Білин Ковельського районного благочиння, був його деканом, благочинним Старовижівщини, відповідальним за спорудження собору Апостола Андрія Первозваного в Ковелі. Багаторічний настоятель собору Димитрія Солунського в райцентрі, із лютого 2020 року – декан Свято-Димитрівського округу. Має церковні нагороди.

Оксана КАРНКОВСЬКА,
Віктор ГРЕБЕНЮК

14 ЧЕРВНЯ – 20 РОКІВ ВІД ДНЯ ОСВЯЧЕННЯ ХРЕСТА ПІД БУДІВНИЦТВО ХРАМУ ІОАНА ЗЛАТОУСТОГО В ЛУЦЬКУ

Настоятель о. Петро Атаманів, який і заклав тут хрест під будівництво Божого дому, розповідає, що троє чи четверо священників, які були на цій парафії до нього, не раз намагалися запалити тут молитовну лампаду й поставити церкву. Але жодна спроба не увінчалася успіхом.

Священник Володимир Лазар для невеликої громади привіз вагончик, аби Літургію не звершувати просто неба, але той вагончик спалили. Та саме в той час із мирянином Петром, який був у церковній громаді й захоплювався творами Іоана Златоустого, вирішили, що храм на цьому місці має бути присвячений саме святителю Іоанові.

Ще одну спробу збудувати тут церкву здійснив нині вже покійний священник Василь Неліпа. І те приміщення також підпалили. Сталося це 27 вересня 2004 року, на Воздвиження чесного хреста. Кажуть, так тоді проявлялося протистояння між двома патріархатами. Будівля згоріла частково, її відновили, і тепер там діє церковний склад. На той час о. Василь уже домігся, аби для звершення Богослужінь громаді надали підвал луцької школи-інтернату.

20 жовтня 2004 року тоді ще єпископ Михаїл призначає на цю парафію отця Петра Атаманіва, який до цього вже 4 роки служив у Дерному, і там також розпочав зводити Божий дім. А священника Василя Неліпу владика перевів на Дернівську парафію.

На місці Іоано-Златоустівського храму була пустка. З чого починати і де взяти гроші? Адже громади як такої тут не було. На перші Служби, розповідає о. Петро, приходили зо троє-четверо людей. П'ятеро – то вже було за щастя. У касі лишилося всього 4 гривні. Проте о. Петро не опустив рук. Упродовж усього 2005 року готував документи під будівництво нової церкви. Міська рада змінила цільове призначення земельної ділянки площею 0, 82 га і 5 липня 2005 року міський голова Антон Кривицький задовольняє прохання єпископа Михаїла звести на цій території церкву.

Місце зручне і вдале. Ділянка охоплювала частину старого фундаменту під школу. Він був у задовільному стані. Крім того, сюди були підведені необхідні комунікації. Каналізація проходила за 5–6 м від забудови й була законсервована. Світлом забезпечувала найближча підстанція, розташована за пів сотні метрів, газ тягнули від котельні, яка теж неподалік. Усі документи священник оформив на громаду. Розчистити територію допоміг директор Луцького водоканалу Анатолій Бащук. А вже 14 червня 2006 року священники Іван Семенюк та Богдан Гринів освятили закладений під будівництво хрест. Задум тих, хто започаткував тут молитву, отець Петро не порушив і храм присвятили Іоанові Златоустому. Тож святиня має ознаки візантійського стилю.

Громада на той час була нечисленною. Люди почали підтягуватися ближче до Різдва, гуртувалися й жертвували на будівництво, ходили по хатах. Пускали не всі, але допомагали навіть баптисти. Збирали кошти й під час празників на інших парафіях.

Першим меценатом був нині вже покійний Степан Іванісик – директор цегельного заводу № 2. Його родина, зокрема, дочка Людмила Линник, яка нині керує підприємством, і досі є фундатором цієї святині. Також допомагали Олександр і Тетяна Пилиповичі. На той час чоловік виробляв будматеріали, а тепер має свій агробізнес. Духовною сестрою громади була нині вже покійна Наталія Ібрагімова, яка працювала психологом у школі-інтернаті. Володимир Гунчик, який на той час був директором Луцького автозаводу, допомагав на храм металом, що на той час було суттєвою фінансовою підтримкою громади. Завжди відгукувалися на прохання отця Петра й директор підприємства «Луцькомунамаш» Арсен Курбан, і директор «Луцькспецкомунтрансу» Валерій Кузьмич, та багато інших людей.

Тепер сучасна церква – духовний прихисток для жителів Дубенського мікрорайону. Площа храму – 110 кв. м, довжина – 15 м, ширина – 10 м, а висота з маківкою хреста зо 12 метрів.

Від початку повномасштабного вторгнення отець Петро з громадою одну з основних своїх благодійних місій зосередили на підтримці військових. Церква опікується 68-ю мінометною єгерською бригадою, постійно закуповує та ремонтує автомобілі й забезпечує як може всім необхідним. Військовослужбовець Ростислав Добродій, який приїхав на храмове свято, каже, що їхня частина дуже втішена такою безперервною підтримкою Церкви. І духовною зокрема. Колись під Покровськом, каже, сиділи просто прибиті. Зателефонував о. Петро, пів години поговорили – і стало легше, повернулося бажання жити. Тож тепер храм св. Іоана Златоустого – ще й духовна опіка тих, хто боронить наше життя у боях із ворогом. І тут постійно лунає молитва за життя й здоров'я наших воїнів.

Андрій ГНАТЮК

ПРОТОІЄРЕЙ АНАТОЛІЙ АЛЕКСАНДРУК: «ЩОБ ДОСЯГТИ МЕТИ, НЕДОСТАТНЬО ЛИШЕ БАЖАННЯ, ПОТРІБНЕ БОЖЕ БЛАГОСЛОВІННЯ»

Той сонячний і водночас похмурий день 1996 року колишній інспектор Ковельського районного відділу освіти Анатолій Александрук пам'ятає ще й досі. Як грім з ясного неба надійшло розпорядження «зверху» звільнити його з поважної посади. Офіційна мотивація не мала нічого спільного із роботою: як спеціаліст він 15 років успішно справлявся з обов'язками інспектора, повноцінно міг замінити завідуючого під час його відсутності, здобув звання «спеціаліст вищої категорії», від простого вчителя виріс до директора сільської восьмирічки в Рокитниці та міської школи № 3 Ковеля. Як не дивно, але до такого повороту подій Анатолій Миколайович був готовий, лише попросив звільнити його через два місяці (згідно із законом), аби мати можливість утримувати сім'ю. Так ні, принесли наказ того ж дня. В документі не значилась причина жорсткого рішення, хоча насправді у тодішнього головуючого районного чиновника вже увірвався терпець і він вирішив позбутися у престижному педагогічному відомстві «впертого попа»…

Тоді, на п'ятому році незалежності держави, чиновники першої ланки ніяк не могли свідомо вийти із комуністичної ідеології, особливо в загальноосвітніх школах, де «атеїстична пропаганда» займала чільне місце у вихованні підростаючого покоління. Той час настоятель ковельського собору Димитрія Солунського, декан Свято-Димитрівського округу протоієрей Анатолій Александрук називає «голодом комуністичної влади».

– Духовні цінності учням прищеплювали з раннього дитинства власним прикладом батьки, – згадує священник. – Мій тато Микола Степанович обіймав посаду директора школи в Локачах і ніколи не карав учнів за їх прихильність до церкви. Колядування на Різдвяні свята, відвідування храму на Великдень тільки сприяли дитячому очищенню і розумінню справжніх цінностей. Мама, працюючи вчителькою, завжди шанувала релігійні свята і це ми відчували.

Педагогічний напрямок сім'ї Александруків визначився свідомо і неухильно. Відповідну вчительську вищу освіту здобули сини Олександр і Анатолій, працювали натхненно і мали що сказати своїм учням. Співоча родина берегла українські традиції, майстерно виконували вокальні народні твори, ставала лауреатами пісенних конкурсів. Дружина отця Анатолія матінка Оксана здобула мистецьку освіту в Рівненському інституті культури по класу народних інструментів, стала вправною бандуристкою і хормейстером. Того часу в Ковелі було лише два храми – Благовіщення й Андрія Первозваного. В останньому стала керувати хором, залучила до вокалістів чоловіка. Про це згадує панотець як етапну подію свого життя.

– Настоятель Андріївського храму священник Дмитро був дуже задоволений церковним хором і згодом запропонував мені висвятитися в диякони. Ця пропозиція зажевріла в моєму серці і в 1993-му це стало реальністю. Архієрей Іоан Бондарчук здійснив висвяту. В тому ж році я вступив на навчання до Волинської духовної семінарії.

Ось так через церковні піснеспіви і прихильність до храму став інспектор районного відділу

освіти дияконом і здобувачем освіти духовного навчального закладу на правах вільного відвідування. Про стаціонарне навчання годі було й мріяти: посада у райвно, сім'я, віддаленість від постійного місця проживання вимагали логічного вирішення. Отож протягом кількох літ інспектор-чиновник радо відгукувався на всі поїздки до Луцька на курси підвищення кваліфікації та методичні об'єднання, де поєднував удосконалення педагогіки із навчанням у семінарії.

– Тоді усвідомив цінну життєву істину, – згадує панотець: – можна чогось дуже бажати, але ніяк не здобути. Лише із Божого благословіння через терпіння і жертовність Господь вознаградить втіленням мрії.

У 1996 році владика Яків Панчук здійснив чин висвяти (хіротонії) диякона Анатолія Александрука у пресвітери і призначив настоятелем храму Різдва Пресвятої Богородиці в селі Білин. Через тиждень після висвяти (у Вербну неділю) архієрей прибув із пастирським візитом до Ковеля на Літургію у Благовіщенський храм. Нововисвячений священник прибув… майже після її завершення. Владика Яків це зауважив і зажадав пояснення.

– А я пів дня сповідав у Білині прихожан і правив Службу, – пояснив владиці молодий душпастир.

Керуючий Волинською єпархією зрозумів, що перед ним серйозний і відповідальний священник.

А серед ковельських чиновників і директорів шкіл району ім'я інспектора райвно Анатолія Александрука уже поєднувалось із церковним служінням. Щоправда, всі вважали, що він «дякує», аж допоки не став заявляти про себе як настоятель Білинської громади, де під його керівництвом велося будівництво.

– Я мав достатньо будівельного досвіду, перебуваючи на посаді шкільного директора, де довелось освоювати мудрі ремісничі професії, – згадує отець Анатолій. – Пам'ятаю, як спочатку ставились до моїх порад сільські майстри. Сказав укріпити риштування біля храму, а вони проігнорували. Почали роботу – а воно розвалилося… Добре, що обійшлося без травм. Ось так поволі здобував повагу в місцевих не тільки як священник, а й як будівельник.

Після впорядкування зодчих робіт у селі Білин отця Анатолія чекав новий проєкт у місті Ковелі. Ще 1993 року місцева влада виділила землю під спорудження собору Димитрія Солунського. Тоді освятили хрест на місці будівництва і на тому справа загальмувалася через важкі економічні часи. Повернулися до важливого питання, коли настоятелем храму було призначено Анатолія Александрука. Довелося «відвойовувати» виділену землю в місцевої влади, яка пообіцяла ділянку вже іншим структурам. Тільки Верховний Суд установив справедливість і в 1998 році розпочалось зведення Божого дому на занедбаному пустирі. Служби здійснювали в каплиці та зводили власними руками й коштами новий красень храм. Завершення будівництва й освята відбулась у 2006 році тоді ще архієпископом Михаїлом.

Але це вже історія, яку продовжувати послідовникам, вірним патріотам України, які дбають за високу мораль і духовність держави. Сімейні традиції настоятеля собору продовжуються: дияконом у храмі служить син Артемій, другим священником – зять Микола Фалюш, який нині перебуває добровольцем у ЗСУ на посаді капелана. Вчительська сімейна династія неухильно йде до здійснення омріяних вершин. Адже бути учителем із благословіння Всевишнього можна не тільки у школі чи іншому навчальному закладі, а й у храмі Господньому, бо ми всі учні Христові – покликані Ісусом звичайні люди, які навчаються у Нього, знають і вірять в Його чудеса та мають право на місію поширювати Євангеліє.

Цьогорічна весна принесла деканові Свято-Димитрівського Ковельського округу Анатолієві Александруку ювілейне суцвіття – 30 років від дня хіротонії у священницький сан. Бажаємо йому Божого благословення, терпіння і жертовності на благодатній духовній ниві!

Віталій КЛІМЧУК

ПРОТОІЄРЕЙ АНДРІЙ СИДОР: «ЩОДЕННО ВІДЧУВАЮ ПРИСУТНІСТЬ ГОСПОДА»

Цьогорічний квітучий травень став ювілейним для старшого декана Луцького району, горохівського благочинного, настоятеля Свято-Вознесенського храму в Горохові о. Андрія Сидора: 35 років тому, 16 травня 1991 року він був рукопокладений у сан пресвітера архієпископом Одеським і Ізмаїльським Лазарем Швецем у кафедральному соборі Одеси.

Чому уродженця Львівщини (с. Борятин) доля занесла аж у приморське південне місто? Сповнений енергії юнак шукав дорогу до храму, а на теренах України не було іншого духовного навчального закладу, окрім семінарії в Одесі. Хоча, відверто, батьки бачили його майбутнє або в сільськогосподарській, або у вугільній галузі. Коли був призваний до армійської муштри (1985–1987 рр.), то мав кваліфікацію водія, яку вдосконалив до категорії права на водіння автобуса. Ось якраз той пасажирський транспорт спричинився до вибору майбутньої життєвої дороги.

У Закавказькому військовому окрузі служив біля міста Баку і перевозив офіцерів у гористій місцевості. На крутому спуску раптом відмовили гальма. Страшна прірва була готова поглинути пасажирів зі стареньким «КАВЗиком». У руках молодого водія опинилося життя і багатьох людей, і власне. Неймовірним зусиллям, попри механічні премудрості, вдалося увімкнути найнижчу передачу і на повному ходу різко пригальмувати машину. Офіцери мало не побили власні лоби у фуражках, проте зрозуміли небезпеку, коли юний воїн наказав усім вийти з автобуса, бо немає гальм…

Поверталися до частини в полагодженому транспортному засобі мовчки і напружено. Всі пасажири дивилися в зяючу прірву й уявляли варіанти фатального завершення поїздки. Тільки молодий водій Андрій Сидор думав про інше. Вихований при сільському храмі Святителя Миколая Чудотворця рідного Борятина на Львівщині, від подумки дякував Усевишньому і молився за дивовижне спасіння.

– Тоді у мене відбувся перелом свідомості, – згадує панотець: – я зрозумів важливу істину присутності Господа у моєму житті та про визначення життєвої дороги. Незримо сформувалась обітниця Богу про подальше служіння тільки Йому.

Коли Андрій повернувся після служби у рідне село, то став одразу готуватися до вступу в духовний навчальний заклад. Перед тим витримав конкурс при Львівському соборі Святого Юра, де фільтрували наплив абітурієнтів вперед вступом до Одеської духовної семінарії. А там був астрономічний конкурс: три сотні бажаючих на двадцять місць! Але найголовніше випробування трапилось на місцевому рівні. Сільська рада, виконуючи вказівки «органів», попередила Петра Сидора, батька Андрія, про неможливість і категоричну заборону вступу сина до здобуття «попівської» освіти. «Куди

завгодно хай іде вчитися, тільки не в семінарію!».

Довелося абітурієнту потайки покинути село і гайнути до Одеси. Там поселився самітником у маленьку монастирську келію і став готуватися до іспитів. Довелося переучувати молитви зі старослов'янської українського ізводу на старослов'янську ізводу російського. Маленький ніби нюанс, проте, як виявилось, дуже суттєвий. Готуючись до іспитів у тісненькій кімнаті, Андрій постійно відчував погляд святителя Серафима Саровського, іконне зображення якого було на стіні.

– Я постійно відчував присутність когось у келії, потім зрозумів, що маю духовну підтримку і впевненість у власних силах від самого святого. Зрештою, при такій підтримці сумніви щодо вступу розвіялись остаточно, – згадує панотець.

Студентом Одеської духовної семінарії Андрій Сидор став у 1988 році. Вже як дипломований спеціаліст був рукопокладений у сан священника архієпископом Лазарем. Душпастирська діяльність відбувалась на півдні, хоча серце прагнуло повернення на захід, до рідних країв. Проте службова кар'єра продовжилась посадою у 1991—1992 роках – кліриком Свято-Троїцького храму подвір'я Александрійського патріархату в Одесі, настоятелем якого був екзарх Александрійського патріархату єпископ Киренський Феодор Хорефтакіс (нині Папа і Патріарх Александрійський і всієї Африки).

А коли служив у Грецькому храмі й на прохання сім'ї з Івано-Франківщини охрестив дитину з україномовними молитвами, то відчув неусипне око офіційного керівництва: за «непослух» священника Андрія було переведено настоятелем храму в селище Холмське (за п'ять годин їзди від Одеси).

– Згодом, перебуваючи на півдні, відчув, що російськомовне середовище впливає на мою сім'ю, – згадує панотець. – Син Іван усе частіше почав «закидати» російські слова, і ми із їмосцю Людмилою стали частіше задумуватися про переїзд на захід України.

Їмосць — це традиційна, переважно галицька назва дружини священника. Слово походить від польського jej mość: буквально — «її милість». Свою «милість» Андрій знав ще з юних років у Борятинській школі, отож дружба, перевірена роками, переросла у взаємне кохання.

І знову на долю священника вплинув… автобус. Цього разу Всевишній зробив так, що його вірний слуга… переплутав: узяв квиток до Львова, сів же на рейс до Луцька. Вже в дорозі на Волинь вирішив пошукати місце служіння в обласному центрі. Владика Спиридон був не проти і запропонував посаду настоятеля у нижньому храмі Свято-Троїцького собору і викладацьку діяльність у семінарії. То був 1992 рік, час становлення УПЦ КП, час утвердження української національної свідомості. Молодого патріотичного священника запримітили прихожани

із Горохова і зініціювали прохання до архієрея про переведення о. Андрія Сидора в їхній райцентр.

З 7 жовтня 1992 року став настоятелем Свято-Вознесенського храму в місті Горохові, 5 липня 1995-го призначений деканом Горохівського благочиння.

Відтоді духовне життя горохівчан невід'ємне від імені свого духівника, який раніше ніколи не був і не знав цього ошатного містечка на Волині.

– Тут народився мій син Андрій у 1995 році. Лікарі після пологів винесли тривожний діагноз і, відверто, опустили руки, – пригадує отець Андрій. – Я довго не думав і примчав у пологовий, аби якнайшвидше охрестити дитину. Поміч і надія була тільки на Господа. Тоді й утвердилась ще одна обітниця сім'ї: про потомствених священників.

При таїнстві в лікарні постало питання хрещених батьків, і медсестри в білих халатах стали кумами Сидорів. Через Хрещення здоров'я немовляти почало повертатися з чудодійною силою. І коли дорослий син Андрій виявив бажання присвятити своє життя служінню Господу, батькові Андрію було легко на душі, вкотре стала відчутна присутність Творця у серці його родини. Нині Андрій Сидор (молодший) — диякон, співробітник пресслужби Київської митрополії ПЦУ.

Старший син Іван Сидор – священник у Свято-Володимирському кафедральному соборі столиці, дзвонар Євромайдану, церковний і громадський діяч, педагог, кандидат наук з богослів'я, викладач Київської православної богословської академії.

У сім'ї Сидорів троє дітей, сімейний ансамбль доповнює дочка Христина. Але окрім власних дітей, вихованням підростаючого покоління постійно займаються при храмі Вознесіння у недільній школі, з ранніх літ прищеплюють християнські традиції, поглиблюють православну віру. Тісно церква співпрацює із гуртом-студією «Кобзарик» під орудою Любові Мосієвич, юні артисти незмінні учасники святкових і патріотичних дійств.

Отець Андрій є активним членом волонтерського центру Горохова. Ще від початку АТО відправляє на схід тонни гуманітарної допомоги. Благословляє місцевих волонтерів перед виїздом у зону бойових дій.

Духовний фронт у свідомості вірян нашого краю формується завдяки таким патріотам, які твердо стоять на позиції державності, самовідданості й жертовності, служінню справжнім істинам Божих законів.

Отож бажаємо вірянам Горохівщини й надалі зустрічати плідні та радісні ювілеї свого душпастиря у щирій родині.

Віталій КЛІМЧУК

ЯК НЕ ВТРАПИТИ ПІД КОСУ СМЕРТІ

До одного чоловіка опівночі несподівано навідалася смерть. Гостра коса в руках непроханої гості вже хотіла безжально забрати бідолаху в небуття, та почав сердега відпрошуватись, аби продовжила його вік.

– Я ж такий сумирний, добрий, нікому не заподіяв зла, не нажив навіть ворогів, дай мені на схилку літ потішитися життям…

– Якщо не мав ворогів, то вартий на мою увагу, – згодилась нічна відвідувачка: – подарую тобі по одному році життя за кожного твого друга. Скільки ти нажив справжніх і вірних друзів за довге життя?

Почав чоловік думати, згадувати, перебирати в пам'яті своїх ближніх, та так і не зміг згадати жодного…

І пішла страшна гостя із дому того чоловіка не з порожніми руками, а взявши із собою чергову жертву з порожнім серцем.

Ми часто любимо говорити про долю людини, зіставляючи її вік із життєвими ризиками і вчинками. Бо знаємо достеменно, що всі життєві шляхи в руках Божих. Творець за добрі справи дарує нам не лише кількість років, а й наповнення їх повноцінним змістом, застерігаючи від байдужості до ближнього. У Біблії байдужість вважається великим гріхом і хворобою душі. Святе Письмо засуджує черствість, протиставляючи їй дієву любов та співчуття. В Одкровенні Господь звертається до церкви, яка «ні холодна, ні гаряча», заявляючи, що «виплюне» байдужого зі своїх уст (Одкр. 3:15–16). У притчі про доброго самарянина (Лк. 10:30–37) Ісус засуджує священника та левита, які пройшли повз побитого чоловіка, і хвалить самарянина, який проявив милосердя. Відплату за бездіяльність описано в Євангелії: Ісус Христос каже, що відкине тих, хто не допомагав голодним, спраглим та хворим, підкреслюючи – ігнорування потреб ближнього дорівнює ігноруванню самого Бога (Мф. 25:41–46).

У сучасному суспільстві закріпилась печальна думка про те, що легше дбати про весь світ, ніж про одного конкретного потребуючого. Загальні патріотичні фрази стали щитом бездуховності та байдужості лжепатріотів, які на тому будують досить непогану політичну кар'єру.

Антиподом любові є не ненависть, а байдужість. Згідно з Одкровенням, коріння байдужості – в гордині й зарозумілості. Натомість сама гординя – це радше ілюзія самодостатності та власної величності. Кожна людина потребує іншої людини, але найбільше людина потребує Бога. Ми не усвідомлюємо і забуваємо, що нашим існуванням завдячуємо лише Йому. Ми звикли бути здоровими і в достатку. Звикли, що досягаємо успіху, і ставимось до цього, як до чогось, що нам належить, бо нам так хочеться і нам так добре.

Суспільство породило ще одне прислів'я: «Риба шукає, де глибше, а людина – де краще», бо може не тільки забути, але й увірувати, нібито настільки самодостатня, що Бог і Його спасіння їй просто не потрібні. Перебувати в такій ілюзії – дійсно горе,

оскільки це пряма дорога до пекла. Дехто вважає такою пекельною дорогою для себе шлях до лінії фронту, де на кону стоїть доля нашої Батьківщини і життя ближніх. Мовляв, ми справді щиро хвилюємось за державу, але хай її боронять інші. Проте мільйони людей продовжують донатити, допомагати постраждалим та підтримувати Сили оборони, що є прямим доказом небайдужості. Поряд із активними людьми, існує значний прошарок суспільства, який демонструє відчуженість від державних процесів. Це підтверджують звіти, які вказують на пасивність населення щодо контролю за владою чи участі у розбудові громад.

З початку повномасштабного вторгнення за межі України виїхали понад 5,7 млн громадян. Левова частка біженців зосереджена в європейських країнах, лідерами серед яких є Польща та Німеччина. Що довше українці живуть за кордоном, то більше вони інтегруються в місцеві громади: знаходять роботу, віддають дітей до шкіл та починають будувати нове життя. Згідно з дослідженнями Центру економічної стратегії, повернення додому після війни прогнозується на рівні від 1,3 до 2,2 млн осіб, залежно від умов. Держава розуміє демографічні та безпекові виклики, тому на рівні Міністерства закордонних справ України обговорюються необхідні кроки для стимулювання повернення співвітчизників додому.

Як можна уявити Україну без українців? Як можна уявити здорове суспільство без почуття міцної дружби і любові? З волі Божої ми не вправі судити тих, хто перебуває у закордонному затишку, бо сподіваємось на їх розуміння та усвідомлення, що вони потрібні тут, у своїй рідній стороні.

«Кого Я люблю, тих викриваю і караю. Отже, будь ревним і покайся. Ось, стою при дверях і стукаю; якщо хто почує голос Мій і відчинить двері, увійду до нього, і буду вечеряти з ним, і він зі Мною. Переможцеві дам сісти зі Мною на престолі Моїм, як і Я переміг і сів з Отцем Моїм на престолі Його» (Одкр 3:19–21).

Віримо у перемогу, віримо Божим істинам і знаємо, що за підтримки Всевишнього позбудемось серед наших громадян будь-якого сумніву в торжестві справедливості. Байдужість до подальшої долі рідної держави нам не пасує. Згадаймо Тараса Шевченка: «Та не однаково мені, як Україну злії люди присплять, лукаві, і в огні її, окраденую, збудять...».

На жаль, нині в України є надто багато ворогів, з якими стали ми до смертельного бою. Проте у нас є дуже багато друзів, які щиро і самовіддано стали разом із нами до битви за життя. А за друзів, як відомо, Господь додає щасливих літ.

Віталій КЛІМЧУК

«ВОЛОДАРЯМ» СВІТУ… РОЗБИТЕ КОРИТО

Казочку про золоту рибку знають усі з раннього дитинства. До недавнього часу авторство приписували російському письменникові Олександру Пушкіну, який запозичив сюжет у братів Гріммів. Мотив казки сягає давньої світової міфології та є надбанням усього людства, яке прекрасно знає, чим завершується бажання керувати чудодійною золотою рибкою, замінити собою її всемогутність. Рано чи пізно велике цабе залишається після казкових розкошів біля нікчемного розбитого корита.

Святе Письмо гласить: «Не сотвори собі кумира» – це друга із Десяти заповідей Божих (Вихід, 20:4–5), яка забороняє ідолопоклонство. Заповідь забороняє обожествляти творіння (людей, речі, сили природи) як Творця та відповідно поклонятися їх зображенням. Це вимога поклонятися лише Богу, а не створеним ідолам.

Сучасний світ у гріховних діяннях пішов ще далі від мудрого застереження – горда й самозакохана людина ставить себе над Бога, вважаючи себе центром всесвіту, беззаперечним суддею для інших, ігнорує вищі закони та покладається виключно на власні сили, втрачаючи почуття вдячності й смирення. Гординя є найтяжчим гріхом, оскільки вона засліплює людину і змушує її думати, що вона є повелителем свого життя, забуваючи про справжнього Творця. Людина починає ставити власні бажання та егоїстичне «Я» понад усе. У сучасному світі завдяки розвитку біотехнологій та штучного інтелекту людство наближається до статусу «богів» (здатність перемагати старіння, створювати нове життя, керувати еволюцією). У більш приземленому сенсі цю фразу часто вживають про зарозумілих або егоцентричних людей, які поводяться так, ніби світ крутиться навколо них.

Нещодавно московський «божок» привселюдно заявив про можливість подовження особистого життя до тризначної цифри. Адже так прикро покидати земні награбовані скарби і втрапити в невідомість. Надмірна влада одних рук вносить туман у керівну голову, яка починає вважати себе творцем і повелителем людства. Але історія знає багато прикладів, коли диктатори, які тримали свої народи в страху та володіли абсолютною владою, закінчували життя безславно, жалюгідно, ганебно. Їхні смерті часто ставали дзеркальним відображенням їхнього жорстокого правління. Ось кілька найбільш яскравих прикладів можновладців із недалекої історії, чий кінець був нікчемним:

Муаммар Каддафі (Лівія, 2011). Після повалення режиму намагався втекти, переодягнувшись у жіноче вбрання, але був знайдений повстанцями у дренажній трубі. Його жорстоко побили та принизили перед смертю, що стало символом краху його 42-річного правління.

Беніто Муссоліні (Італія, 1945). Намагався втекти до Швейцарії у німецькій солдатській шинелі. Був схоплений партизанами, розстріляний, а його тіло

разом із тілами коханки та прихвоснів підвісили догори ногами на заправці в Мілані на огляд натовпу, а потому скинули у стічну канаву.

Адольф Гітлер (Німеччина, 1945). Щоб не нести відповідальності за розв'язану війну та геноцид, наклав на себе руки в бункері й наказав спалити своє тіло.

Ніколае Чаушеску (Румунія, 1989). Разом із дружиною намагався втекти на гелікоптері, але був схоплений. Після поспішного суду їх розстріляли біля стіни вбиральні, що стало кінцем його тоталітарного режиму.

Саддам Хусейн (Ірак, 2006), Був знайдений американськими солдатами в підземному сховищі («павучій норі») неподалік рідного міста Тікріт, після чого повішений.

Ці приклади підтверджують історичну закономірність: диктатори, які будують владу на насильстві, найчастіше закінчують своє життя безславно.

Ідея про те, що невелика група надбагатих людей або сімей керує світом, є поширеною теорією змови та предметом соціально-економічного аналізу. Існує думка, що 1 % бізнесменів контролює значну частину світових ресурсів та впливає на прийняття ключових рішень і прагнення встановити «новий світовий порядок». Людське прагнення все передбачити, вирішити та запрограмувати замість того, щоб довіритися Богові. Надія на себе, а не на Творця. Біблія ж закликає уповати на Господа, а не покладатися лише на людину, на власні сили (Пс. 117:8–9). Натомість радить ставити себе перед Богом як гідного працівника (2 Тим. 2:15). У сучасному контексті це часто трактується як спроба людей жити так, ніби Бог не потрібен, визначаючи власні стандарти правди та моралі.

Навіть ті лідери, котрі не позначені ярликом «диктатор», ведуть себе як «повелителі людства». Вони вказують, що і як потрібно діяти, які цінності сповідувати, і це не має піддаватися сумніву. В гіршому випадку, аби довести «правдивість» власних вольових рішень, вдаються до насильства та агресії, проливаючи безневинну кров.

На відміну від зарозумілих сучасних «фюрерів», Господь наділив кожну людину вільним вибором, що є фундаментальною основою людського існування та відображенням Божої подоби. Це право дозволяє вибирати між добром і злом, вірити чи не вірити, а також самостійно вирішувати питання власного спасіння. Господь створив людину вільною у своїх думках, словах і діях. Бог пропонує шлях життя та благословення, але залишає за людиною право прийняти його або відкинути. Вільний вибір – це дар, що робить людину людиною, дозволяючи їй свідомо ставати на бік добра чи зла. Всевишній знає наслідки кожної дії, але не порушує свободу людини в її рішенні.

Отже, час нагадати фінал казочки: зла і жадібна бабуся за посередництвом усемогутньої золотої рибки здобула безмірні багатства і забажала прибрати до рук її чудодійну силу. Але замість втілення цієї мрії знов опинилася біля похиленої старої хатини над розбитим коритом…

Згадаймо, як Бог звертається до Адама після гріхопадіння: «У поті лиця твого їстимеш хліб, аж поки не повернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох [прах], і до пороху [праху] повернешся» (Буття 3:19).

Віталій КЛІМЧУК

БРЕХУНИ ТА ПІДБРЕХАЧІ

Одного сільського дядька запитали, чи правда, що він виграв у лотерейний квиток автомобіль.

– Правда, – відповів той, – тільки не в лотерею, а в карти, і не виграв, а програв.

Анекдотичний випадок наведено не задля гумору, а, скоріше, для печального підтвердження сучасного «гумору» нашого суспільства. Якщо про випадок «виграшу авто в лотерею» знали тільки в одному селі, то сучасна неправдива інформація вмить облітає весь світ. Ідеться не про індивідуальну сторінку в соцмережі пересічного «автора цифрового контенту», а про перших осіб держав і їх помічників, тобто про головних брехунів і їх підбрехачів. Так називають персонажів українських народних казок та літературних творів, у яких висміюється хвальковитість і підлабузництво. У переносному значенні так «величають» головного вигадника та його помічника, який підтакує і допомагає видавати брехню за правду. Один вигадує неймовірну історію, а інший стає його «підбрехачем» – підтверджує слова першого, щоб отримати зиск, але зрештою обидва потрапляють у халепу. Навіть глави держав неодноразово вдавалися до публікацій недостовірної інформації: від применшення загроз для здоров'я населення до виправдання військових дій. Ці приклади стосуються заяв, які офіційно спростовувалися науковими інституціями, міжнародними розслідуваннями або урядовими документами.

Президент США Дональд Трамп у 2020 році публічно заявляв, що коронавірус «зникне сам собою», применшував його летальність і пропонував розв'язувати проблему неефективними методами. Самопроголошений президент Білорусі Олександр Лукашенко у тому ж році називав загрозу пандемії «психозом» та рекомендував лікувати вірус «народними методами», такими як вживання горілки, відвідування лазні та робота в полі. Президент московитів путін неодноразово стверджував, що росія «не починала жодних військових дій», а лише намагається їх зупинити. Ці заяви прямо суперечать міжнародному праву та офіційним резолюціям ООН, які визнають рф агресором. Останні події щодо Ормузької протоки свідчать про явну дезінформацію зі сторони двох держав щодо перемоги у воєнному конфлікті. На чиєму боці правда і чи взагалі вона присутня?

Покійний патріарх УПЦ КП Філарет казав: «У кожного своя правда, от тільки наша правда є Божою правдою, а якщо з нами Бог, тоді наша правда є справжньою».

Біблія чітко й однозначно засуджує брехню, наклеп та обман, розглядаючи їх як гріх, що руйнує довіру та віддаляє людину від Бога. Правдомовність є однією з головних чеснот для віруючих. Дев'ята заповідь Божа прямо забороняє неправдиві свідчення: «Не свідчи неправдиво на ближнього свого» (Вих. 20:16). Господь вважає неправдиві вуста гидотою, натомість цінує тих, хто говорить правду (Прип. 12:22). У Новому Завіті брехня та обман називаються ділом темряви. Ісус Христос називає диявола «батьком брехні» (Ін. 8:44). Апостол Павло закликає християн відкинути всяку неправду та говорити тільки правду, оскільки всі люди є членами одного тіла (Еф. 4:25). Правда порівнюється з поясом, який є частиною духовного захисту віруючої людини (Ефс. 6:14).

Найпершим брехуном був сатана, ще з початку людської історії: «І сказав змій до жінки: Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю? І відповіла

ВАРТО ЗНАТИ

жінка змієві: З плодів дерева раю ми можемо їсти, але з плодів дерева, що в середині раю, Бог сказав: Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, щоб вам не померти. І сказав змій до жінки: Умерти не вмрете!» (Бут. 3:1–4). Сатана не лише збрехав сам, але й виставив у непривабливій ролі самого Бога, адже Творець, за цією логікою, обдурив Адама і Єву, коли пригрозив їм смертю.

Але цей факт не повинен служити виправданням тим, хто живе обманом і не боїться Божої кари на землі. Перед воротами раю справедливість восторжествує. Гріхопадіння перших людей у раю відкрило двері для подвійності сприйняття, і людина перестала бути цілісною. Людина почала сумніватись та використовувати на зло запевне благі дари, якими вона володіє як образ і подоба Творця. Серед усіх людських вад брехня займає особливе місце, тому що у брехні людина відрікається від Бога і стає його супротивником, обмовником, або ж, грецькою, диявольом. Брехня дуже небезпечна, і наслідки її непередбачувані.

Фейкові (брехливі) інформації, що линуть з рашистського ефіру, претендують на витвори диявольського мистецтва. Вся їхня державна інформаційна політика основана на обмані. Однак найбільш виточеним «мистецтвом» брехні для таких писак є видимість опори на Церкву, коли ЗМІ, які забули основну заповідь журналістики – об'єктивність та неупередженість, – у гонитві за рейтингом і дотаціями замовників перекручують до неможливого ту чи іншу подію, цитуючи та перекручуючи тлумачення Святого Письма. Підбрехачі носять не тільки журналістські посвідчення, а й займають високі владні пости і віддано служать головному брехунові – хазяїну, який їх сито годує.

Нині в багатьох країнах цивілізованого світу наклеп та лжесвідчення є кримінально караними. Але православні християни передусім прагнуть до Божественної справедливості, яка полягає у всепрощенні та любові, що, за словом апостола, «усе зносить» (1 Кор. 13:7). Християнин завжди пам'ятає, що говорить Писання про брехню і наклеп; пам'ятає та зберігає себе у душевній чистоті від уподібнення дияволу, адже гірше від цього не може нічого бути.

Отож, не чекаючи після земного гріхопадіння Божої кари за масові вбивства, постане перед Гаазьким судом очільник кремля, якого судді запитають:

– Чи правда, що ви виграли війну з Україною?

– Правда, – відповість путін, – тільки не війну, а СВО (спеціальну воєнну операцію), і не виграв, а програв…

Цей епізод не додасть сторінки до народного гумору, а стане ще одним печальним уроком для людства, яке гріховно віддалилося від Божих законів і забуло про повноцінний зміст «справжньої правди».

Віталій КЛІМЧУК

МИСТЕЦТВО

У ВПБА ВІДБУВСЯ ПЕРЕДВЕЛИКОДНІЙ МАЙСТЕР-КЛАС ІЗ ПИСАНКАРСТВА

Активні парафіянки вчилися створювати традиційні писанки. Опановували давнє мистецтво, занурюючись у духовні сенси та символіку орнаментів, що сягають часів Київської Русі.

Побував на занятті 1 квітня митрополит Луцький і Волинський Михаїл, висловивши задоволення, що традиції відроджуються і передаються з покоління у покоління.

Такі творчі зустрічі у стінах Волинської православної богословської академії вже стають доброю традицією, згуртовуючи небайдужих напередодні Світлого Христового Воскресіння.

Ілля САЙ

У ЛУЦЬКУ ВІДБУВСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МІЖКОНФЕСІЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ «ХРИСТОС ВОСКРЕС!»

Мистецьке дійство за участю духовних навчальних закладів провели *16 травня* в соборі Святої Трійці з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла.

Засновник фестивалю – матінка Ірина Веретка-Казмірчук, завідувач регентського відділення Волинської православної богословської академії, регент її чоловічого хору «Агіос» і мішаного «Воскресіння».

Міжконфесійний творчий захід за сприяння ректора ВПБА протоієрея Володимира Вакіна організовано у Православній Церкві України вдруге.

З вітальним словом до присутніх звернувся митрополит Михаїл. Він нагадав, що в любові Христовій ми можемо співати і прославляти Творця «єдиними устами і єдиним серцем». Україна сьогодні особливо потребує тих пасхальних натхненних піснеспівів, аби «прославити воскреслого Господа через церковну музику та духовне спілкування». Сьогодні всі учасники стали спільним хором Божого милосердя. «Ми показали любов до Бога через піснеспіви. Сьогоднішній фестиваль і участь хорів – як гарний букет. Квіток багато, всі гарні. Кожен колектив гарний, як квітка, але коли разом прославляємо Бога, – це прекрасний букет», – зазначив архіпастир.

Також привітав учасників священник Андрій Побігущий, засновник Львівського фестивалю семінарійних хорів «До джерел» («Ad Fontes») УГКЦ. Почесний гість зазначив, що сьогодні ми всі підносимо серця, єднаємося, співаємо, просимо в молитві благословення для нашої багатостраждальної України на перемогу. «Сьогодні ми на святі, яке оспівує Воскресіння Христове. Ми слухали Слово Боже, окутане нотами, гармоніями, паузами, лігами і всіма музичними зворотами».

Свої піснеспіви у головному храмі єпархії представили: хорові колективи Вищої духовної семінарії ім. Патріарха Йосипа Сліпого УГКЦ м. Тернополя (регент Оксана Шуфліта), Львівської духовної семінарії Святого Духа УГКЦ (керівник Богдан Притула), дистанційно хор священників «Гармонія» Ужгородської греко-католицької богословської академії ім. Блаженного Теодора Ромжі (керівник о. Василь Голодняк) та хори «Агіос» і «Воскресіння» ВПБА. Кожен співочий колектив виконав по три твори.

На завершення учасники отримали подяки та пам'ятні подарунки.

Оксана КАРНКОВСЬКА

У ЛУЦЬКУ ВІДКРИТО БЛАГОДІЙНУ ВИСТАВКУ КАРТИН НАТАЛІЇ ВОЛОЧАЙ

23 травня в мистецькому просторі «Артгалерея» («Art Gallery») представлено доброчинну експозицію полотен «Діалоги простого і прекрасного» художниці й викладачки Волинської православної богословської академії.

Матінка Наталія – викладач кафедри гуманітарних і практичних дисциплін ВПБА. У її роботах переважають пейзажі, квіти й архітектура.

У вернісажі взяли участь клірик луцької замкової церкви Святителя Йоана Богослова священник Дмитро Зінько та інші поціновувачі прекрасного. За словами мисткині, «ця виставка – про вміння бачити глибоке у простому: у квітці, у світлі, у звичних формах, що нас оточують щодня».

Ознайомитися з експозицією можна було на 5-му поверсі ЦУМу (просп. Волі, 1) протягом місяця в рамках підтримки Збройних Сил України.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ВЛАДИКА МИХАЇЛ – НА ВЕЧОРІ ПАМ'ЯТІ МІКАЛОЮСА ЧЮРЛЬОНІСА

Митрополит Луцький і Волинський взяв участь у музично-поетичному дійстві «Створення світів» на запрошення Почесного консульства Литовської Республіки в Луцьку.

Імпреза, присвячена 150-річчю від дня народження литовського художника і композитора Мікалоюса Чюрльоніса, відбулася *22 червня* в облмуздрамтеатрі ім. Т. Шевченка. В рамках мистецького проєкту вона об'єднує творчість двох видатних митців – Чюрльоніса та Лесі Українки, Литву й Україну. У виконанні литовських і українських артистів звучала музика балтійського композитора і поезія нашої славетної землячки.

Мікалоюс Чюрльоніс – основоположник професійної національної музики та піонер європейського абстрактного мистецтва, видатний художник, композитор. Майстер створив унікальний стиль, перенісши музичні закони (наприклад, сонатну

форму) на полотно. Його картини – це справжня «музика кольорами». Хоча митець прожив усього 35 років, та залишив багату спадщину – близько 400 музичних творів і 300 картин, а також чимало літературних творів, які мають глибокий вплив на сучасну литовську культуру. Експериментував із художньою фотографією як одним із новітніх засобів масової інформації того часу. Крім цього, займався громадською діяльністю, а його листи можуть надихати нас і сьогодні.

Вечір організовано за сприяння Посольства ЛР в Україні, Почесного консульства ЛР у Луцьку та Литовського інституту культури. На ньому побували: Почесний консул Литовської Республіки в Луцьку Сергій Мартиняк, представники влади, дипломатичного відомства, культурної спільноти, шанувальники творчості композитора, викладачі та студенти Волинської православної богословської академії.

Захід проведено в рамках підготовки міста до відзначення 600-річчя З'їзду європейських монархів.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ВАСИЛЬ МОЙСІЮК ПРО ІСТОРІЮ ХОРУ «ОРАНТА», ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖІННЯ ТА ПЛАНИ

Текстова версія інтерв'ю головного регента архієрейського хору, відео якого опубліковано на ютубканалі Юрія Ричука *4 травня*. Спілкувався з Василем Васильовичем автор проєкту «Генерація успішних людей» Віталій Ткачук.

Ведучий: Мене звати Віталій Ткачук, тут уся команда «Вечірній Луцьк. Медіа». І сьогодні маю за честь спілкуватися (не побоюсь того слова) із «живою легендою». Це – Василь Мойсіюк, художній керівник, диригент архієрейського хору «Оранта», завідувач відділу хорового диригування Волинського коледжу культури і мистецтв ім. І. Стравінського. Пане Василю, доброго здоров'я!

В. Мойсіюк: Доброго дня! Ви мене так представили – легенда. Та не легенда я, просто працюю і люблю ту роботу, яку я роблю. Легенда – це наші солдати, воїни.

– Чи багато хористів служить з «Оранти»?

– Влад Семенюк і Анатолій Луцюк.

– А Ви якось їх заміняєте?

– Безумовно, приходять інші молоді люди.

– Ми бажаємо, щоб…

– Так, так, так. Щоб вони живі і здорові повернулися.

– Як і коли виникла ідея створення хору «Оранта» і скільки часу Ви до цього йшли?

– Я почну з того, що це не моя ідея. Правда, мені подобалося працювати з людьми, відчувати звук, щось робити, знаєте, як із пластиліну, так зі звуку, голосу творити. І от я поїхав у 89-му році в Київ на підвищення кваліфікації, там уперше послухав духовну музику українську. Був такий хор знаменитий «Фрески Києва». Створив його Олександр Бондаренко. Ну це вже була «відлига» повна, вже йшло до того, що Союз розпадеться, хоча про це ще ніхто не знав.

Я тоді послухав, це мене так просто захопило. І рівень, знаєте, звучання того колективу!.. Це були студенти консерваторії, які вже завершили навчання. От і мені хотілося. Я приїхав з таким бажанням щось зробити в Луцьку. В нас тут було багато (ну відносно багато) випускників консерваторії Львівської і Київської. І я звернувся до Юрія Михайловича Мельника. Такий був викладач, керівник жіночого хору в педучилищі, прекрасний хормейстер. Я кажу: «Юра, зробімо хор. Я хормейстер, ти художній керівник». Ну, не вийшло.

І от 90-й рік, і оце легендарна особистість. Я вам зараз його назву – Головерса Олександр Йосипович. Це викладач педагогічного училища. Він у свій час створив дуже хороший квартет педучилища, перед тим ставили у Луцьку в Будинку культури опери. Він був режисером тих постановок оперних. І ось якось поїхав «Посвіт» на святкування у 90-му році на 500-річчя Січі у Запоріжжя. І там виникло питання (вже Автокефальна Церква зароджувалася). Він каже: «Я хочу в Хрестовоздвиженському храмі (а тоді віддали Хрестовоздвиженський храм Автокефальній Церкві) створити хор».

І там десь було моє прізвище. Коли приїхали, він до мене звернувся. Спочатку скептично я так поставився – ну що ж, церковний хор. Будуть (я знаю по селу своєму) там бабусі співати, дідусі, старші люди. Він каже: «Та ні, я так не планую робити. Я планую зробити професійний хор, ти прийди, послухай».

А він запросив – люди були з того ж самого квартету педучилища, тріо [бандуристів] у нас було знамените (Войнаровська, Ольшевська, Сточанська) жіноче, з педінституту, музичного училища. Прийшли сестри Лизун (одна Лизун, друга Валентина Гаврилюк, яка довгий час вела хор в музичному училищі). І от я прийшов на репетицію. Коли я подивився на склад...

Він почав ту репетицію, потім сказав: «Вставай, працюй». Це був кінець серпня у 90-му році, а вже через місяць, 27 вересня, на Воздвиження чесного хреста ми співали Літургію. Повністю Літургія була українською мовою.

– А старослов'янською колись співали чи ніколи?

– Ні, ні, ні, ні. Ми не співали. Ми весь час українською співали. Ну, ми співаємо концерти деякі. Так, старослов'янську я знаю, київським ізводом. Не московським, а київським. А так ні, на Літургіях не співаємо.

– Як відбувався оцей перехід хору до собору?

– Я не пам'ятаю точно. Коли це було? Я знаю, що було підписано розпорядження (чи як це назвати) про передачу собору Автокефальній церкві. Був тоді представник Президента, по-моєму, прізвище Ленартович, у 92-му році. Так і відбулося.

– А скажіть оцей випадок. Я слухав Ваше інтерв'ю, одне з нечисленних... Коли Вас попросили заспівати гімн «Ще не вмерла Україна», а це ще тоді не була незалежною Україна. Розкажіть, будь ласка.

– Цікава історія, дійсно цікава, насправді, грандіозна історія. Це був 91-й рік, 16 червня (я так добре запам'ятав), відкривався пам'ятник у Берестечку на Козацьких могилах. Там ми співали біля Георгіївського храму, бо тоді нам не дозволяли туди зайти, співали Літургію.

Ви не уявляєте, скільки там було людей! Це просто величезне поле. У мене враження таке, що там було до 200 000 народу. Приїхала Львівщина, Тернопільщина, Волинь, Рівненщина – у строях упівських, і національних, і в козацьких строях стояли.

Нас провели якось в такій давці. Ми прийшли до того пам'ятника. Там виступали тодішній голова Верховної Ради Леонід Кравчук. Пам'ятаю Патріарха УАПЦ Мстислава. Ми там співали «Боже великий, єдиний!», многоліття. От так мені закарбувалося. Не знаю, хто підійшов із сторонніх людей (ну правда, не з офіційної цієї команди): «А ви можете заспівати Гімн»? Ну 91-й рік, ще ж якби Радянський Союз, я звертаюся до своїх, кажу: «Ми можемо заспівати?» Ну мелодію то ми знали і гармонію, а слова чи ми знаємо? Всі кажуть: «Та знаємо, ми заспіваємо». І от ми тоді вперше заспівали цей Гімн.

– А ще хотів би одне згадати: Вашу участь у 1993 році в інтронізації Патріарха Володимира Романюка, коли «Оранта» співала Всенічну у кафедральному Володимирському та Літургію в Софії Київській. Як це було тоді? Розкажіть, будь ласка.

– Це було величезне свято, велика відповідальність. Чесно кажучи, у нас був непоганий колектив на той час. От і ми поїхали, нам організували автобус. Ми співали Літургію у Володимирському соборі. А на другий день, коли, власне, відбувалася інтронізація Патріарха Володимира, ми співали в Софії.

Теж велелюдне, знаєте, місце. Там не було де і як пройти, ми ще й запізнилися. І вийшов до нас тоді (бо ж, знаєте, міліція не пускала всіх, а ми запізнилися) митрополит Філарет і проводив нас. І от я тоді на площі дивився, як він, а вже тоді немолодий був, як він карбував крок. Я тоді так глянув на нього і подумав: яка сила в цієї людини, внутрішня сила. Там ми співали Літургію, були ще декілька хорів. Самі розумієте, співати в Софії це ж відповідально, це ж трепетно. На хорах стояти, там співати. Ми були якби центральний хор на тій Літургії.

– А де би ви ще хотіли заспівати? Не знаю, в лаврі Києво-Печерській, чи, можливо, співали?

– Ні, ні, в Лаврі ми не співали. Ми готові співати будь-де, де хороша акустика є і слухачі вдячні.

– Скільки людей сьогодні в «Оранті»?

– 20, 21.

– А от хто ці люди? Я, наприклад, знаю Олега Гонтаря та Андрія Зарицького, знаю Інну Кириченко, Віктора Мрочка знаю – це вже чотири. А хто інші? Хто ці люди, якщо так коротко?

– Це музиканти, але різного спрямування. Є баяністи, є вокалісти, є бандуристи, а є вчителі музики, є музичні працівники садочків.

– А є такі учасники, які співають з самого початку, з 90-го року?

– О, ні, вже немає, немає. Із 92-го року є: співає Вадим Томчук. Можна сказати, мій учень ще по музичному училищу. Коли я прийшов, він був на четвертому курсі.

– А хто наймолодший учасник, а хто найстарший, скажіть, будь ласка, і скільки років їм?

– Ну, от цей Томчук, йому за 60, та наймолодші – це мої студенти, яким по 17–18 років, студенти коледжу, прекрасні діти, з прекрасними голосами. В мене зараз підібрався шикарний клас у коледжі. І вони із задоволенням ходять. І мають практику – і співацьку практику, і диригентську. Я дозволяю вже третьому курсу, четвертому ставати інколи на Службі продиригувати деякі номери. Є які із задоволенням це роблять, є які з боязню, але нічого, це хороша школа для них.

– Знаю, що у хорі утворилися сім'ї, дві чи три. Скажіть, будь ласка, хто саме одружився?

– Дивіться, сім'я Зарицьких. Вони в хорі позна-

йомились. Вони познайомилися, можливо, трошечки раніше, але ще не були одружені, коли прийшли до мене в хор. Потім Закреви, сім'я Закревів, – це Василь і Аня, яка, до речі, народила недавно.

– Як часто приходять до вас нові люди і як потрапити можна до «Оранти», чи складний відбір?

– Знаєте, у 90-х роках не було відбою. Це було модно, це було цікаво. Зараз інша ситуація, зараз молодь мало цікавиться, а тим більше духовною музикою чи такою класичною.

Я буду радий, коли до нас хтось прийде, ми би розширилися. Прошу до мене звертатися в собор. Я з радістю прослухаю. Потрібно знати ноти, по нотах співати, хороший тембр, чистенько співати, інтонація і пам'ять.

– Чи може, теоретично, до вашого хору потрапити незряча людина: незрячий співак, професійний співак. Я, коли це, до речі, питання озвучив своєму редактору, він каже: «Віталію, ти на що натякаєш?» Кажу: «Ні, я не для себе, тому що я непрофесійний співак». Але у нас є люди незрячі, які професійно співають, та перебувають у т. зв. сегрегації. Наприклад, є такий отець, він дуже класний хор зробив незрячих – Олександр Мазурак у Луцьку. Він зараз, наскільки я розумію, служить. Цей хор співав у [храмі] Всіх святих землі Волинської, дуже довго. Але чому я це згадую? Незрячі максимум чого можуть домогтись, це співати у спеціалізованих хорах. А я зараз говорю про те, чи може незряча людина співати, власне, у професійному хорі, не спеціалізованому суто для людей з інвалідністю по зору, а зі звичайними людьми.

– Чому ні? Тільки, певно, перед тим потрібні якісь команди шумові, правда, так розумію? Але чому ні? Якщо прекрасний голос, є бажання і є пам'ять музична, я би із задоволенням прийняв таких людей. Підкажіть таких людей мені.

– Добре, я буду мати на увазі, бо серед моєї аудиторії є різні люди. Мене так само дивляться люди з інвалідністю, люди незрячі. Звертайтеся і Василь Васильович вас послухає обов'язково. А які Служби в соборі співає «Оранта», а які не «Оранта»? У які дні ви співаєте?

– Співаємо в суботу, неділю і великі свята, дванадцять найбільших свят.

– А чи змінюється репертуар за роки вашого існування? Якщо так, то як?

– Безумовно, змінюється. Бачите, після 22-го року ми взагалі відкинули російських композиторів. Ми співали і Архангельського, і Танєєва, і Чеснокова. Музика непогана, але це традиція російська. А після 22-го року ми цього не співаємо. У нас був такий проєкт: виконували, вивчили Літургії Леонтовича, Стеценка. Вербицького, Яциневича. Це теж непросто. Це добрячий кусок роботи, бо співу, чистого співу це мінімум година. Чисто треба було все це вивчити. І ми це використовуємо у Літургіях, міняючи.

Мені б хотілося заспівати якусь сучасну музику ще церковну. Не знаю, як це сприйметься людьми віруючими, бо це зовсім інше звучання.

– А наприклад?

– Наприклад, Ганна Гаврилець, деякі твори. Я хочу це зробити. Думаю, проведу такий експеримент.

– Чи схвалюєте Ви, коли віряни співають за хором, чи це Вас дратує, збиває?

– Бачите, ми там на хорах, нам ніхто не заважає.

– А які межі вольностей Вам дозволено? Я маю на увазі зміну мелодії, аранжування. Вибачте за, можливо, дилетантські запитання, але буду ставити Вам як мирянин, як людина, яка не все розуміє.

– Знаєте, музики настільки красивої, професійної настільки багато є української, починаючи з тих партесних концертів Дилецького, Березовського, Бортнянського, Веделя особливо. От вони ж всі писали Літургії (можливо, не повні, чи вони, може, не збереглися). А далі у Лисенка є деякі твори літургійні, а далі Леонтович, Стеценко, Кошиць (це ж складність, розумієте), Яциневич. Так що є що співати, я нічого не змінюю. Це був би гріх щось змінювати, чи то в музиці, чи в тексті. А з тексту взагалі там ніяких змін не повинно бути, бо це молитва.

– Усі колись мусили ходити в московський патріархат, і була проблема в московському патріархаті, що люди не розуміли половину Служби. Зараз, наприклад, я собі кажу, коли слухаю Службу українською, що розумію багато, але багато чого не розумію. Наприклад, я не розумію Херувимської. Вибачте, але чому воно так якось? Ви зараз скажете: «Це Ваші проблеми, що Ви не розумієте».

– Бачите, треба вникнути в текст, зрозуміти його історію і тоді Вам все стане ясно. Ми ж, правда, і Євангеліє не завжди розуміємо отак зразу.

– А от чому в соборі або іншому храмі ПЦУ «Вірую» і «Отче наш» співають в одному аранжуванні (хоча є їх безліч тих аранжувань)?

– Люди запам'ятовують якусь одну мелодію і її співають. Я знаю, можливо, в інших храмах інша мелодія є. Напевно, вона є. А так, щоби об'єднати всіх людей, то якась така більш доступна мелодія повинна бути і зрозуміла більшості.

– Чи пропонували Вам за довге Ваше перебування в «Оранті» перейти в якийсь хор московського патріархату?

– Ні, ні. Хоча в мене залишилися дружні взаємини. Поки жив отець Ганжук (це керівник хору Свято-Троїцького собору, на місце якого я прийшов у 92-му році), ми зустрічалися з ним, він передавав мені деякі ноти. Не мав злоби на мене. Ніхто мені не пропонував. Тому що, певно, розуміли, що я би відмовився, бо зробив цей крок у 90-му році.

– А зараз Ви підтримуєте якісь стосунки з хормейстерами їхніми? Ви спілкуєтесь, вітаєтесь? У Вас є якісь стосунки людські?

– Я працюю разом з двома хормейстерами, регентами архієрейського хору Покровської церкви. Надія Романій – ми разом працюємо на одному відділі. У нас взаємини нормальні. Я їх не засуджую, але не розумію. Я ще не назвав Федосюк Марію, яка веде хор [храму] Всіх святих землі Волинської. Вона бандуристка в нас.

– А як готувались до приїзду Філарета? Він кожного року приїздив до нас на празник собору. Як це відбувалося? Чи озвучували якісь спеціальні піснеспіви?

– Щоб так уже спеціально ми щось готували – ні. Але піднесення було, старання якесь, розумієте? Це все ж таки показати, що Волинь тут щось має!

– Ви керуєте «Орантою» 36 років. Бували ж різні випадки. Ви, можливо, хворіли, кудись їздили там, я не знаю. От хто керує хором, коли Вас нема? Це перше. І друге: як часто Ви пропускаєте Служби Божі?

– 36-й вже рік… Напевно, десь пропускав, певно, якісь були події: можливо, якісь хвороби, якісь поїздки. Все пов'язано було. Все-таки в мене є основна робота: це коледж, училище, університет. Є в мене люди, які можуть замінити. Це Анна Зарицька, кандидат мистецтвознавства, прекрасна співачка. І як хормейстер вона мене заміняє. Лариса Бондарук заміняє.

– А як Ви думаєте, от коли Вас нема, хористам легше, типу «ой, Василь Васильович такий строгий, хай нами краще покерують інші», чи навпаки?

– Я не можу бути строгий тому, що ми ми повинні жити дружно. Якщо я буду строгий, то не буде хору. Якась повинна бути субординація, якась повинна бути дисципліна, але це творча така дисципліна.

– Розкажіть, будь ласка, про співпрацю з Луганським симфонічним оркестром і з київськими хорами. Що це були за проєкти?

– Міська рада проводить деякі музичні події, наприклад, «Так звучить Луцьк». І був виступ трьох «Л»: Львів – диригент, Луганськ – симфонічний оркестр і Луцьк – хор. Ми виконували «Реквієм» Л. Керубіні, спочатку у Львові, потім у Луцьку. Хочеться співати на якомусь трішки вищому рівні, хочеться тягнутися до висот якихось професійних. Тому ми і задумали цей проєкт. Торік прийшла думка і ми зробили «Луцький хоровий собор».

Антифонне звучання багатьох хорів. Ми вперше започаткували це, пам'ятаю, в листопаді. Я запросив і жіночий хор педагогічного інституту, і хор хлопців Олександра Марача, і хор коледжу культури і мистецтв. І ми разом виконували в основному твори Березовського тому, що це було, по-моєму, 280 років з дня народження – 2025-й рік.

І так воно нам сподобалось, і людям сподобалось. Коли оце співає частину один хор, потім друга частина, потім третя, четверта, – потім зливаються всі разом. Воно викликає відповідні емоції і цікавість.

І ми у цьому році вирішили продовжити, вже зробити традицію, запрошуємо хор «Київ», будемо співати. Бортнянського, але будемо виконувати і Березовського музику, Веделя і Дехтєрєва Степана. І ті ж самі колективи наші місцеві. На наступний рік планую (по-моєму, 150-та річниця Миколи Леонтовича) вже хор львівський. Хор «Гомін» – вони прекрасно співають духовну музику, партесні концерти. А на 29-й рік планую зібрати ці всі колективи, щоб ми, коли буде відмічатися 600-та річниця з'їзду монархів, співали на якихось локаціях. Такий у нас план.

– Круто.

– Дай, Боже, щоб воно вдалось. Це теж непросто все, це все кошти. Але я надіюсь на міську раду.

– Ви працювали з багатьма митрополитами. Крім Михаїла, це точно був Яків Панчук. Хто ще був?

– Я не працював, а співслужив. Я пам'ятаю їх усіх. Перший єпископ був єпископ Миколай, на прізвище Грох. Це ще у Хрестовоздвиженській церкві ми співали. Він два роки був. І він дуже хороший був проповідник. Потім був владика Спиридон, потім владика Серафим. Якось так недовго вони були, по року, по два, навіть менше, напевно.

Вже не пам'ятаю в якому році – в 93-му, 94-му – до нас прийшов (я так вважаю), видатний митрополит Іоан, який, на жаль, трагічно загинув. Що можу сказати? Господар великий був, музикант. До речі, він вчився у консерваторії у Вільнюсі як скрипаль. Потім так сталася його доля, що він вчився в семінарії, в академії і так далі.

Потім був митрополит Яків, такої широкої доброї душі чоловік. І ось уже 20 років митрополит Михаїл.

– Як Вам з ним працювати? Яким він у побуті?

– Ну, я ж мало про нього можу знати – він монах, а я світська людина. Ви не запитуйте таких речей.

– Добре. А він приходить до вас на репетиції?

– Владика Михаїл приходить на репетиції, він цікавиться. Скажу, що навіть дуже часто заходить, цікавиться.

– А чи втручається в репертуар?

– Ні. Інколи так скаже: «Хотілося б те, хотілося б це». Я реагую відповідно. Він нам дозволяє, дає волю і в репертуарі, і в манері виконання. Зрештою, він розуміється на музиці.

– Під час того, як Ви спілкуєтесь, він більше строгий, чи більше любить пожартувати?

– Це вже, знаєте, як сказати. Людина ж різноманітна: і строгий буває, і любить пожартувати, – це точно скажу. З ним інколи цікаво порозмовляти на світські теми.

– Я би хотів поговорити ще про хор «Оранта» за лаштунками. Зайдімо з Вами за лаштунки. Чи можна під час Служби вам якісь вольності: сидіти, розмовляти, перекусити, можливо?

– Перекусити – ні, розмовляти – нема часу, ми ж співаємо. Інколи, коли йде проповідь, можемо присісти.

– Але ви не стоїте, як ми всі у церкві, ви сидите на Службах?

– Ні, на Службах ми стоїмо так само, співаємо.

– А коли не співаєте?

– Можемо сісти. Може, крамольне щось скажу: людина повинна віддатися молитві і не думати, як їй болять ноги і болить спина.

– Згода.

– Було б добре, якби можна було сидіти, а встати на якісь відповідні моменти, які потрібно стоячи вислухати, чи навіть на колінах, але можна посидіти.

– Цікаво, як часто Ви і хористи причащаєтесь? Я чому питаю? Тому, що недавно дізнався: причащатися можна навіть не сповідаючись в певні тижні, після Різдва чи після Пасхи. А ви, як хористи, і Ви, як керівник хору, маєте якісь привілеї? Чи ви як всі люди ходите причащатися? Чи кожної неділі це робите? Як це працює у Вас?

– Ні, кожен сам по собі це робить. Інколи я, особливо у Великий піст, пропоную піти всьому хору. І таке у нас відбувається. Але це ж справа кожного, розумієте, внутрішня, особиста. Хто ходить більше, хто ходить менше…

– А можна якось замовити хор «Оранта», наприклад, на хрестини, панахиду, похорон? Чи можна у Вас людей замовити?

– Можна. Чому ні? І на шлюб можна замовити. Так воно і відбувається, хто хоче.

– Пане Василю, хотів би з Вами поговорити на таку важливу тему. Ви з хористами відспівуєте загиблих наших воїнів. І, наскільки я розумію, Ви це робите постійно в соборі і ніхто інший це не робить, це виключно «Оранта». Як знаходите сили на це? Скажіть, будь ласка.

– Зразу Вам скажу, що не постійно. Спочатку, з 22-го року, 23-го ми робили постійно. Зараз менше, бо є нижній хор, який бере активно участь. Але робимо те, що можемо для цих хлопців зробити. Людина до всього звикає, але до цього звикнути не можна: коли кричить мама, кричить дружина, чи плаче дитина, чи коли на труні стоїть коровай (зрозуміло, що це нежонатий). Це все непросто. І це наша остання дань цій людині, герою, який загинув для того, щоб ми могли і працювати, і співати, і жити.

– Василь Васильович дуже любить говорити про музику. Віталій Ткачук, Василь Мойсіюк у проєкті «Генерація успішних людей». Дай, Боже, щоб був у нас хор муніципальний і дай, Боже, щоб його очолив Василь Васильович.

– Я буду радий, якщо він у нас буде. А допомогти завжди радий.

ВАРТО ЗНАТИ

«ДО ЦАРСТВА БОЖОГО НЕ ВВІЙДЕ НІЩО НЕЧИСТЕ».
ІНТЕРВ'Ю МИТРОПОЛИТА МИХАЇЛА

Чому не замінили дату святкування Великодня в Україні? Що є гріх на піст? Чи замінить штучний інтелект священників? Про це і не тільки – митрополит Луцький і Волинський Михаїл у передачі «Прайм-тайм» *8 квітня* **на телеканалі «Конкурент Україна». Ведучий Євгеній Мікоян.**

Ведучий: *Владико, от ми зараз живемо в стані, як би це не смішно звучало, якогось такого календарного шпагату. Спочатку було дуже багато спорів про Різдво, яку дату святкувати. Україна вже декілька років святкує з більшістю цивілізованого світу – 25 грудня. А от з Великоднем – якась от магія. Ніби хочемо бути зі всім світом, але при цьому бачимо, як виходить. На Вашу думку, це питання віри, традицій чи яка причина розбіжності дат у цьому святі?*

Митрополит: Є свята, які ми визначаємо за нерухомим календарем. Це, власне, Різдво, чітко в даті. І ми на Волині, – пам'ятаєте? – започаткували це, втілили. І потім Православна Церква України й УКГЦ прийняли таке ж рішення про святкування 25-го числа. Ніяких протестів, несприйняття абсолютно ми не бачили тому, що це органічно, це логічно. І коли ми йдемо в Європу, то в більшості ми сповідуємо не тільки цінності якогось масштабу політичного, а й загальні принципи, які стосуються церковного життя, християнського життя.

Ми перейшли на новоюліанський календар (є юліанський, новоюліанський і григоріанський). Люди домовилися, що 25-го… Немає в Євангелії написано, коли народився Христос, є люди, які домовляються, поняття віри тут немає. Як і Пасха: це знову ж таки домовленість. Єдине, що ми знаємо, – Христос воскрес після єврейської Пасхи… І перші Вселенські Собори встановили: тиждень після іудейської Пасхи. Загально звучить таким чином: після весняного рівнодення, а воно у нас 21 березня, першого повного місяця – оце буде Пасха. Одна християнська спільнота вважає, що достатньо, щоб повний Місяць був після 21 березня і ми вже святкуємо Пасху. Інша християнська спільнота вважає, що повинен пройти повний цикл до повного Місяця, тобто 21 березня настає, мусить бути молодий Місяць, мусить бути повний Місяць і, відповідно, тоді настає Пасха. Тобто закладають різні принципи. Все це про що говорить? А як домовляться. Значить, немає тут догматики.

– Я хочу тоді запитати. Ви кажете, що дата

історично склалась у політичному контексті. Так, різні конфесії, різні історичні періоди, різний контекст, воно міняється. Але от мені цікаво, Ви наголосили за Місяць. А чому саме визначили аспект астрономічний, на Місяць орієнтуватись?

– Тому, що принцип календаря єврейського теж був за місячним циклом. І тому воно якби спадково пішло, оці місячні цикли. Причому місячні цикли, найцікавіше, починалися з весни, не з січня, а з весни. Весна була характерна для всіх як початок нового життя. Весна на Благовіщення, не в якийсь інший час.

– Не думав…

– Так Господь управив. Тому згідно з місячним циклом грудень – не дванадцятий місяць, а десятий (дека), жовтень (октобер) – не десятий, а восьмий. І тоді у нас виходить: грудень 10-й, січень 11-й, лютий 12-й і з березня знову починається. Тому що згідно з цим місячним циклом існувало все у природі. Тому що Місяць, як і Сонце, впливав на життя людини. Відповідно до цього люди шанували і Сонце. Зокрема, із Сонцем пов'язане Різдво Христове, а відносно Місяця встановлюється Пасха. По світилах люди завжди йшли... Коли народився Христос, волхви за чим ішли? За зіркою. Космос – це гармонія, красота і порядок. І тому за цим принципом весь час рухається все людське життя. І сьогодні, коли ми знаходимо ці різниці, ці принципи, ми кажемо: є похибка в юліанському календарі. І там у Середньовіччі змінили його на так званий григоріанський календар. Пасха щодо того змістилася, все змістилося, і треба відштовхуватися від іншого начала, щоб сказати, коли Пасха.

Волиняни, велика кількість яких за кордоном була, перші звернулися про святкування Різдва. Європа святкує Різдво 25-го, [там це вихідний день, а не 7 січня], вони кажуть: «А що нам робити?» Ну, святкуйте. Ви живете за кордоном, мусите жити згідно з тими законами, які існують на тій території.

І знову ж ті самі парафіяни наші, які виїхали чи вимушено проживають за кордоном, кажуть: «А Пасху?» В них же робота й вихідні теж по-європейськи. Святкуйте так, як заведено на цій території. І я думаю, що наступного року буде дуже багато людей, які будуть ставити питання, щоб з Європою святкувати і Пасху Христову. Адже це те, про що ми домовилися. Це не догматика, це домовленість, за яким принципом вичисляємо Пасху і святкуємо. Тому Волинь тут знову ж таки буде продовжувати ініціювати, щоби як Різдво, так і Пасху святкувати разом з Європою.

– Ми зрозуміли: це не догматизм, це домовленість. А як Ви дивитесь на те, якщо святкують два рази – і по-європейському, і як в нас зараз в Україні? От, наприклад, людина поїхала до рідні в ту ж саму Європу, там відсвяткувала. Або в них є тут католики рідні, вони відсвяткували цими вихідними, але, відповідно до їхніх вірувань, Великдень тільки настане. Вони можуть святкувати двічі?

– Можна святкувати, скільки хватить грошей.

– О, це гарна відповідь, до речі.

– Ну, що таке? Ми кожний сьомий день кажемо: «Вітаємо вас з воскресним днем!». Кожний сьомий день у нас рахується як день воскресний. І ми на ньому робимо акцент, звершуємо відповідні богослужіння і кажемо: «Вітаю вас з воскресним днем!». Кожний сьомий день можна казати: «Христос воскрес!» Тому тут проблема не у святкуванні, проблема, що ми ісповідуємо за святкуванням.

– Який сенс вкладаємо.

– Ми ж вкладаємо, що Христос смертю смерть подолав і згадуємо це згідно з Його земним життям… І домовляємося, що тоді ми святкуємо. Тобто це домовленість. Тому треба не просто думати про свято, треба думати про роботу і про святкування. Шість днів працюєш – сьомий день святкуєш…

– От, до речі, перед з такими великими святами завжди йде піст. І ми з Вами колись говорили про піст. Ви казали, яке він значення має, так? Це очищення себе зсередини, це підготовка моральна. Але є такий момент – багато людей між собою змагаються: я от пощу, я не їв тиждень того-то, – і хто довше протримається. І, якщо говорити про серйозний підхід до посту, от з Вашої точки зору, що гірше у піст: з'їсти, наприклад, шматок сала чи в соцмережах написати якісь гнівні коментарі?

– Ви знаєте, піст присвячений чистоті душі, чистоті думок і чистоті слів. От цьому присвячений піст. А яку ти форму виробиш: чи тобі помагає не їсти й так очищати свою душу, чи ти їси і це не шкодить очищенню твоєї душі… Іоан Золотоустий в Слові огласительному на Великдень говорить: «Ті, що постилися, і ті, що не постилися, – звеселіться сьогодні!» І що таке піст? Обмеження. А це абсолютно індивідуальні речі. В чому полягає твій піст: в їжі, поведінці, словах, у якихось діях, які ти вчиняєш? Ти обмежувати повинен сам себе. Забагато балакаєш – менше балакай, забагато їси – менше їж, багато лінуєшся – більше працюй. Тобто це час удосконалення.

– Бути чесним перед собою, виправити ті помилки, які в тобі…

– Намарно називати постом, якщо ти не їв ковбаси, а пішов когось облаяв чи зробив щось іще погане. Цей піст не зараховується.

Для того, щоби прийняти воскреслого Христа і бути очищеним від гріха, треба душу свою підготувати. Повинен бути певний аскетизм, який починається із обмеження, коли ти маєш працювати над собою сам. Ніхто над тобою не буде працювати. Сам знаєш свої гріхи, сам знаєш свої недоліки і повинен працювати над удосконаленням, бо «неправедні Царства Божого не успадкують» (1Кор. 6:9), «і не ввійде до нього ніщо нечисте» (Одкр. 21:27)... Тому Церква весь час наштовхує людину, щоб вона працювала над собою. В першу чергу була цікава самій собі і була цікава оточуючим.

– Іноді люди до цього готуються, іноді це роблять так, коли вже є якась звичка. От мені цікаво, а Ви скільки десятиліть у цьому всьому, до посту якось готуєтесь чи коли настає піст, Ви тоді чітко знаєте, що треба робити?

– Більш розсудливо я почав підходити до посту, коли вже був безпосередньо в Церкві. Тому що у миру піст – це було просто стримання чогось не їсти. Я не знав, коли він починався, але якщо в нас купили халву, то це вже почався піст, – куплялась така банка халви. Все, м'яса нема, молока нема; хліб, халва, чай – піст. Якщо ж починають пекти коржики, то Пасха наближається. Оце в моїй свідомості було.

Коли став дорослим, звичайно, проходячи

служіння в церкві, вже читаєш більше церковних текстів, слухаєш більше текстів, тоді прийшло переосмислення. А чим я вдосконалювався? У мене був такий піст, що до двох неділь не їв узагалі. Було таке, що до тижня взагалі не пив води. Вважав, що я пощуся, я правильно роблю і скільки я можу це витримати. І коли вже починається затуманення голови, я не то щоб припиняв, а давав більше води організму. Це була тепла вода і мед. І далі продовжував. Але якщо вже перемолишся і неусвідомлено молишся, я тоді вже давав якусь їжу.

Експерименти були з різним віком, різні були випробування. Але, в першу чергу, почав ставити собі за мету, що обмежувати себе фізично в їжі треба до такої міри, щоб тобі нічого стороннього не заважало молитися. Якщо надмірно постишся і це тобі заважає молитися – починай їсти. Але тоді рот на замок, язик тільки присвячений для того, щоб читати і співати, а я ніс кліросний послух. Тобто певний досвід у мене є. Було в кожні роки по-різному. Я би не сказав, що були два роки схожі. Був такий період, що ми служили у тимчасовому храмі і спали на дошках тому, що там підлоги ще не було. І ти собі лягаєш, замотався, поспав там пару годин. Вночі встаєш читати Псалтир. Так тиждень можна було займатися, два тижні можна було займатися.

– Тобто Ви свої межі шукали?

– Я свої шукав. Шукав духовне вдосконалення через певні фізичні обмеження. І весь час шукаєш баланс. І кожен рік інший стан здоров'я, інший вік, інші випробування. Не можу підказати комусь, як треба правильно поститися, бо це все дуже індивідуально. І тому коли сьогодні людина поститься, то що б вона не робила, – якщо вона працює над своєю недосконалістю, я це тільки вітаю. А чи вона їсть ковбасу, чи не їсть ковбаси, це мене не цікавить. Це її особливі знання і розуміння. Тож я би не брався комусь підказувати, як треба поститися. Постися так, щоб твоїй совісті, твоєму розуму було приємно те, що ти робиш, і зрозуміло, для чого ти це робиш.

– Мені, владико, дуже подобається, що з Вами можна поговорити на різні теми, тому що Церква повинна цікавитись, чим живе світ і реагувати на нові виклики, запити, чим живуть парафіяни. В мене таке питання. Живемо в період, коли штучний інтелект розвивається настільки швидко, що іноді ти навіть не встигаєш спробувати першу версію, а вже 10-та вийшла. От мені цікаво, як Ви думаєте, штучний інтелект зможе замінити священника на Сповіді чи на проповіді, чи все-таки тут важлива емпатія і відчувати це?

– Щодо штучного інтелекту я б для тих, хто йому передає завелику увагу, сказав другою заповіддю: «Не сотвори собі кумира». Тобто май свій розум. Це все-таки технічний засіб, який тобі дає певну інформацію. Але штучний інтелект ніколи не замінить живу людину. Як можна підійти, втішити, поцілувавши й обнявши, передати тепло душі? Він це не зможе зробити. Звичайно, що певну інформацію священнослужителі будуть використовувати по ліності своїй. Наприклад, послухаймо відому людину на таку-то тему. Так, можна послухати, але де втішення? Ми втрачаємо те, чим Церква завжди була в пріоритеті. Це духівництво.

– Допомога ближньому.

– Так, духівництво. Духівник – це людина, яка живе на засадах любові і вчить, як жити на засадах любові. Інтелект цієї любові не дає. А Бог – це є любов. Штучний інтелект цього не дасть, змодифікує інформацію уже з висловлених думок. Буде такий пустий дзвін. Дзвін є, а любові нема. І техніка буде повторювати цих пустодзвонів, коли людина говорить, але не від серця говорить. Пустодзвін, пустоцвіт. Воно цвіте гарно, плоду ж нема і запаху нема, але гарно. [...] Тому воно не замінить, але зловживання будуть. Кажуть, батьківську любов ніхто не замінив і замінити не зможе. Християнську любов ніхто не замінив і замінити не зможе. І Христа ніхто не зможе нам замінити… Інтелект це штучний, але хтось його запрограмовує, воно не само по собі живе. Тоді стоїть питання: а хто маніпулює нашим розумом?

– А це правильне питання. Я колись спілкувався з колишньою колегою. Вона зараз в Канаді займається дослідженням дезінформації. Вона розповідала про методи навчання штучного інтелекту. Йому дають, наприклад, список 300 000 сайтів: будь ласка, вивчай з них інформацію, на них навчайся. І він навчається на сайті, де інформація деформована, де інформація із вмістом пропаганди. [...]

– Довіряй, але провіряй. Повинний жити своїм розумом, і жити по своєму серцю. А решта – це інформація, яку ти звідкись черпаєш. Колись ця інформація черпалася на досвіді прожитого від людини до людини, і з уст в уста. Сьогодні цю інформацію ми черпаємо із технічного засобу. На основі досвіду, який вже хтось раніше прожив і передав це в ефір. Ефір усе перемішав і видає, що бажано. Причому точно не каже, так – і вашим і нашим, так легесенько.

– Оце послухати, знаєте, звучить як колись, у ті часи – там був пророк і був лжепророк. А тут всі разом, і ти розбери вже, де що говорить.

– Тому штучним інтелектом користуватися треба, а чинити треба по совісті. [...]

– Наостанок скажіть якесь привітання до Великодня нашим глядачам.

– Я найперше хочу привітати усіх вас із наступаючим великим святом Пасхи Христової. Що б нам не говорили про життя, що б нам не говорили про наше теперішнє, наше майбутнє, Христос воістину воскрес. І оця радість про Світле Христове Воскресіння сьогодні вчергове надихає нас на розуміння, що жити треба, життя продовжується. Незважаючи на випробування, незважаючи на кількість труднощів, страхів, небезпек, смертей, які ми бачимо навколо себе, неправди, яка є в цьому світі, Христос усе це переміг.

Сьогодні потрібно Христа повернути у своє серце. Сьогодні потрібно Христа повернути у свою голову і орієнтуючись на Христа, продовжувати жити. Тоді завжди буде сенс, тоді завжди буде перспектива, і тоді завжди буде впевненість у завтрашньому дні. І воістину, це момент щастя, коли людина живе з Христом, бо щастя – це піднесений стан душі в певному проміжку часу. А це, в першу чергу, тоді, коли ти живеш з Христом, Христос живе в тобі.

ВАРТО ЗНАТИ

АРХІЄРЕЙ ВЗЯВ УЧАСТЬ У ПРОЩІ НА БОЖУ ГОРУ

З нагоди Переполовення П'ятдесятниці митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Богослужіння на Божій горі у с. Великі Бережці Кременецького р-ну Тернопільської єпархії.

Тут відбулися хресний хід до підніжжя гори, Божественна Літургія у Свято-Троїцькій церкві, водосвятний молебень. Учасниками богомілля були численні священнослужителі та миряни.

Наш владика прибув на запрошення митрополита Тернопільського і Кременецького Нестора.

У слові високопреосвященний зазначив, що Волинська земля має багато праведників. Зокрема, на цій горі, у намоленому місці, зібралися праведники. Тож кожен звідси поїде додому піднесений і щасливий. Зберігаймо цей дух праведності, любові до Бога, один до одного, до воїнів, до України.

Божа гора – це особливе місце неподалік Почаєва. За княжих часів, у IX–X ст., тут подвизалися монахи, бо саме на цьому місці з'явилася Богородиця і залишила слід від Своєї стопи.

Із розповідей відомо, що за монголо-татарської навали Божа Матір зійшла на гору і гірко заплакала над нещастями бідних людей. Чудо побачили місцеві селяни, які ховалися від ординців на вершині. Вони намагалися наблизитися до Богородиці, щоб поклонитися Їй, але свята вознеслася на небо, а на місці, де Вона торкалася землі, з'явилося чисте джерело з цілющою водою.

На одній з вершин Божої гори видно скелі, у яких є дві печери: одна – природна, але збільшена ченцями, а друга повністю рукотворна. В одній із них міститься каплиця на честь Святої Трійці. На іншій вершині – стоїть церква, а під нею печера, з каменя якої постійно скрапує вода. Ці краплі називають «сльозами Божої Матері».

У 1600 р. Божа гора належала до володінь Анни Гойської, а після її упокоєння перейшла до поміщиків Бережецьких. Саме у той час розвитком і відновленням навколишніх монастирів займався новий намісник Почаївської лаври (1602 р.) ігумен Іов Желізо. Його стараннями відновлено печерні монастирі в навколишній місцевості, у т. ч. на Божій горі. Отець Іов і сам неодноразово приходив із Почаєва, щоб помолитися на цьому місці.

Оповідають, що в 30-х рр. XIX ст. на вершині стояла каплиця, якої 1865 р. вже не стало. Відновили церкву Святої Трійці наприкінці 1890-х. Проте 1960 р. її спалили комуністи, а через рік – знищили й інші духовні реліквії.

Відродили святині після того як Україна стала незалежною. Зокрема, облаштували монастир, джерело, печери, а також місце, де, за переказами, з'явилася Богородиця. А недавно збудували і дерев'яну церкву. Прочани йдуть до Божої гори постійно, але найбільше їх збирається на свято Переполовення. Тоді служать особливо урочисті Відправи.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ВІДВЕРТО ПРО ІСТОРІЮ ЦЕРКВИ, УКРАЇНИ, ОСОБИСТЕ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл в ексклюзивному інтерв'ю програмі «Вечірній район» Національної мережі гіперлокальних медіа rayon.in.ua.

Ведуча: *Доброго вечора, наші дорогі глядачі! З вами «Вечірній район» і його постійна ведуча Ольга Булковська.*

Стаття 35 Конституції України, зокрема, каже, що церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа від церкви. Та в нашому щоденні саме тут впливи тісно переплетені і взаємопов'язані. І вся історія України – це історія сотень тисяч її синів і дочок, у вирішальних кроках яких, доленосних для них і для країни, неабияку роль відіграла православна віра. Тому напередодні 35-ї річниці Незалежності України я пропоную вам розмову з людиною, яка є не лише свідком, а й активним учасником становлення нашої держави як представник Церкви. Митрополит Луцький Волинський Михаїл 9 травня відзначає 60-ліття. Події з 1991 року пам'ятає як зріла людина. Тож розмова з ним – про українську незалежність у контексті його вибору та служіння. Доброго вечора! Дякую, владико, що погодилися на інтерв'ю.

Митрополит: Дякую!

– Отже, 24 серпня 91-го року позачергова сесія Верховної Ради УРСР ухвалює Акт проголошення незалежності України і створення самостійної держави. Вам 25 і Ви навчаєтеся у Санкт-Петербурзькій духовній семінарії. Пригадайте, будь ласка, як там сприйняли нашу незалежність, як взагалі було українцю вчитися в російській академії у час, коли імперія радянська вже тріщала і таки тріснула по швах.

– Ну, напевно, треба згадати, в першу чергу, те, що до цього дня вже багато відбулося різних подій, зокрема, відродження Автокефальної Церкви, відродження Греко-Католицької Церкви. І це свідчило про те, що народ не такий одностайний, не такий фанатично прив'язаний до Радянського Союзу і до руської православної церкви. Всі ці рухи – це було уже певне світобачення майбутнього. І в першу чергу ці дві деномінації в основі своєї діяльності, окрім релігійної, бачили вже українську державу незалежною. Тому практично нарід, в першу чергу в душі своїй, у свідомості своїй, був частково готовий (не говорячи про незадоволення всякі радянською владою, періодом такої поганої економіки). А Церква, я думаю, додала такого імпульсу до державних подій, додала сакральності. І тому воно вибухнуло настільки швидко і динамічно, що альтернативи якоїсь звернути вліво чи вправо практично не було. Мала бути незалежна держава, незалежна Церква.

Звичайно, що все це робилося з острахом. Адже попередні спроби теж були, вони закінчувалися трагічно для патріотів, ініціаторів. Тому зі страхом все говорили, якось завуальовано, але все-таки вже відчувалося, що «лід тріснув» і все піде в іншому напрямку.

Я легко сприйняв. Відбуваються події в Україні – це одне, а в Санкт-Петербурзі – це зовсім інше. Комунікації такої близької не було ще, ми розмовляли по дротовому телефону. Не було ні інтернету, ні відеозв'язку...

– Російська православна церква протягом радянського часу функціонувала під пильним контролем КДБ, який використовував ієрархів для стеження, шпигунства за кордоном, просування державної ідеології. Більшість вищого священства, навіть теперішнього, включаючи патріарха Кирила, співпрацювала і співпрацює зі спецслужбами. РПЦ стала частиною державного апарату союзу. Ви, очевидно, у час навчання стикалися з агентами, співробітниками КДБ. Розкажіть, будь ласка, про це.

– Я агентів не буду називати, бо я їх, по-перше, всіх не знаю, але в нас були хлопці такі утаємничені. Це відчувалося. Спадщина і по сьогоднішній день живе.

– Спробуємо все-таки тримати нитку розмови біографічну. Отже, дозволю собі зацитувати. Тимофій Зінкевич – це мирське ім'я владики Михаїла, – обрав служіння у Київському патріархаті. Визначальну роль у цьому, безумовно, відіграв односелець та друг батьків митрополит Луцький і Волинський УПЦ КП Яків, що вважався серед ієрархів Київського патріархату ледве не рівним Філарету. Поділіться.

– Засновники Київського Патріархату – це Патріарх Філарет і митрополит Яків. Тому, що перше апостольське правило говорить: «Єпископа рукополагає два і більше єпископів». Власне, цих два ієрархи дали законну ієрархію Київському патріархатові. Тепер ця ієрархія є законна в ПЦУ, про що підтвердив Вселенський Патріарх своїм рішенням і визнав законність хіротонії. Тому це два родоначальники Київського патріархату. І під духовним впливом одного із них, мого земляка владики Якова я починав свої перші кроки ще із Черкас, коли він був у гонінні. Його зняли з посади намісника Почаївської лаври. Я був під його опікою, настановами, і він мені давав рекомендацію вчитися в духовній семінарії, бо й сам вчився в Ленінграді. А пізніше вже сприяв моєму духовному і кар'єрному росту. А вкінці було його благословення, що я переведений був із Чернігова сюди після його спочинку.

– Всі ми родом з дитинства. Які стосунки були у Ваших батьків? Що пам'ятаєте з того дитячо-юнацького вибору? Який стосунок до віри і релігії мало те, у яких умовах Ви жили? Що згадує оцей маленький Тимофій: радянська школа і паралельно щедрування, колядування, освячення паски? Що от таке в пам'яті спливає?

– Ну, найперше, мої батьки були відкритими віруючими людьми, тобто не ховалися там. Вони ходили до храму. До храму найчастіше, звичайно, мене водила мама. Вона давала перші ази катехізації, які на той час на її рівні могла мати. Друге, що мене виховувало в тому плані, – це знаходження біля Почаївської лаври. Це можливість хоча би так мимохідь спілкуватися з монахами. З кількома ми були знайомі особисто. І це давало мені можливість укріплятися у вірі і ставити питання, чим я хочу займатися далі. І не було великих вагань йти в семінарію чи не йти. Тобто це не була романтика, це було більше внутрішнє покликання, ніж якісь зовнішні моменти.

Воно ставалося само собою. Тайкома ходили ми на Пасху. Пасха в нас швидше асоціювалася з можливістю в суботу вечором скати палити. Називалося це чомусь по-народному одіяння. Міліція, голова колгоспу, біготня, ховання всякі-різні. Тому що на саму пасхальну Службу, зрозуміло, навіть зайти до церкви було неможливо, бо чергували вчителі. І ми серед могил чекали, поки батьки освятять і помагали нести кошик. А вдень вже всі ходили по могилах, згадували покійних.

І колядування було таким же самим, уночі, щоб ніхто не бачив. Спочатку ходили до тих, хто був готовий прийняти, потім набиралися сміливості і йшли під вікна до вчителів колядували, потім тікали, щоб нас не вичислили: треба заспівати під вікнами вчительки, яка не пускає до церкви. Їй треба заспівати і втекти.

– Знову з Вікіпедії. Саме митрополит Луцький Волинський Яків вперше підтримав владику Філарета на Харківському соборі, організованому російськими спецслужбами задля зміщення останнього з посади та позбавлення священного сану. За це насельники Почаївської лаври, яку очолював єпископ Яків, позбавили його намісництва і оголосили розкольником. Розкажіть, будь ласка, Ви ж пам'ятаєте ті події.

– Не позбавили, вони його вигнали. Багато священнослужителів, на жаль, служили не Христу, а лише зовнішньо показували вірність Христу, але служили тодішнім спецслужбам. Серед таких, кого впроваджували в середовище монахів, були такі агенти. Коли владика заявив про те, що треба служити Літургію українською мовою, це стало апогеєм зриву тих росіян. Бо монастирі по тодішньому Радянському Союзу були закриті. І монахи, особливо з російських монастирів, переїжджали в існуючі українські. Тут було відносно спокійніше. І лавру наповнювала велика кількість отаких монахів. Тому й збунтуватися проти української мови і проти ідеї незалежності. А народ ішов за монахами, тому що монахи були в авторитеті.

Я тоді був келійником владики Якова, і нас просто силою виштовхали з території монастиря, що, напевно, було промислом Божим. Бо уявімо, що владика Яків залишається в лаврі, – ніякого Київського патріархату не було б. Адже Філарета всі

полишили і він залишився один. А так як владику Якова вигнали з лаври, він приїжджає – і вже є два єпископи, можуть висвятити третього. Тому це промисел Божий, от такий складний спосіб народити Київський патріархат. І тому я бачу в цьому перст Божий і благословіння Боже.

– До речі, той самий 92-й рік – це ж низка переходів, зокрема і собор, на території якого ми зараз перебуваємо. Як на Вашу думку, Ви ж вивчали матеріали і паралельно були свідком тих подій, що обійшлися без кровопролиття: чи можна було дотиснути в той момент, щоб і Покровський храм став належати до української Церкви?

– Та Покровський був перейшов і Успенський собор у Володимирі. Це всі були храми, які звільнилися для Київського патріархату. Чому не зайшли? Кадрів не було. Є утворена організація, а хто буде настоятелем? Всі священники були прихильниками російської церкви. Храм є, священника нема. День-два сюда-туда походили – нема. Потім, завтра і люди повертаються назад, повертається настоятель. І все. І так закінчували дуже багато храмів, які на початку заявили про свою приналежність до Київського патріархату, повернулися назад в московське тому, що Київський патріархат не мав священнослужителів, щоби заповнити оці вільні місця.

– То чи є зараз теж така проблема з переходами, що немає [священників]?

– Зараз такого немає, тому що маємо Волинську православну богословську академію, а тоді тільки починала діяти Волинська духовна семінарія, і та розділилася всередині. Це фактично було тільки два роки навчання, ще навіть не було випускників. А сьогодні ми маємо вже не тільки бакалаврів, а й магістрів. Сьогодні ми маємо велику плеяду тих, хто вчиться і за кордоном, і в Україні. Я думаю, у нас на Волині з кадрами проблем немає. І ті 150 парафій, які вийшли з підпорядкування московського патріархату, швидко були замінені нашими випускниками, студентами, священнослужителями. І в нас кадрового голоду на сьогоднішній день немає.

– У Вашій біографії є рядочок, який свідчить про те, що наша сьогоднішня розмова могла б тут не відбуватися, бо у Вас є спеціальність «слюсар електронних виробів і автоматики» й була спроба вступу до цивільного вишу. Ким збиралися бути, куди вступати?

– Я був призваний на службу у військово-морський флот, служив у Владивостоці. В мене мало часу було для того, щоб отримати освіту і не бути призваним. Тому обрав шлях професійно-технічного училища. Це слюсар контрольно-вимірювальних приладів і автоматики четвертого розряду. Найвищий розряд, який там міг бути. В процесі служби вирішив, що я буду кимось іншим. І навіть вступав до медичного інституту Івано-Франківська. Але в процесі підготовки до навчання в медичний заклад треба було десь працювати, тобто треба було заробляти собі на прожиття. Я пішов працювати в Почаївську лавру, і там все змінилося. З однієї спеціальності, яку я хотів обрати, було покликання зовсім в інше.

І там ще не було рішучості такої: чи то моє, чи то я хочу, не хочу, не знаю… Мій дядько порекомендував мене своєму приятелеві, а це був якраз тоді архімадрит Яків. Він був у Черкасах. Каже: «Поїдь подивишся, побачиш, що таке церква – не спереду, що ти бачиш, а з вівтаря за іконостасом».

Коли почав працювати, зустрів одного архімандрита і він мене благословив, каже: «Йди, все в тебе буде нормально». І це був поштовх з лаври, потім до владики Якова. З його легкої руки конкурс був один до п"яти. Я вступив до Ленінградської семінарії, закінчив її.

– Знову робимо часовий стрибок у жовтень 97-го. Вам 31. Тимофій Зінкевич був рукоположений митрополитом Яковом у сан диякона, а вже наступного дня пострижений у чернецтво з отриманням нового імені Михаїл – на честь святителя Михаїла. Ті перші роки…

– Трошки корективів. Вікіпедія помиляється, тому що я прийняв рясофор. Є два ступені монашества. Фактично їх є три, але ті, в яких можна бути священником, є два: рясофорний монах і мантійний. У рясофор мене постригли, залишивши мені те ж саме ім'я Тимофій. Я три роки був з ім'ям отець Тимофій. А вже у 2000 році, 27 вересня з благословіння Патріарха Філарета я був пострижений у мантію. Філарет обрав мені ім'я Михаїл – на честь першого митрополита Київського. Це був свідомий шлях, бо я вже до цього часу багато працював у Церкві.

Крім [інших] церковних справ, я регентував, допомагав своєму братові, настоятелю Духовного центру в Тернополі отцю Анатолію. І воно само собою вже виробилося, що крім священнослужителя я себе ніким не бачив.

Якщо ти хочеш максимально послужити Церкві, то треба відректися від усього того, що може тобі в цьому заважати. Я відмовився від стану сімейного священнослужителя, або білого духовенства, як тепер кажуть, прийняв чернецтво, і став на такий шлях служіння.

– Якщо, наприклад, я пригадаю свої перші кроки у професії, то мені здавалося завданням із зірочкою придумати заголовок або підпис до фото. То згадайте Ваші перші, наприклад, десять років з того, що тоді здавалося дуже важким, а що зараз сприймається зовсім по-іншому.

– З важкого я не скажу, що щось було важке. Були різні періоди. Найперше – це сприйняти і зрозуміти, що ти маєш робити. От як би свої завдання з цією зірочкою. Можна просто звершувати богослужіння, туди послали, це виконуєш, це робиш… А що більше ти хочеш? І вже народилося в мене бажання, що я щось хочу більше, я вже не вміщаюся у ці визначені рамки.

І додатково пішов навчатися в Тернопільський педагогічний університет. В мене ще друга освіта є світська. Я закінчив університет тому, що вже тоді постало питання не просто бути священнослужи-

телем, а відкрити свою приватну церковну школу, хоча це взагалі було ноу-хау таке. І оце покликання ще щось більше зробити і ставити плани. Треба було заглядати набагато вперед, до чого ми прагнемо, що я хочу і яке моє місце в цьому служінні.

– У Вашій біографії є Сумщина і Чернігівщина, центр і схід України. Це роки президентства Кучми, прем'єрства Януковича. Липень 2004 року, старт передвиборчої кампанії, у якій московські політтехнологи ділили Україну на три сорти. І ми це дуже добре пам'ятаємо. Ви у цей час вже у Луцьку. Чим запам'ятався оцей такий хиткий період нашої історії? Політика, церковні питання. Перші кроки до незалежності Української Церкви, домогтися від Константинополя автокефалії зробив Ющенко.

– Напевно, вперше скажу, що із шести президентів я трьох благословив на президентство. На Сумщині мене супроводжувало знайомство з Віктором Ющенком. Він тоді був прем'єр-міністр, мені було з ним цікаво. Коли я прийшов сюди, губернатор був на прізвище Француз. Ми з ним тільки познайомилися і далі Ви знаєте цю Революцію Помаранчеву.

Нам, я би сказав на сьогоднішній день, «вдало» спалили семінарію. «Вдало» спалили тому, що у нас не постраждали діти, студенти і в нас не постраждала бібліотека, і в нас залишилися всі живі викладачі, – все, що потрібно для навчального закладу. Згорів тільки старий корпус, який вимагав багато ремонту.

Зате у нас є тепер новий корпус Волинської православної богословської академії. А далі ми брали найактивнішу участь у всіх революціях, бо це те, що відбувалося в суспільстві, воно і сприймалося Церквою як позитивна зміна відходу від радянського періоду, і новий хист, нові завдання і нове бачення молодої української еліти. І духовенство у нас, в більшості, було молоде. Я думаю, воно легко сприймало все, що відбувалося. Тому на Майданах, чи Помаранчевій Революції, чи в Революції Гідності, чи під час повномасштабної війни завжди були присутні священнослужителі. На сьогодні кожен 10-й священник нашої єпархії в Збройних Силах України. Частина із них капеланами, а частина стрільцями. Вісім монахів у нас на фронті. У нас є монастирі, де по кілька монахів залишилося: хтось із них капеланами, чи хтось воював, потім став капеланом, а хтось залишається артилеристом, гранатометником, стрільцем. Але це вже їхнє внутрішнє покликання.

– Знов ж таки важкі роки 13–14-й. Україну тягнуть у митний союз. Я знайшла в архіві на сайті єпархії за 2013 рік, за листопад: «У середу, 27 листопада, на заговини перед Різдвяним постом митрополит Луцький і Волинський Михаїл та духовна консисторія нашої єпархії закликає всіх вірних цими днями ревно просити Господа благословити Україну у її прагненні до євроінтеграції». Я можу й далі цитувати: «і в грудні перед Різдвом ми всі з Вами стоїмо перед важливим вибором, від якого залежатиме доля нашої держави. Церква молиться, закликає висловлювати свої думки, просити мудрості у Бога прийняти відповідні рішення щодо євроінтеграції». Таких цитат в мене безліч. Їх можна знайти на сайті в архіві. А мене цікавить те, наскільки важко було ці заяви робити, бо я не сумніваюсь, що були розмови тет-а-тет, був тиск?

– Ні, тиску не було. Це ми тиснули, Церква тиснула на державу, а не держава тиснула на нас.

– Влада ж була Януковича.

– Нічого страшного.

– Розкажіть про ті події.

– Наприклад, не зафіксовано, що у 13-му році на Покрову ми прийшли хресним ходом до обласної державної адміністрації. І там же відбувся молебень. І там же я з-під ряси витягнув прапор Євросоюзу. І Борис Климчук, Микола Романюк (він був міським головою) і я підняли прапор Європейського Союзу. Вперше в Україні прапор був піднятий біля обласної державної адміністрації. Після того Борис Петрович сказав, що мав розмову з прокурором. Перший підняли, тому тут з державою було повне порозуміння. А пізніше вже само собою вийшла заява молитися за вступ до Європейського Союзу, проти митного, но за європейську спільноту. Воно канвою йшло само по собі. І в 14-му році зрозуміла була наша позиція.

– Кінець 13-го, початок 14-го. Які тоді були настрої, течії, думки?

– Ніяких тривог.

– А вторгнення Росії в Крим?

– Це менше всього хвилювало. Було зрозуміло, що щось відбувається. Ми ще не до кінця зрозуміли, що це. Було глибоке переконання, що ми йдемо правильно. Було глибоке переконання, що треба діяти далі.

Коли появилися перші жертви 14-го року, ми зрозуміли, що це вже не жарти. І тоді вже думали, а що буде далі? Хоча Церква більше молилися за те, щоб швидше настало порозуміння і ми йшли шляхом, який обрали. Адже нас ніхто не готував, якоїсь такої великої кількості інформації не надходило. Тепер ми знаємо, хто за що відповідав, чому це зробили. Для нас це в більшості виглядало як картина, адже не на нашій території відбувалося, а реалістичніше бачили ті, які були в горнилі цих подій: Крим, Донбас чи навіть Київ.

Блокпости, військові, смерть. Це вже стало більш реалістично. «Братські народи», пам'ятники ставили трьом слов'янським державам. Якесь було дуже велике подивування, як можна зі зброєю заходити. Ми розуміли, що то ніякі не зелені чоловічки, що це переодягнені російські військові. Тобто всі все розуміли, але від держави голосно про це не заявлялося, а люди все усвідомлювали, що відбувається.

– Церковні питання, релігійні вийшли на перший план. «І от наші брати, які ходять по цій землі, які нібито з народом, жодного разу не назвали Росію агресором». Це Ваша цитата, і їх було багато.

– У нас був відомий волинянин Олег Твердохліб

(якщо я правильно називаю його прізвище), військовий. І їх направили на Донецьк. Він прийшов до мене сюди на зустріч, і в такому був шоці. Людина віруюча каже: «Як це може бути, поясніть мені? Ми зіткнулися з фактом, коли на блокпосту зупиняють священнослужителя, і з повагою до духовенства вирішили, що тих священників треба пропустити». Але поряд з ними був ще один і каже: «А вони "Отче наш" читають по-українськи чи по-російськи? Ану прочитай "Отче наш"». І виявилося, що тільки був один священник, інші були переодягнені в рясу, бо хотіли перетнути кордон. Кажуть: «Ви в рясі і не знаєте "Отче наш"?!». Детальніше давай їх перевіряти. І виявилося, що цей священник за парафіяльні гроші купив гвинтівку, був снайпером і стріляв в українців. Пізніше Служба безпеки заявила про такі непоодинокі випадки. Але навіть не так проблема, що священник російської церкви став снайпером, а питання в тому, що сама церква його дії не засудила. Не засудила дії тих, хто закликав до війни, і не засуджує їх до сьогоднішнього дня. От у чому питання. Можна сказати, окрема особа очорнила свій мундир (таке є серед різних структур). Але структура тоді каже: «Ми його звільнили, він не наш». Церква ж їхня від жодного з них не відхрестилася, скажемо таким терміном, – не засудила, не викреслила зі списку, не заборонила у священнослужінні. Значить, уся структура, очевидно, союзник того священника-снайпера.

– Коли почалось вторгнення в 14-му році, Волинь одна з перших зрозуміла, що це таке і наскільки це страшно, бо загинули під Волновахою наші бійці. І тому я повертаю Вас у 15-й рік, коли виникла ініціатива «Луцьк–Волноваха. Разом збудуємо храм». Перший збудований на Донеччині на той час за понад 20 років незалежності український храм, настоятель з Волині. Як зараз ми це можемо оцінювати в історичному плані? І чи виконав храм ту місію, яку на нього покладали?

– Найперше я хочу сказати про особи, які були задіяні до цієї ідеї. Вперше цю розмову ми проводили із Миколою Романюком, він тоді був міським головою. Просив, що потрібно якось вшанувати місце загибелі наших хлопців. І було прийнято рішення хоч би поставити хрест. Ну і треба збудувати храм у пам'ять про тих хлопців.

Це вже був складніший процес. Я звернувся за підтримкою і порадою до тодішнього керівника Служби безпеки Юрія Филонюка: що можна робити, що не можна, щоби не порушувати чинне українське законодавство. Відповідно, все було проведено законно, депутати проголосували, виділили земельну ділянку. А тоді стало питання: а хто будуватиме? Ми звернулися до ще одного колишнього керівника Служби безпеки Мельниковича, генерала вже у відставці, як хорошого організатора, щоб він очолив весь процес будівництва. І були вперше проведені в нас загальні збори організаційного комітету.

– Березень 15-го.

– Березень 15-го, організаційний комітет. Потихеньку почали задіювати всіх, всіх, всіх. І вже постало питання: це не просто храм, це вже духовний центр, місце зібрання українців. Дати людям таку велику надію, що Донбас – це Україна. Власне, за гроші меценатів і за гроші волинян був збудовано такий цілий Духовний центр. Але, щоб це виглядало не просто як будівництво, оголосили такий девіз: «Луцьк, Волноваха – будуємо майбутнє». І це дало можливість приїжджати адміністрації, жителям, дітям з Волновахи, рідним полеглих сюди. І перша хвиля – це були діти з Волновахи, які приїхали до нас на Різдво. Цих дітей розбирали і священнослужителі, і депутати, а потім вже долучилися люди бізнесу. І це показало: Україна – що на сході, що на заході – одна і та ж.

Матеріали ми завозили звідси. Але на місці теж допомагали нам і збудували храм, який дав можливість усім усвідомити, що вони українці. Якщо до революції 70 % там були за «русский мір», а 30 – за Україну, то коли збудували храм, інформація настільки поширилася, що за Україну вже стало 70 %, а 30 ще тяготіли до Росії.Тоді був народний депутат Лобанець – це його статистика. Він говорив про те, що будівництво церкви настільки підняло український дух, і думати, ніби Волноваха не українське місто, вже підстави не було.

– На жаль, доля храму трагічна.

– Це в час повномасштабки місто попало під обстріли, і храм теж був зруйнований, як і все місто.

– Знакова подія для Вас і Волині – 23 січня 2017 року. Священний Синод УПЦ КП ухвалив рішення відділити чверть парафій та священнослужителів Волинської єпархії для утворення нової Володимир-Волинської, яку очолив єпископ Матфей Шевчук. Тоді Ви жорстко розкритикували це рішення, назвали його невиправданим, зазначили, що подібні дії послаблюють Київський патріархат. Розкажіть, для чого це було? Бо, на мою суб'єктивну думку, яку я дозволю собі висловити, для того, щоб зменшити Ваш вплив і Ваші можливості.

– Ви дали відповідь на питання. Шкода, тому що зовсім інші можливості для дій, – раз. У першу чергу постраждала академія, тому що абітурієнтів, як і утримання самої школи, ми задіювали зі всієї області, а тепер вже з частини області треба утримувати духовну школу і виховувати студентів. Адже студенти після того йдуть не тільки по Волині настоятелями, а по всій Україні. Тобто страждала від того вся Україна. Ну і, звичайно, тоді це була найбільша єпархія України кількісно. І щоб послабити, щоб ми не такі були впливові, не так задавали тональність (а ми завжди мали свою точку зору на окремі питання). То щоб сиділи «ціхо», взяли відділили кусок єпархії.

– У 18-му році, в 19-му стало ясно, що це була підготовка до Об'єднавчого собору.

– Я не думаю, що так прямо пов'язано з Об'єднавчим собором. Об'єднавчий собор готувався дуже довго. Але найбільше посприяли вибори

Президента. Порошенко і його девіз «Армія, віра, мова», – йому треба було показати роботу. У плані віри він вирішив посприяти об'єднавчому процесові й отриманню Томосу про автокефалію. Тому оживилася, і дуже імпульсивно, швидко оживилася ця тема. Він багато разів їздив у Стамбул, домовлялися, передомовлялися, підписували. Тобто це одне з другим не пов'язано хронологічно.

– Які у Вас стосунки, можна сказати, з колишнім підлеглим єпископом Матфеєм?

– Сусідські, як у сусідів.

– Спільних служб і взаємовізитів немає, тобто сусіди так собі?

– Владика приїжджає сюди, ми його запрошуємо на святкування. Ось запросив його на Трійцю, на престольне свято. У нас нормальні сусідські стосунки.

– Добре. Об'єднавчий собор. Ви називалися серед основних претендентів на престол у разі відмови Філарета очолити незалежну Церкву. Цитую: «Об'єднавчий Собор 15 грудня обрав предстоятелем майбутньої помісної Православної Церкви України митрополита Епіфанія (в миру Сергія Думенка). Проте без боротьби вибори не обійшлися. Головним суперником був 52-літній митрополит Луцький і Волинський Михаїл, але він зняв свою кандидатуру перед другим туром голосування». Ви пояснювали частково ситуацію. Проте, можливо, зараз, вже майже через 10 років, можете сказати щось більше про ті події, зокрема, кулуарні різні розмови, домовленості? Як вони були порушені у день голосування і наслідки?

– Те, що я говорив… Тоді ми говорили максимально відкрито, нічого не змінилося. Я не говорив тоді одне, а зараз інше. Я говорив тоді правду. Крім правди, що можна більше сказати?

– Події, що Ви були претендентом, а потім на самому Соборі змушені були зняти свою кандидатуру…

– Причина була та, що Патріарх Філарет відмовився йти на Собор, якщо я не зніму свою кандидатуру. В нього була впевненість, що я переможу на виборах, а це буде не так складатися, як він собі уявляв, щоб не сталося розділення Церкви. І щоб не було поділу Церкви, то ставити своє особисте вище, ніж благо Церкви, я вважав недоречним. Тому я розумів, що треба зробити якийсь крок. Якщо я зробив колись крок – відмовився від сім'ї на користь Церкви, то в той момент, знову ж таки, відмовився від особистих амбіцій, а турбувався благом майбутньої Церкви. Ми ж всі хотіли Томос, і тут повести якось себе по-інакшому я на той момент не уявляв.

– Нагадаю Ваші слова: «Від бажання стати Предстоятелем я не відмовляюся. У мене є своє бачення щодо того, якою повинна бути Церква». Наразі ці слова теж у силі? Бо я, наприклад, дозволю собі припустити, що якщо Митрополит Епіфаній роками після того оминає Луцьк, коли завжди служби на Трійцю були за участю Предстоятеля…

– Митрополит Епіфаній цього року приїде служити на престольне свято Святої Трійці. Це раз. Митрополит Епіфаній минулий рік служив на 1050-річчі Жидичинського монастиря. Це два. Тобто в нас є співслужіння і на території Волині. Не тільки те, що я їжджу в Київ: чи іменини Предстоятеля, чи Архієрейські собори. Тобто йде співпраця у плані будівництва і розбудови Церкви.

– Нема суперництва?

– Ви його бачите?

– Надання Українській Церкві Томосу. Яка Ваша особиста роль у тих процесах?

– Оцінити, яка моя роль, – це Ваше завдання.

– Я знаю, що по сам Томос представники Волинської єпархії їздили – Микола Буліга і…

– Змістом самого Томосу я не задоволений. Там прописані ті моменти, які треба видозмінювати.

– Які?

– Наприклад, варіння мира. Автокефальна Церква може варити миро сама. Такі прецеденти є. Чому російська церква може варити миро, а українська не може? Розкольники УПЦ варять миро. Ми ж його не варимо. Яка причина? Аргументація, що мироваріння це єдність Церкви. Але єдність Церкви виражається в любові і в Євхаристії, а не у звершенні мироваріння. Мироваріння – одне із невеликих таких поєднуючих моментів. Багато помісних Церков варять самі. Я вважаю, що ми достойні теж варити самі миро. Тому я з цим пунктом не згідний.

Чому ми не можемо мати парафії українські за кордоном, особливо тепер, у час війни, коли інші Церкви мають свої парафії за кордоном? Мають свої представництва і ті, які поза церковною огорожею, які називають себе сьогодні УПЦ: мають свого єпископа за кордоном, своїх священників, свої парафії, а ми, маючи Томос, не можемо мати їх за кордоном. Якщо правила, то правила для всіх однакові. І багато інших питань, з чим я сьогодні не згідний. І я вважаю, що цю тему треба проговорювати та домагатися відповідних рішень.

– Повномасштабне вторгнення. Кінець 21-го, початок 22-го, коли політичне повітря було по всій планеті наелектризоване. Ви особисто розуміли, що Путін, його окупаційні війська ось-ось полізуть значно страшнішими силами, ніж було до того на території України, і що почнеться така кривава війна?

– Я, напевно, зважаючи, що належу до Церкви, маю велику віру в те, що існує любов, існує порозуміння, існують якісь елементарні правила порядності, не тільки в особистому, а й міждержавному. Плюс така ж сама наївність, як і у Вас. Я не до кінця вірив, що от нагло так підуть… Але, напевно, через те, що праведники є на Волині, праведники є в Луцьку, вороги пішли не через Волинь, а пішли зі сходу, пішли на Київ.

Якщо є праведники, то вже цю територію береже Бог, – це зі Священного Писання. До Лота казав Господь. Розмовляв з Авраамом. Господь каже: Чи є там 100 праведників? – Помилуєш це місто?

– Помилую. – А якщо не 100, а, може, 50? А може, нема 50 праведників, чи помилуєш? Виявилось, там немає ні 100, ні 50-ти, ні 10-ти (Бут. 18: 24–33). Те місто Господь знищив. Значить, не було праведників, молитвами яких могло зберегтися це місто. Якщо місто збережене, значить праведники є. Хто, не знаю, але наше завдання піднімати дух, щоб праведників було більше і місто могло зберегтися. Не тільки місто, а і вся Україна. Тому ми молимося не тільки за Луцьк, хоча в першу чергу за Луцьк, а за всю Україну, але всі хай теж долучаються. Тоді буде сильна молитва і Господь усмирить і дарує нам те, чого ми очікуємо: мир, перемогу, стабільність, упевненість у завтрашньому дні.

– 24 лютого 22-го року переформатувало роботу для всіх. Як і що змінилося в роботі єпархії? Які тоді були першочергові виклики? Що зараз для перемоги робиться – акцент?

– Робота як така загалом не змінилася. Тобто звершення богослужінь, задовільнення духовних потреб віруючих. Змінилося позацерковне служіння, тобто капеланство військове, медичне капеланство. Це той новий напрямок, який ми освоїли. Тому акцент на підтримку військових, акцент волонтерства, священничого волонтерства. Ми не займаємося так, як світські, тобто ми зайняли свою нішу в цьому волонтерстві: опіка тими, хто вернувся з фронту. Опіка, робота з тими, хто втратив своїх близьких і рідних.

А в перші роки було таке: всі хотіли щось робити, тільки не знали хто, не знали що, за що відповідають, як правильно. І в першу чергу, щоб не порушувати ні закони моралі, ні чинного українського законодавства. Можна багато чого хотіти, а ти щось вже порушуєш. Сьогодні ми робимо акцент на те, що засоби, які постачаємо Збройним Силам, це засоби захисту (нелетальні), тобто РЕБи [радіоелектронна боротьба, комплекс військових і технічних засобів], бронежилети, інші речі. У мій ювілей, коли мене питали, що подарувати, я кажу: подаруйте мені РЕБ, який я передам хлопцям.

– Чудово. Повномасштабна війна вкотре показала, що для України питання релігії – це не суто про віру, це питання державотворення. І питання переходу церков. Я вважаю, що воно вже давно не мало би стояти на порядку денному. Проте волинська ситуація: станом на кінець 25-го року мережа в області нараховує 1710 релігійних організацій. ПЦУ – 642, УПЦ в єдності з московським патріархатом – 503. Як Ви оцінюєте стан справ тут і що думаєте про дієвість ухваленого Закону «Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій», якому вже півтора роки?

– Відповідь моя абсолютно проста. Євреї, яких Мойсей виводив із Єгипту, бачачи Бога у хмарі, Який йде перед ними, в кінці кінців зліпили золотого тельця, коли Мойсей від них відійшов. І Бог, Який міг за неділю перевести їх із Єгипту у Землю Обітовану, водив їх 40 років. Водив їх 40 років, щоби помер кожний, хто пам'ятав єгипетське рабство. А Ви хочете, щоб за півтора року, чи за 14 років, чи за оцих 35 років. Євреї ходили, в них вакуум був, пустеля, не було смартфона і не було сусіда, який розказував, що ти неправильно живеш. В пустелі Бог кормив, вони ходили, і то мусили всі померти. Нам треба не 40 років, нам треба набагато більше, поки ми визріємо, хоча б в основній масі, до розуміння, що таке Україна для нас.

Це взагалі чудо, що ми ще на сьогоднішній день стоїмо і свято віримо. Чудо. Хоча смертей у євреїв в пустелі було не менше, ніж в нас смертей від війни. Треба зрозуміти: щоб швидше Україна стала і Церква стала незалежною, нам просто треба більше працювати, і все. [...]

– Лише один волинський епізод. Успенський Зимненський ставропігійний монастир. Святиня з понад тисячолітньою історією. У 23-му році не набрало необхідної кількості голосів питання порядку денного про забезпечення зміцнення національної безпеки у сфері свободи совісті та заборону діяльності УПЦ московської патріархату на території Зимненської сільської ради. Потім дізнаємося, що голова ОДА Юрій Погуляйко взагалі таємно поновив договір оренди землі цьому монастирю ще на 49 років. Ігуменя Стефанія, відома своїми тісними зв'язками з родиною Медведчуків, попри те, що наробив Медведчук в Україні, говорить, що молиться за нього. Ваша позиція стосовно цього храму і що нам робити з ним? Це наш храм.

– І пам'ятка національного значення. Всі такі древні споруди повинні належати виключно державі. Відповідно земля під ними теж повинна належати українській державі, навіть не громаді, а державі. І держава тоді сама бачить, яку вона дивиться на свої перспективи і дає комусь користуватися, чи наглядати, чи утримувати, чи підтримувати. Тому я вважаю, що закон, який прийнятий, повинен бути втілений в життя, а не просто одне говорити, а потім затягувати. Нерішучість влади. Ця нерішучість призведе до того, що на другий раз я за неї голосувати не буду.

– Ви так мені ідеально відповідаєте на запитання, що наступне буде – про спокуси. Спокуса владою, грошима. Чимало з тих людей, які за роки Вашого служіння були з Вами на одних подіях, представники світської влади на одних світлинах, від цих спокус не втрималися. Разом з тим, мені просто біль болючий, коли я бачу, що Церква не раз нагороджувала їх. Чи не здається Вам, що це така легітимізація? Бо, наприклад, коли Предстоятель ПЦУ нагороджує медведчуківців з нинішньої влади Волині, то це, м'яко кажучи, дискредитує не так їх, як Церкву і навіть Предстоятеля в моїх очах як людину світської журналістики, яка багато що пам'ятає. Що Ви думаєте про це?

– Коли я говорю про владу, я хотів би, щоб мене в цьому аспекті правильно зрозуміли. Кожна влада від Бога: по благословенню Божому або попущенню Божому. А коли ми ставимо питання виборів, то голосуємо за конкретних осіб, представників цієї

влади. Не можна сказати, що сьогодні всі державні мужі погані.

– Не можна.

– І ми не можемо сказати, що у всіх органах погані всі представники… Коли ми торкаємося фізичної особи, кого нагороджувати, то треба питати того, хто нагороджує і за що нагороджує. Тому що можна, наприклад, нікого не нагороджувати, хто був у Радянському Союзі, бо він же був у Радянському Союзі, він же був комуністом. Не треба забувати, що перший, хто попав в рай, – це бандит, благорозумний розбійник. А він перший сподобався бути в раю. Тому, якщо якась людина була нагороджена відзнакою, то відповідає той, хто нагороджує. Хоча дуже часто буває – подають кандидатуру, кажуть, що вона хороша. Я, наприклад, частину тих, кого нагороджую, взагалі ніколи не знав і не бачив, і не побачив, бо можуть нагороджувати без мене. Приїжджає настоятель парафії, каже: «Я би хотів відзначити ту чи іншу особу. Вона мені багато помогла для церкви. Прошу підписати благословенну грамоту». Я підписую благословенну грамоту. Він йому вручає, а потім приходять, кажуть: «За що Ви його нагородили? Він такий-то, такий-то негідник». Відповідальність хто несе? З одної сторони, я несу, бо підписав благословення, а з другої сторони – настоятель мене підставив або в його мотивуванні то хороший чоловік, не згадуючи його минуле.

– Ви маєте світські відзнаки, вони Вам важливі?

– Будь-які відзнаки важливі. Важливі в сенсі, що твоя праця не то, що оцінена, – сподобалася людям. Вона принесла людям якусь користь, якусь приємність. І тому відзнака – це відзнака. І вона важлива, від кого б не була – з церковної лінії, з-за кордону, світського... Це заохочує тебе трудитися. Це не є ціль. Це не є виключне бажання, але це підбадьорення далі ревно трудитися.

– Спокуса славою. Це Ваша ініціатива – зобразити місцевих меценатів на фресках собору. Причому ці люди про те дізналися навіть не від Вас, а з медіа. Синод ПЦУ виніс догану митрополитові Луцькому і Волинському Михаїлу за розміщення фресок із зображенням сучасних меценатів у Свято-Троїцькому соборі. Розпис порушує православну іконографічну традицію. Портрети людей розміщені поруч із зображеннями святих. Ви це не коментували. Зробіть, будь ласка, це зараз.

– Є таке поняття ктиторська ікона. На ктиторських іконах зображаються меценати, які допомагають Церкві. Те, що вона не є така популярна, – це одне. Друге – ті, хто писав гадості на тих осіб, яких ми зобразили, це їхня особиста неприязнь, зависть. Там були люди, які потрудилися для Церкви, а не з якогось політичного чи фінансового кола. Така практика існує, і ми робили роз'яснення й показували приклади, що це існує в різних інших храмах. Я зі своєї сторони бажав показати приклади для волинян, щоб більше праведників тут було.

І не треба на людину дивитися тільки, що вона зробила десь якусь помилку. Треба дивитися на людину всесторонньо: що в неї були помилки, але були і добрі справи. Кинь камінь, хто без гріха. Але ми показуємо, що людина, яка чогось досягла, помагає Церкві, а не просто живе для особистого збагачення. І, власне, оцих людей ми хотіли показати прикладом, що треба робити добро. Треба робити добро і заохочувати інших. Робити добро в плані Церкви, в плані волонтерства, в плані військових, а не лише дбати про себе. І не можна людині, яка має гроші, казати, що вона негідник, вона накрала, бо вона комусь не подобається з політичних чи там ще з якихось переконань. По-любому хтось кимось буде незадоволений. На жаль, сьогодні заздрість і жовтизна більш популярні. Якщо ми читаємо будь-які інтернет-сторінки, то там обов'язково має хтось когось вбити, зарізати чи обікрасти, чи ще щось недобре зробити. Там немає похвали дітонародженню, немає похвали збудованому заводу, немає похвали українській освіті, немає похвали Українській Церкві… Зависть буде завжди нам не давати можливість похвалити тих людей, які роблять добро. Де б ми їх не зображали і чого б ми їх не зображали. У церковному варіанті це називається ктиторська ікона. Вона має право на існування. І тому Синод рішення прийняв, а моє переконання, що такі ікони мають право бути в церкві, бо це не мною придумано. Й існують багато уже віків храми, де подібні картини (є ікони, а є картини) знаходяться.

– Тривають роботи у Свято-Троїцькому соборі досить давно. Зображення не реставрують, а перемальовують. Чому саме такий формат обрали? Чи це не є руйнування історичної спадщини?

– Це не є руйнування історичної спадщини тому, що стіни до 1990 року взагалі не були мальовані. Там взагалі розпису не існувало. Треба не забувати, що це костел, який переробили у 1888 році під православний храм. У 1900-му році поставили декілька кіотів, повісили декілька ікон і храм не був розписаний. Лише до тисячоліття Волинської єпархії пробували щось намалювати по звичайній крейді. Добавили оліфи і нітрофарбами й помалювали щось таке – аби було швидко, аби було розмальовано під такий русский стиль… І це вимагало зміни іконопису. І все те, що було намальовано, просто почало відпадати від стіни, що в свою чергу вимагало нового підходу. Ми запросили спеціалістів з Німеччини, які зробили молекулярний аналіз штукатурки. І фірма «Церезіт» віднайшла цей розчин. Ми подали це на експертизу. Маємо відповідні документи, дозволи. Відповідно ми зробили все згідно з чинним законодавством, розписи і матеріали, які задіяні в храмі. Ми підійшли науково, тобто задіяні фахівці, кандидати мистецтвознавства, Львівська академія мистецтв.

Ми запрошували фахівців і показали, що хочемо зображати згідно з волинським іконописом. Тобто тут в нас не Візантія, не русский стиль, не ренесанс, не щось інше, а волинський іконопис.

– За понад 20 років служіння на Волині, можна сказати, з Вами була безліч скандалів саме буді-

вельних. Це навіть от 2015 рік. Будівництво на території старого кладовища біля цього собору. Це й будівництво храму Холмської ікони Божої Матері, Дитяча церква у Луцьку, реставраційні різні роботи, Луцька тюрма. Чи вважаєте Ви, що хоч якийсь із них мав реальні підстави? Де можна було по-іншому до робіт приступити? Чи їх потрібно було уникати?

– Усе, що я роблю, я в ньому абсолютно впевнений, нічого по-інакшому я би не робив. Нічого не хочу дивитися. Все, що я зробив, вважаю правильним.

– Ясно. Ваші статки теж не раз були об'єктом досліджень медіа.

– Мої статки – це одежа, яка на мені. Все остальне – це те, що я використовую на користь Церкви, навіть якщо воно фізично записано на мене.

– Вважаєте себе заможним?

– У значенні друзів – так, у значенні грошей – теж. Тому що я маю друзів, а друзі мають гроші, а я знаю, як їм пояснити, щоб вони пожертвували, тому мені вистачає. Багатство, в моєму розумінні, це те, що мені вистачає.

– 60 років – це все-таки час робити проміжні підсумки.

– Ніяких підсумків.

– З того пройденого чим найбільше пишаєтесь?

– Ніяких підсумків. Хто буде дуже хвалити на 60, прямо відправлю зі святкового стола.

– Ясно.

– Я збираю тих, хто зі мною буде планувати майбутнє, а не підбивати минуле.

– Україна змінилася у позиціонуванні. Ми вже насправді за час повномасштабної війни скинули образ жертви, кріпаків, рабів. Ми зараз суб'єкт світової політики. І Ви вже давно говорите про з'їзд європейських монархів як прообраз ЄС. І як Ви бачите втілення цієї ідеї на державному рівні, щоб підсвітити її значення, і чи робиться вже зараз, бо ж часу дуже мало? Це двадцять дев'ятий рік.

– Одна з моїх таких важливих мрій. Я буду вважати другом того, хто її підтримає. Це у 29-му році підписати мінімум проміжний або й кінцевий документ про вступ України до Європейського Союзу. І це реалістично. Там порушувалося два питання, які й сьогодні характерні для Європи, – це безпека та економіка. Ці дві речі, дві тези, які існували, вони і сьогодні існують. Ми належимо до європейської спільноти. Наші князі – це європейці, і європейці – це наші князі. Тут усе взаємопов'язане. Князь Володимир і діти Ярослава Мудрого – це все вихідці із Волині. (Місце народження князя Володимира – село Будятичі, сьогодні Володимирського району Волинської області.) Друге – це те, що в нас спільні християнські цінності з Європою, християнські в основі своїй спільні моральні цінності. (Ми не говоримо про викривлення в окремих регіонах Європи, ми говоримо про загальні цінності.)

І тому в нас є навколо чого єднатися. Нам не треба дивитися на Сполучені Штати, це далеко за океаном. Можна любити того, який живе далеко, але в гості ходиш до того, який через паркан. Тому я вважаю, що Волинь, Україна тут повинна зробити особливий акцент на тому сусідові, з яким у тебе паркан. Бо це все одно будуть питання добросусідства з поляками, угорцями, словаками, французами, німцями, білорусами. Все одно настане той час, і ми повинні будемо шукати взаємовигідних стосунків на основі миру і поваги один до одного з росіянами. Бо війна вічною не буде, вона все одно закінчиться, у якомусь територіальному визначенні вона закінчиться. Це процес, і нам про те треба думати. Тому краще жити в мирі й порозумінні, аніж у злобі й ненависті до іншого. Бо «так взнають, що ви учні Мої, якщо будете мати любов між собою». Це заповідь Христа. Це заповідь апостола любові Іоана Богослова. Якщо ми християнська Європа, незалежно, чи це католики, чи це протестанти, чи це православні, так маємо жити згідно з цією вірою, в основі якої оці ось слова.

– Ви згадали Будятичі… А крім того, Волинь – це Жидичин, який свого часу боровся за першість із Києвом і з лаврою і міг, якби не історичні обставини, бути першим. Чи є в єпархії якісь плани, бажання напрацювання, щоб підсвітити, розкрити, дослідити оцю історію Волині?

– Що стосується християнського просвітлення: Волинь була у складі Великоморавської держави і Великоморавської митрополії, проповідниками якої були Кирило і Мефодій. Але ми точно знаємо, що учні їхні були тут. І монастир (ігумен монастиря) відомий ще задовго до хрещення Києва. Якщо Київ хрестився у 988 році (масово, не поокремо взяті, масово), то під 975 роком відомий ігумен монастиря.

Монастир за рік не виростає, монастир за рік не набуває популярності. Значить, існував ще задовго до 975 року. Ми можемо ще брати мінімум 100 років назад – 875-й. І це один на сьогодні з великих монастирів у складі Православної Церкви України. Ігумен цього монастиря невипадково є членом синодальної комісії по монастирях, першим заступником…

– Ювілей. Без бажань, мрій людині ніяк. Чого собі проситиме митрополит Луцький і Волинський Михаїл у Бога в день народження?

– Мудрості – і більше нічого. Я не буду казати банально: здоров'я, там все інше. Якщо є мудрість, якщо Господь тобі дає мудрість, то Він тобі дає натхнення правильні приймати рішення. А якщо Він тобі дає правильно приймати рішення, то Він тобі дасть сили втілити ці рішення. Тому я Бога нічого не прошу, тільки мудрості у всіх значеннях цього слова. [...]

– Дякую Вам, владико, за роботу, за позицію, за те, що погодились на це інтерв'ю.

Колишня насельниця луцької обителі прийняла чернечий постриг малої схими в Києві

Інокиню Варвару Шульгач, багаторічну помічницю, економа та келара Патріарха Філарета, пострижено в малу схиму (мантію).

Постриг звершив Митрополит Київський і всієї України Епіфаній у домовій церкві Патріаршої резиденції *2 квітня*. У богослужінні, зокрема, взяли участь митрополит Луцький і Волинський Михаїл, намісниця луцького Свято-Василівського жіночого монастиря ігуменя Анастасія Заруденець, завідувач з виховної роботи регентського відділення Волинської православної богословської академії ігуменя Євлалія Стаднюк.

Монахиня Варвара (в миру Надія Шульгач) вже понад тринадцять років несе монаший подвиг у рясофорі (перший ступінь чернецтва). У 2010 році була послушницею в жіночому монастирі Святителя Василія Великого, що в Луцьку, тут прийняла чернечий постриг. Далі її переведено до столиці, в Патріаршу резиденцію. Нагороджена орденом Святої рівноапостольної княгині Ольги.

Постриг у мантію (малу схиму) символізує остаточне зречення світу, смерть для гріховного життя та народження для нового, ангельського образу. Це довічна обітниця послуху, безшлюбності та нестяжання, де пострижения волосся означає добровільну жертву Богові, а мантія – всепокриваючу силу Божу.

У кафедральному соборі відправили чин похорону полеглих воїнів

Відспівування загиблих захисників у луцькому соборі Святої Трійці очолив віцеканцлер і старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний.

Зубко Артем Вікторович, 1990 року народження, був призваний на військову службу та зарахований до списків особового складу прикордонного загону Держприкордонслужби України на посаду інспектора. Поліг 3 березня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Велика Чернеччина Сумської області. У нього залишилися дружина і мама. Переїхав на Волинь після початку повномасштабного вторгнення.

Литвинчук Іван Миколайович, 1973 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду номера обслуги 1-го єгерського відділення. Загинув 12 жовтня 2024 року, виконуючи бойове завдання поблизу Новогродівки Донецької області.

Тарнавський Назарій Валерійович, 2002 року народження, мешканець с. Старики Берестечківської ОТГ, поліг 26 березня внаслідок удару ворожого безпілотника, рятуючи побратима. Був добровольцем. Молодий воїн мав маленького сина. Був випускником Луцького національного технічного університету в 2023 році, очільником молодіжного руху «Основа майбутнього». Проводив вишколи для сотень юнаків та дівчат. Натхненно боровся з проросійськими рухами та наркоторгівлею. Воював у штурмовій роті «Да Вінчі» ДУК ПС. З початком повномасштабного вторгнення служив у ССО, пізніше опанував усі типи БПЛА, від діпстрайку до ударних крил та ФПВ. За короткий час став одним із кращих пілотів полку «Рейд».

Колошнюк Василь Іванович, 1979 року народження, теж був добровольцем. Батько трьох дітей. Воював і був поранений у 68-й єгерській бригаді. Переведений у мобільні вогневі групи, але потім пройшов відбір у взвод ФПВ полку «Рейд». Загинув 27 березня внаслідок ворожого удару біля с. Верхня Терса Запорізької області.

Похоронили Героїв: Артема Зубка й Івана Литвинчука – у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гарасджа, *30 березня і 1 квітня*, Назарія Тарнавського – в Берестечку *2 квітня*, Василя Колошнюка 3 квітня в с. села Колона Горохівського деканату.

Віталій Назарчук, Андрій Головченко… Вічна пам'ять полеглим захисникам

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Назарчук Віталій Миколайович, 1973 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду водія-електрика. Загинув 28 березня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Ізюмське Харківської області.

Головченко Андрій Миколайович, 1993 р. н., поліг 1 квітня неподалік с. Куртівка на Донеччині.

Похоронили Героїв-лучан у секторі військових поховань міського цвинтаря, котре поблизу с. Гарасджа, *6 і 7 квітня*.

Архієрей на храмовому святі у Прикарпатті

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл з нагоди престольного празника *15 квітня* побував в чоловічому монастирі Благовіщення Пресвятої Богородиці с. Голинь Івано-Франківської єпархії.

Спочатку високопреосвященний на подвір'ї звершив чин малого освячення води. Потому очолив Божественну Літургію в домовому храмі Софії – Премудрості Божої. З ним, зокрема, молився настоятель обителі митрополит Данило з іншим місцевим духовенством.

Оскільки свято Благовіщення завжди припадає на Великий піст, обитель відзначає його у Світлу середу. До речі, першим насельником цього монастиря був монах Димитрій Франків, який пізніше продовжив служіння у Волинській єпархії.

Вічная пам'ять воїнам Анатолію Андрусику та Богданові Новосаду

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар *17 квітня*.

Андрусик Анатолій Васильович, 1974 р. н., загинув 23 березня цього року поблизу населеного пункту Щербаки Запорізької області.

Новосад Богдан Петрович, 1994 р. н., поліг 31 березня 2025 року біля м. Часів Яр на Донеччині.

Похоронили Героїв у секторі військових поховань на міському кладовищі (с. Гарасджа Луцького району).

Військовий капелан отримав нагороду Верховної Ради України

17 квітня протоієрей Володимир Труш, настоятель луцької парафії Різдва Йоана Хрестителя і капелан 100-ї ОМБр, відзначений Подякою ВРУ.

До парафіяльного храму завітав народний депутат України Ігор Гузь. Від імені голови парламенту Руслана Стефанчука подякував настоятелеві цього Божого дому за щоденне душпастирське, волонтерське та капеланське служіння, вручивши йому подячний документ. Політик відзначив вагомий внесок священника у підтримку військовослужбовців та їх духовну опіку.

Шлях о. Володимира як капелана розпочався ще у 2016 році, коли священники виїжджали на фронт волонтерами без офіційного статусу. Душпастир служив разом із батальйоном «Донбас» та 92-ю харківською бригадою.

Минуло десять літ від упокоєння ієродиякона Даміана Сахарчука

Насельник монастиря Успіння Пресвятої Богородиці, що в с. Сокіл Рожищанського деканату (Луцький р-н), помер після важкої хвороби.

Як розповів інформаційній службі єпархії намісник обителі архімандрит Яків Мільян, о. Даміан (у миру Дмитро Сахарчук) народився 4 вересня 1975 року в Хабаровському краї, працював різноробочим. Спочатку подвизався у Жидичинському монастирі, а потім був переведений в монастир у Соколі, де прийняв постриг на рясофорного монаха.

Чин похорону спочилого 20 квітня 2016 р. ієродиякона очолив декан монастирів єпархії архімандрит Константин Марченко. У надгробному слові душпастир зазначив: «Кожен із нас, дивлячись на цього спочилого брата, повинен задуматись над своїм життям, над своїми буднями, над тим, чим ми живемо і як поводимося щодня. Про що наші мрії? Які пріоритети? Якими амбіціями живемо? Нам варто згадати себе такими, якими прийшли в монастир, якими мріяли бути для Бога і якими стали за роки нашого перебування в обителі. Нехай холод від мертвого тіла нашого брата тверезить нас і запалює наше серце. Щоб ми постійно пам'ятали: кожен прожитий день тут, на землі, може бути для нас останнім. Рано чи пізно нам таки доведеться стати перед Лицем Божим і дати відповідь за своє життя».

Похований о. Даміан на чернечому кладовищі Жидичинської обителі.

П'ять років тому відійшов до Господа протоієрей Володимир Черенюк

Час хоч і нетривалий, однак наповнений буремними подіями, але вони не повинні стерти з наших споминів цього душпастиря, який упокоївся 21 квітня 2021 р.

Отець Володимир був найстарішим кліриком єпархії й помер на 84 році життя. Був також одним із першим священників, які перейшли з МП до Київського патріархату (1 жовтня 1992 року). Тоді нашій Церкві бракувало старших, досвідчених священнослужителів, від кого панотці, переважно молоді, могли б почерпувати досвід. А він був носієм не тільки досвіду богослужбового, а й морального.

Володимир Іванович Черенюк народився 13 жовтня 1937 року в с. Замлиння на Любомльщині. Після семирічної школи працював колгоспником, робітником на різних підприємствах, служив у війську. В 1968 році взяв шлюб, мав п'ятеро дітей. Став родоначальником цілої священничої династії.

Коли батьки переїхали до Луцька, став прислуговувати в кафедральному соборі Святої Трійці, у 1979-му прийняв сан диякона та ієрея, потому заочно закінчив Московську духовну семінарію.

Отець Володимир був настоятелем громад у селах Суськ, Хорлупи (сорок літ), Борохів Ківерецького, Гаразджа Луцького благочинь, кліриком – храму Холмської ікони Богородиці в обласному центрі. Удостоєний церковних відзнак, проте найбільша – повага і любов парафіян. Отець жив одним життям із селянами, серед яких служив і проповідував, не цурався найпростішої роботи, був добрим, вибачливим і доступним.

На цьому наголошував і протоієрей Михайло Онищук, луцький міський декан і настоятель церкви Холмської ікони Божої Матері, очолюючи п'ять років тому чин похорону в Хорлупах: «Владою священник не нагороджений, а запряжений і зобов'язаний», і отець Володимир на Божій ниві трудився як віл, до кожного мав за обов'язок знайти підхід, ні в чому не вивищуючись. Його свята простота буде оцінена там, де буде все оцінено, зазначив співслужитель у надгробній проповіді.

Нехай же милостивий Господь, Якому присвятив життя Його слуга Володимир, благословить небіжчика найголовнішою нагородою – оселить у Своєму Царстві Небесному. Ми ж, браття і сестри, не забуваймо споминати його в молитвах, наслідувати у вчинках.

На Великдень на війні загинув студент ВПБА Олександр Коваль

Студент Волинської православної богословської академії поліг поблизу населеного пункту Осикове на Донеччині 12 квітня, у світлий день Пасхи.

За повідомленням сайта *vpba.edu.ua*, воїн ніс службу в 1-му механізованому батальйоні та виконував бойові завдання на одному з найважчих напрямків фронту. «У день, коли Церква звіщає перемогу життя над смертю, він віддав своє життя за ближніх і за Батьківщину», – йдеться у дописі.

Похоронили героя *22 квітня* у селі Ярунь Звягельського району Житомирської області. Йому був 31 рік.

Духовна консисторія й адміністрація академії висловлюють щирі співчуття рідним і близьким загиблого та просять щирих молитов за упокоєння душі Олександра.

До небесного воїнства: у соборі провели в останню путь спочилих воїнів

Чин похорону захисників у кафедральному соборі Святої Трійці очолили: *20 квітня* протоієрей

Олександр Безкоровайний, *22 і 24 квітня* – протоієрей Віталій Собко.

Бишевич Анатолій Васильович, 1969 р. н., помер 18 квітня цього року. В нього залишилися дружина, двоє дітей і п'ятеро внуків.

Коханюк Олександр Петрович, 1976 р. н., загинув 17 квітня біля населеного пункту Веселе Запорізької області.

Юзефчук Святослав Сергійович, 1990 р. н., поліг 18 липня 2024 року поблизу села Берестове Харківської області. Раніше працював рятувальником ДСНС у Рожищі та Маневичах.

Похоронили Героїв-лучан *20, 22 і 24 квітня:* Анатолія Бишевича і Святослава Юзефчука у секторі військових поховань на міському кладовищі (с. Гаразджа Луцького району), Олександра Коханюка – на цвинтарі с. Рованці Луцького райдеканату.

Привітали колектив обласної психлікарні з 50-річчям

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл разом із іншим духовенством *24 квітня* взяв участь у ювілейних урочистостях Волинської обласної психіатричної лікарні.

Привітавши зі святом, високопреосвященний вручив колективові архієрейську благословенну грамоту. Присутні заспівали многоліття.

На заході побували: медичний капелан закладу протоієрей Микола Цап'юк, духовенство кафедрального собору Святої Трійці, представники ВРУ, обласної і міської влади, вищих навчальних, медичних закладів та персонал лікарні.

Протягом багатьох десятиліть обласна психіатрична лікарня розміщувалась в Олицькому замку, відомому як резиденція князів Радзивілів (засновано 1654 року). За радянських часів замок слугував місцем утримання пацієнтів, що викликало дискусії щодо необхідності реставрації пам'ятки архітектури та перенесення лікувального закладу.

Обласна психіатрична лікарня № 1 розпочала діяльність 16 квітня 1976 року на вул. Теремнівській, 98 у Луцьку. На сьогодні це потужний заклад, що має 600 фахівців, 14 відділень у двох локаціях, планує будівництво нового лікувально-реабілітаційного корпусу. В 2024 році відкрито центр ментального здоров'я «Повернення». Щороку тут одержують підтримку десятки тисяч людей. Так, у 2025-му проліковано 18,5 тисячі пацієнтів, серед них тисячі військових, які проходять найскладніші етапи відновлення. Тут щодня повертають людям силу жити.

Духовенство і парафіяни помолилися за загиблих в аварії на ЧАЕС

З нагоди 40-ї річниці трагедії на Чорнобильській АЕС у деканатах єпархії відправили заупокійні богослужіння.

Зокрема, *26 квітня*, в неділю жінок-мироносиць, богослужіння у храмі чоловічого монастиря Святителя Миколая Чудотворця в с. Жидичин Ківерецького деканату відправу очолив архімандрит Іов Богуш. У молитві взяли участь ліквідатори та родичі загиблих.

26 квітня – Міжнародний день пам'яті про Чорнобильську катастрофу, коли вшановують жертв найбільшої техногенної аварії в історії людства. Того дня 1986 року вибухнув 4-й енергоблок ЧАЕС, спричинивши масштабне радіоактивне забруднення, яке вплинуло на долі мільйонів людей та екологію всієї Європи.

За приблизними підрахунками, померло близько 4000 осіб, у т. ч. 30 співробітників атомної станції в перші дні та тижні після аварії, ще сотні тисяч людей – у наступні роки від онкологічних захворювань і променевої хвороби.

Герої не вмирають: у Луцьку провели в останню путь двох захисників

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці очолив його староста протоієрей Володимир Подолець *29 квітня*.

Кравець Валентин Миколайович, 1989 р. н., загинув 7 квітня 2024 року біля с. Роздолівка Донецької області.

Діков Максим Олегович, 1985 р. н., поліг 18 вересня 2024-го поблизу населеного пункту Гірник на Донеччині.

Похоронили Героїв: Максима Дікова у секторі військових поховань на міському кладовищі (с. Гаразджа Луцького р-ну), Валентина Кравця – на цвинтарі с. Полонка Луцького райдеканату.

Митрополит Михаїл привітав керуючого Хмельницькою єпархією з 30-річчям висвяти

Митрополит Луцький і Волинський взяв участь в урочистостях з нагоди ювілейної річниці архієрейської хіротонії митрополита Хмельницького і Шепетівського Симеона.

3 травня, в четверту неділю після П'ятдесятниці, наш архієрей долучився до Божественної Літургії у Свято-Покровському кафедральному соборі міста Хмельницький, яку очолив Митрополит Київський і всієї України Епіфаній.

За повідомленням сайта Pomisna.info, молилися численні архієреї з різних куточків України, місцеве і запрошене духовенство, захисники Батьківщини та капелани, а також представники української влади.

Владика Симеон у подячному слові нагадав, що перше його служіння відбулося на Волині, де він прослужив 11 років.

15 літ тому спочив у Бозі протоієрей Анатолій Ліпчик

Господь покликав у вічність багаторічного трудівника на духовній ниві 5 травня 2011 р.

Цього дня у громаді Апостола Йоана Богослова, що в с. Сьомаки Луцького районного деканату, відбулися заупокійні відправи. Як розповів його син протоієрей Віктор, настоятель храмів Успіння в с. Шепель і Покрови Пресвятої Богородиці в с. Хорохорин цього ж благочиння, після Служби Божої о. Анатолія пом'янули спочатку панахидою в церкві, опісля на могилі відправили заупокійну літію, яку очолив нинішній настоятель і декан округу протоієрей Валерій Владика у співслужінні священиків деканату.

Анатолій Ліпчик народився 19 червня 1949 р. в с. Лючин Острозького району на Рівенщині. Закінчив московську духовну семінарію. Був одним із перших священнослужителів Волині, які вийшли з московитського патріархату, а також одним із перших викладачів відновленої в 1992 р. Волинської духовної семінарії, завідувачем заочного сектора, секретарем єпархіального управління Української Православної Церкви Київського Патріархату. Викладав церковнослов'янську мову і практичне керівництво для пастирів.

Також опікувався Свято-Михайлівською парафією с. Білосток, Свято-Миколаївською в с. Городок Луцького благочиння. У Сьомаках проживав і очолював парафію з 1980-го до 2011-го р.

Протоієрей Назар Бабій – претендент на відзнаку «Орден Святого Пантелеймона»

Медичний капелан, голова відділу з питань здоров'я та пастирської опіки медичних закладів Управління єпархії став переможцем регіонального відбору в номінації «Взірець служіння суспільству».

Урочисте підбиття підсумків конкурсного відбору кандидатів на нагородження відбувся 6 травня в Луцькому бізнес-просторі (П'ятницька гірка). З благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла, який входить до регіональної ради відзнаки, на засіданні був присутній ігумен Никодим Смілий, намісник чоловічого Братського Хрестовоздвиженського монастиря.

Цьогоріч за результатами конкурсного відбору претендентами на нагородження в різних номінаціях стали семеро волинян.

Відзнаки Святого Пантелеймона – всеукраїнська ініціатива, започаткована у 2009 році. Цю громадську нагороду (її ще називають «медичним „Оскаром"») присуджують не лише за високий професіоналізм, а й за бездоганні якості, благородну діяльність у галузі охорони здоров'я, що позитивно впливає на людські чесноти, виховує їх і зміцнює. Поважна рада у Києві розглядає запропонованих регіональними радами кандидатів і ухвалює остаточне рішення. Їх нагородження відбувається щороку 27 липня, у День медика.

Вічний спокій подай, Господи, воїнам Андрієві Ющику та Андрієві Васюрі

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці *6 й 8 травня* очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Ющик Андрій Авксентійович, 1981 р. н., загинув 16 січня 2025 року поблизу с. Терни Донецької області.

Васюра Андрій Олександрович, 1980 р. н., поліг 25 липня 2024 року біля населеного пункту Новоселівка Перша на Донеччині.

Похоронили героїв у секторі військових поховань на міському кладовищі (с. Гарасджа Луцького району).

Провели заупокійні богослужіння до Дня пам'яті та примирення

8 травня митрополит Луцький і Волинський Михаїл із духовенством кафедрального собору Святої Трійці відправив літію перед пам'ятником пораненому солдатові на міському меморіалі «Вічна слава».

У молитві взяли участь представники влади, військовослужбовці, небайдужі лучани.

Такі ж події цими днями пройшли в інших деканатах єпархії.

Як відомо, Акт про беззастережну капітуляцію військ нацистської Німеччини підписано (ратифіковано) 8 травня у Берліні, коли за московським часом уже було 9 травня. Тому в західному світі день перемоги над нацизмом завжди відзначали 8-го, а в СРСР і на пострадянському просторі – 9-го. З 2015 року в Україні встановлено День пам'яті та примирення – 8 травня, але частина заходів ще проходить і 9-го.

«Найбільше вірить у перемогу жінка», – владика Михаїл привітав українок із Днем матері

10 травня, у 5-ту неділю після Пасхи, митрополит Луцький і Волинський Михаїл привітав жінок із Днем матері (друга неділя травня), наголосивши на їхній вірності, жертовності та вірі в перемогу України.

Після Божественної Літургії в кафедральному соборі Святої Трійці високопреосвященний провів паралель між жінками-мироносицями та апостолами, зазначивши: саме жінки залишилися вірними Христові у найважчий момент.

«Жінки-мироносиці сприймали і віру, сприймали і свої вчинки через призму серця. Тому що, сприймаючи через призму розуму, чоловіки всі порозбігалися. Апостолів нікого не було. Апостол Петро, якого покликано першого на служіння, і цей відмовився від Ісуса Христа», – сказав митрополит.

За словами архієрея, жінка, «сприймаючи все серцем, не має відчуття страху. Вона просто вірить, іде, залишається вірною, залишається вірною Богові», – наголосив він.

Окремо митрополит відзначив сучасних українських жінок: «Наші теперішні українські православні жінки – це порядні жінки, це глибоко віруючі жінки, це справжні матері, це справжні берегині».

Також він зауважив, що саме жінки найбільше вірять у перемогу України. «Найбільше кличе і вірить в перемогу – це жінка. Вона не розуміє, скільки треба снарядів, скільки треба чого, але вона вірить в те, що буде перемога», – зазначив митрополит Михаїл.

Водночас архієрей повідомив, що в Луцьку збільшилася кількість народжень і хрестин, та закликав молодь створювати сім'ї: «Хто ще не вийшов заміж – виходьте заміж. Недовго думайте».

Подарунки до ювілею архієрея – на потреби ЗСУ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл повідомив, що всі кошти, подаровані йому з нагоди 60-ліття, передав на підтримку українських військових.

Про це владика сказав у кафедральному соборі Святої Трійці по завершенні Божественної Літургії *10 травня*, в 5-ту неділю після Пасхи.

«Я свій день народження вирішив святкувати не задля якихось там особливих заходів, а тому, що все одно будуть вітати. Тому я зразу до тих, хто має трошки грошей, казав: „Всі гроші, які будуть даватися, я присвячую на Збройні Сили України". Всі! – підкреслив керуючий єпархією. – Національній гвардії передали ми, прикордонникам передали. Є ще інші військові підрозділи».

«Моє свято, день народження – це привід. Привід зустрітися і привід зробити добру справу», – зазначив владика.

Протоієрей Віктор Пушко – у Синодальній календарній комісії

Священний Синод зарахував до складу своєї календарної комісії голову інформаційно-видавничого центру нашої єпархії, викладача Волинської православної богословської академії.

Про це повідомили на офіційному сайті *pomisna.info*. Чергове засідання ієрархів на чолі з Митрополитом Київським і всієї України Епіфанієм відбулося *11 травня* в Синодальній залі Патріаршої резиденції, що в столиці.

Крім згаданих посад, отець Віктор, якому цьогоріч виповнилося п'ятдесят років, – прессекретар єпархії, настоятель храму Софії – Премудрості Божої, що при Волинському національному університеті ім. Лесі Українки, капелан Луцького педагогічного інституту, засновник медійного проєкту «Теолокація», головний редактор радіостудії «Благо».

«Реорганізувати Волинську духовну семінарію у Волинську православну богословську академію»

13 травня минуло 15 років, як саме ці слова було використано в одному з рішень Священного Синоду Української Православної Церкви Київського Патріархату.

За повідомленням про цю подію, що зберігається в архіві інформаційної служби єпархії, того дня 2011 р. на черговому засіданні Синоду під головуванням Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета ухвалено з нового навчального року «реорганізувати Волинську духовну семінарію у Волинську православну богословську академію» (журнал № 14).

Розглядаючи це питання, ієрархи заслухали єпископа Переяслав-Хмельницького і Бориспільського Епіфанія Думенка як голову комісії, яка за місяць перед цим перевірила навчальний процес та матеріально-технічну базу семінарії і дійшла позитивного висновку.

До речі, тоді ж синодали прийняли низку інших важливих рішень. Зокрема, благословили відкриття чоловічого монастиря Успіння Пресвятої Богородиці в с. Сокіл Рожищанського деканату (журнал № 18).

А тоді ще архієпископ Луцький і Волинський Михаїл 13–14 травня 2011 р. перебував у столиці, де взяв участь у відправах на честь священномученика Макарія, митрополита Київського, мощі якого спочивають у Свято-Володимирському кафедральному соборі. Також разом з іншими архієреями владика привітав Патріарха Філарета з 45-річчям служіння на київській кафедрі.

20 років тому в Луцьку біля кафедрального собору відроджено монастир

13 травня 2006 р. Священний Синод Української Православної Церкви Київського Патріархату підтримав відкриття у Луцьку жіночої обителі Святителя Василія Великого.

Інформаційна служба єпархії тоді повідомила, що на черговому засіданні Синоду, яке відбулося в столиці, у резиденції Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета під головуванням Святійшого, поряд із розглядом багатьох питань церковного життя заслухано і позитивно вирішено прохання тоді ще єпископа Луцького і Волинського Михаїла.

У Луцьку провели в останню путь полеглих воїнів

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар.

Логачов Сергій Володимирович, 1973 р. н., підполковник, помер 9 травня цього року в лікарні.

Драголюк Микола Пилипович, 1970 р. н., також помер цьогоріч, 3 травня. У мирний час працював у депо.

Щербачук Богдан Миколайович, 1990 р. н., загинув 6 листопада 2024 року поблизу населеного пункту Шахтарське Донецької області.

Зубчик Василь Федорович, 1975 р. н., помер 3 травня цього року внаслідок отриманих поранень неподалік селища Олексієво-Дружківка на Донеччині.

Похоронили Героїв *11, 12 і 15 травня* у секторі військових поховань на міському кладовищі (с. Гаразджа Луцького р-ну).

В Управлінні єпархії – кадрові оновлення

За благословінням митрополита Луцького і Волинського Михаїла два священники з обласного центру матимуть більше обов'язків у духовній консисторії.

15 травня владика звільнив із посад віцеканцлера та старшого капелана Управління єпархії протоієрея Олександра Безкоровайного, подякувавши йому за багаторічну працю та підбадьорюючи продовжувати служіння на ниві Божій.

Віцеканцлером духовної консисторії призначено протоієрея Василя Клочака, головним капеланом Управління єпархії – протоієрея Юрія Близнюка.

Протоієрей Олександр Безкоровайний – клірик кафедрального собору Святої Трійці. Старшим

капеланом єпархії був із 2004 р., віцеканцлером – із 2010-го.

Протоієрей Василь Клочак – настоятель Братської парафії Воздвиження хреста Господнього в Луцьку, викладач Волинської православної богословської академії, член синодальної богословсько-літургійної комісії, уповноважений єпархії у справах сім'ї.

Протоієрей Юрій Близнюк – настоятель храмів Великомучениці Катерини в Луцьку та Рівноапостольного князя Володимира Великого, що при Волинському обласному ТЦК та СП, головний військовий капелан, голова відділу у справах дітей та молоді консисторії, медичний капелан Луцької міської лікарні.

Унікальна знахідка на території ВПБА. Що цікавого знайшли?

На подвір'ї корпусу В Волинської православної богословської академії (вул. Кафедральна, 16) віднайдено залишки фундаменту однієї з веж Окольного замку.

За повідомленням сайта *vpba.edu.ua 16 травня*, археологічні дослідження тут проводяться з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла, ініціативи ректора духовного вишу протоієрея Володимира Вакіна та на замовлення міської ради. Ця подія свідчить про те, що академія вписується у тисячолітню історію Луцька.

Корпус В, що у Старому місті, – це місце, де нашарування епох стають живою спадщиною. Він розміщений у будівлі, що зводилася в XVII столітті як палац Радзивілла, потім переобладний під монастир бригідок, один із видних католицьких осередків Волині.

«Реконструкція є стратегічним завданням для академії: оновлені приміщення дозволять суттєво розширити навчальні й пастирські можливості ВПБА, забезпечивши гідні умови для підготовки майбутніх священнослужителів і капеланів. Водночас майбутній простір тут покликаний стати не лише освітнім, а й центром душпастирської опіки та супроводу. Серед запланованих ініціатив – підтримка створення ветеранських просторів та реабілітаційних хабів. Особливу роль в освітньо-науковому напрямку академія відіграватиме, розробляючи і впроваджуючи навчальні програми з клінічного душпастирства, кризової психології та ментального здоров'я для підвищення кваліфікації капеланів задля надання якісної допомоги військовослужбовцям та родинам загиблих героїв», – йдеться на сторінці ВПБА у фейсбуці.

Місце розкопок відвідали представники міської влади, науковці.

Директор музею Луцького Хрестовоздвиженського братства Олена Бірюліна зауважила, що із восьми веж Окольного замку, зокрема з чотирьох мурованих, бачимо дві – вціліла до наших днів вежа князів Чарторийських і археологічно щойно відкрита сусідня їй Свинюська. Лишилося знайти муровані башти князів Четвертинських і Архімандричу, а також місце давньої церкви Святого Якова, яка має бути десь поряд. Бо якщо вже говорити про археологічно виявлені підземелля Свинюської вежі в контексті 600-річчя Луцького з'їзду, то найвищі гості форуму заходили в храми і слухали церковний спів.

Єпархія вшанувала пам'ять жертв, загиблих від терору

17 травня, в День пам'яті жертв політичних репресій, відправлено заупокійні літії. Зокрема, в Луцьку таку молитву очолив протоієрей Олександр Колб, настоятель луцького храму Рівноапостольної мироносиці Марії Магдалини.

Перед пам'ятним знаком «За волю та незалежність України» на Замковій площі разом молилися представники влади і громадськості, колишні репресовані, небайдужі лучани.

Щороку, третьої неділі травня, в Україні вшановують пам'ять мільйонів життів, знищених радянським тоталітарним режимом. Пам'ятну дату встановлено Указом Президента від 21 травня 2007 року.

Після вторгнення московитів терор і політичні переслідування знову стали моторошною реальністю для величезної кількості українців, чиї міста і села окупувала вояччина загарбника. Україна бореться не тільки за те, щоб звільнити свою землю від російських окупантів та відновити свій суверенітет, але й за те, щоб сталінські методи великого терору не були інструментом політики у XXI столітті.

Скит Святого Духа в Жидичині: п'ятнадцятиліття освяти храму

18 травня 2011 р. тоді ще архієпископ Луцький і Волинський Михаїл освятив престіл храму та келії скиту чоловічого монастиря в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н).

Як розповіла того часу інформаційна служба єпархії, у день Переполовення П'ятдесятниці з владикою, зокрема, співслужили декан монастирів єпархії ігумен Константин Марченко, намісник обителі ігумен Яків Мільян, скитоначальник ієромонах Іов Богуш. З ними молилися ченці й черниці, сільський голова Олег Данкевич та інші миряни.

За Богослужінням архієрей зазначив: ми стоїмо не просто на місці, яке освятили й де лунала молитва. Ми перебуваємо на пагорбі, де звершували молитву наші пращури, куди набиратися духовної сили приїжджав князь Данило Галицький. Це був величний осередок духовності на Волині, підкреслив владика. Воскресімо ж на цьому місці дім молитви!

В обласному центрі молитовно вшанували лучан, загиблих під Волновахою

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив заупокійну літію перед пам'ятним фотостендом «Герої Нескореної України», що на Театральному майдані.

Віддати шану загиблим під Волновахою, а також усім, хто за покликом серця став на захист Батьків-

щини, прийшли представники влади, родичі військових, небайдужі лучани.

22 травня 2014 року Збройні Сили України зазнали найбільших від початку антитерористичної операції втрат – біля міста Волноваха Донецької області. Тоді загинуло 18 військовослужбовців 51-ї механізованої бригади ЗСУ, ще близько 30-ти поранено.

Зі святими упокій, Господи, наших полеглих захисників

На 6-му тижні після Пасхи відспівування спочилих воїнів у луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолював його клірик протоієрей Віталій Собко.

Махновець Олександр В'ячеславович, 1996 р. н., загинув 11 лютого 2024 року поблизу Авдіївки Донецької обл.

Максимчук Валерій Володимирович, 1979 р. н., поліг 10 серпня 2025 року біля населеного пункту Петропавлівка Харківської обл.

Гордійчук Дмитро Ярославович, 1980 р. н., загинув 25 січня 2024 року неподалік с. Новодарівка Запорізької обл.

Кобилько Олександр Вікторович, 1974 р. н. Вбито 16 травня цього року в м. Дружківка Краматорського р-ну на Донеччині.

Похоронили Героїв *18 і 22 травня* у секторі військових поховань на міському кладовищі (с. Гарасджа Луцького р-ну), *19 травня* – Дмитра Гордійчука на цвинтарі в с. Клепачів Ківерецького деканату (Луцький р-н).

Священнослужителі та миряни вшанували пам'ять Тараса Шевченка

У день 165-ї річниці перепоховання Великого Кобзаря в Україні в Луцьку та інших деканатах відбулися богослужіння і заходи.

Перед пам'ятником Шевченку, що навпроти головного корпусу Волинського національного університету ім. Лесі Українки, з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла заупокійну літію очолив канцлер єпархії протоієрей Микола Цап.

22 травня 1861 року прах Шевченка перепоховано в Україні. Помер Кобзар у Санкт-Петербурзі, тож спочатку здійснили погребіння на Смоленському кладовищі. Але і друзі Тараса, і численні шанувальники творчості знали про бажання поета бути похованим, згідно із «Заповітом», написаним ще в 1845 році, «на Вкраїні милій». Тож через 58 днів домовину перевезли до його Вітчизни й перепоховали на Чернечій горі біля Канева.

Волиняни – учасники Всеукраїнського зльоту православної молоді «Oficcium 2026»

23–24 травня у ньому взяли участь студенти Волинської православної богословської академії, юні парафіяни з нашої єпархії.

Форум організовано Управлінням у справах молоді Православної Церкви України у партнерстві з Українською школою управління, Всеукраїнським молодіжним центром, соціальною платформою «Школа Святого Паїсія» та за підтримки компанії Work.ua.

Захід, у якому взяв участь Митрополит Київський і всієї України Епіфаній, архієреї, інші священнослужителі, представники державного сектора та громадських ініціатив, об'єднав понад сотню учасників зі всієї України. Протягом двох днів проходили лекції, обговорення, спільні молитви та знайомства юнацтва.

Як зазначив головний капелан і голова відділу у справах дітей та молоді Управління Волинської єпархії протоієрей Юрій Близнюк, для нашої делегації поїздка стала доброю можливістю для спілкування, обміну досвідом та нових ідей для розвитку молодіжного служіння.

До храму – 20 років: Гайове згадує заснування своєї церкви

28 травня 2006 р. тоді ще єпископ Луцький і Волинський Михаїл освятив хрест, який установили на місці майбутнього храму Успіння Пресвятої Богородиці в цьому селі Ківерецького деканату (Луцький р-н).

Того часу пресслужба єпархії з цієї нагоди написала, що в Богослужінні взяли участь декан протоієрей Олег Ткачусь, настоятель громади священник Олександр Вронський, місцеві священнослужителі, представники влади, парафіяни.

Після освячення у проповіді до присутніх владика зазначив, що церква – це місце для спасіння душі, спільної молитви про благословення для себе й ближніх, свого села й України. Тому громаді необхідно докласти всіх зусиль для спорудження святині, дякуючи Богові за сприятливий час, коли не руйнуються храми, а є Його благословення споруджувати їх.

У Луцьку відбувся похорон захисників

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці очолили: *28 травня* – митрополит Луцький і Волинський Михаїл, *27 і 29 травня* – протоієрей Олександр Безкоровайний.

Четвериков Сергій Леонідович, 1974 року народження, поліг 21 травня цього року поблизу міста Дружківка Донецької області.

Попович Денис Миколайович, 1983 року народження, загинув 23 травня цьогоріч. Був майстром спорту України з плавання, рекордсменом, спортсменом IPSC, головою ССК «Оператор».

Лащук Олександр Вікторович поліг 23 травня цього року. Був спортсменом IPSC та ФПСУ.

Вибач Олександр Ігорович, 1987 року народження, загинув 28 грудня 2025 року біля населеного пункту Садки Сумської області.

Похоронили Героїв у секторі військових поховань на міському кладовищі в селі Гарасджа (Луцький р-н).

Архімандрит Никодим Смілий – на «Любартівських читаннях»

Настоятель замкової церкви Святителя Йоана Богослова і луцького Братського чоловічого монас-

тиря Воздвиження хреста Господнього *29 травня* взяв участь у заході в Старому місті, організованому науковцями Державного історико-культурного заповідника.

Отець Никодим, кандидат географічних наук, перед початком зустрічі з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла передав вітання від Волинської православної богословської академії та благословив подію.

В меморіальному музеї «Лесина вітальня» Будинку Косачів (вул. М. Драгоманова, 23) відбулась науково-практична конференція «Любартівські читання», присвячена 155-й річниці від дня народження Лесі Українки. Це традиційний щорічний захід, який збирає істориків, археологів, краєзнавців, архітекторів, мистецтвознавців та музейників. Програма включає презентації нових краєзнавчих видань та збірників. У межах наукового заходу цьогоріч представлено книжку краєзнавця Миколи Кушпи «Луцьк і луцький з'їзд монархів 1429 року».

Воїни Валерій Васейчук і Валерій Ткачук: пожертвували собою за нашу свободу

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Васейчук Валерій Леонідович, 1980 р. н., загинув 22 травня 2026 року біля села Гаврилівка Дніпропетровської області.

Ткачук Валерій Вікторович, 1983 р. н., поліг 12 листопада 2024 року поблизу населеного пункту Трудове Донецької області.

Похоронили Валерія Васейчука *2 червня* на цвинтарі в селі Рованці (Луцький районний деканат), Валерія Ткачука – *4 червня* у секторі військових поховань на міському кладовищі с. Гарадзжа (Луцький р-н).

Духовенство і миряни молилися за дітей, які загинули через російську агресію

Поминальний захід з нагоди дня вшанування їхньої пам'яті відбувся *4 червня* в «райському саду», що біля кафедрального собору Святої Трійці.

Заупокійну літію очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл. У молитві взяли участь декан протоієрей Микола Нецькар та інші клірики головного храму єпархії, представники влади, державної служби надзвичайних ситуацій, громадськості, небайдужі лучани.

У своєму слові високопреосвященний зазначив, що ми вже багато років служимо в цьому «райському саду», де росте дев'ять сортів яблунь. Це місце стало місцем молитви за дітей, загиблих від російських окупантів. Діти – це не лише "фізичні особи", діти – це наше майбутнє. Коли вбивають дорослого ворога, який свідомо прийшов захоплювати Батьківщину, то таким чином ми захищаємо і захищаємось. А діти що поганого зробили? Взагалі нічого. Вони навіть до певного віку до Сповіді не йдуть, бо не мають усвідомлення глибини гріха. І вбити дитину – це вбити промисел Божий, турботи про людей. Тобто ми маємо справу не лише з ворогами Вітчизни, але і з ворогами Божими – з тими, хто хоче не просто захопити нашу територію, а поневолити наш розум, наше саморозуміння – людину як образ і подобу Божу.

«Сьогоднішній прихід до цього місця – це чергове нагадування не забувати про той біль, який відчувають батьки, коли втрачають найцінніше. Тож шануймо почуття любові у наших серцях – любімо дітей, які загинули. Хай Господь їм дає Царство Небесне, а нам ніколи не зачерствіти турботою про наше майбутнє, наших українських дітей», – каже владика.

На гілках молодого саду присутні розвісили дзвіночки – символ дзвінких дитячих голосів, котрих уже ніколи не почути.

День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної російської агресії проти України, – державна пам'ятна дата у нашій країні, що відзначається щороку 4 червня. Запроваджено рішенням Верховної Ради України від 1 червня 2021-го для вшанування дітей – жертв російсько-української війни з 2014 року.

4 червня у світі відзначають День дітей – жертв агресії. 19 серпня 1982 року на надзвичайній спеціальній сесії з питання про Палестину Генеральна Асамблея ООН, «будучи приголомшеною величезною кількістю безневинних палестинських і ліванських дітей – жертв актів агресії Ізраїлю», постановила відзначати 4 червня кожного року як Міжнародний день безневинних дітей – жертв агресії.

У день благовірного Ігоря, князя Чернігівського і Київського, владика Михаїл служив у столиці

5 червня митрополит Луцький і Волинський взяв участь у Божественній Літургії та молебні у ставропігійському Спасо-Преображенському соборі на столичних Теремках.

Відправу очолив Митрополит Київський і всієї України Епіфаній. Наш архієрей долучився до свята на запрошення настоятеля цього храму митрополита Переяславського і Вишневського Олександра.

Докладніше про подію – на сайті *pomisna.info*.

Благовірний Ігор Чернігівський і Київський (у чернецтві – Гавриїл, у схимі – Ігнатій) – видатний князь із династії Рюриковичів (Ольговичів). У 1146 році він посів великокняжий престол, але через жорстоку міжусобну боротьбу з Мономаховичами був ув'язнений та прийняв чернечий постриг. У 1147 році розлючений натовп убив його в Києві.

Божий угодник своїм життям і смертю явив приклад покаяння, терпіння і вірності Христові навіть у найважчих обставинах. Він спокутував гріхи князівських усобиць і став заступником перед Богом за свій народ.

У ВПБА пройшла міжнародна конференція «Преображение: традиция та есхатология»

Волинська православна богословська академія *11 червня* провела черговий науковий захід за участю священнослужителів, богословів, викладачів з України та з-за кордону.

До присутніх звернулись митрополит Луцький і Волинський Михаїл, ректор протоієрей Володимир Вакін, голова Державної служби України з етнополітики та свободи совісті Віктор Єленський, голова наглядової ради ВПБА Сергій Мостенець, представники місцевої влади та інших наукових інституцій. Координатором форуму був проректор з наукової роботи ВПБА протоієрей Владислав Фульмес.

«Укотре на конференціях ми роздумуємо над тим, як триватимуть процеси залучення військових у цивільне життя. Тому об'єднуймося навколо християнських цінностей і вірмо у справедливий мир для України», – зазначив владика.

У роботі взяли участь представники провідних наукових, у т. ч. теологічних осередків, серед них делегації Українського католицького університету та Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Програма форуму охопила широке коло питань, пов'язаних із патристичною спадщиною, філософською антропологією, екотеологією, сакральним мистецтвом. Окрему увагу було приділено практично-богословській секції, де під керівництвом протоієрея Миколи Цап'юка та модерацією священника Руслана Левочка обговорювалися прикладні питання клінічного душпастирства та капеланства. Проаналізували нормативно-правове регулювання госпітального капеланства в Україні, методологію духовно-психологічної реабілітації постраждалих від війни, терапевтичний потенціал православної аскетики, досвід протестантських церков у підтримці родин загиблих військовослужбовців та роль жіночого лідерства в релігійних громадах.

За підсумками роботи учасники отримали сертифікати. Матеріали доповідей будуть опубліковані в наукових виданнях академії, зокрема, у колективній монографії в серії «Українські богословські студії».

У Луцьку відкрито Центр реінтеграції ветеранів «Волинь»

Чин його освячення звершив митрополит Луцький і Волинський Михаїл разом із клірикаами кафедрального собору Святої Трійці *11 червня*.

Це спеціалізований простір, створений на базі Головного управління Національної поліції у Волинській області (вул. Винниченка, 11) для підтримки військовослужбовців та їхніх сімей.

Центр створено для соціальної та психологічної адаптації ветеранів і членів їх родин, надання психологічної допомоги, соціального супроводу та відновлення психоемоційного стану тих, хто потребує підтримки після повернення до цивільного життя. Простір є інклюзивним і відкритим для всіх, незалежно від місця служби чи відомчої належності.

На завершення високопреосвященний благословив діяльність ветеранського хабу та подякував усім, хто долучився до його створення.

У заході взяли участь представники влади, поліції, ветерани та громадськість.

П'ятнадцятиріччя заснування Катеринінського храму в Луцьку. Сторінка в історії громади

Хрест і місце під будівництво нової церкви на честь великомучениці Катерини освятив Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет *12 червня* 2011 р.

Увечері того дня Святійший прибув із черговим візитом до Волинської єпархії з традиційної нагоди – престольного свята луцького кафедрального собору Святої Трійці. Одразу відвідав місце, відведене для спорудження Свято-Катериненського храму (вул. Ветеранів, 1-А, біля міської лікарні) разом із тоді ще архієпископом Луцьким і Волинським Михаїлом та канцлером нашої єпархії протоієреєм Миколою Цапом.

Первоієрарха привітав настоятель протоієрей Юрій Близнюк, після чого Патріарх освятив хрест, ділянку майбутнього будівництва, а також звернувся до духовенства й мирян зі словом. Ось як його переповіла інформаційна служба єпархії.

«Ми пережили гоніння, утиски, здавалося, що вже приходив кінець Церкві. Але вистояли, повсякчас пам'ятаючи слова Спасителя, що Він буде з нами до кінця світу цього. Господь попускає скорботи, Він же й посилає нам радість, підкреслив владика Філарет. Сьогодні ми повинні радіти особливо, бо маємо свободу – свободу будувати й відвідувати храми, проповідувати слово Боже, читати духовну літературу, очищатися від гріхів. І за це все треба дякувати Богові.

Господнє благословення перебуває над Україною, зазначив Патріарх. Як не намагаються супротивники позбавити нас незалежності, проте Всевишній оберігає державу, зміцнює Церкву. Вони бачать, що духовна основа української держави – наша Церква, без якої куди важче було б відстоювати незалежність. А коли є така Церква, яка не зменшується, а навпаки – збільшується, то проти неї боротися тяжко. З Божою допомогою буде єдина Українська Православна Церква. А щоб це сталося, наголосив Святійший, треба любити наших ворогів, бо тільки любов'ю ми можемо їх перемогти. Тому саме за нами буде перемога, а не за ними. Бо там – ворожнеча, а де ворожнеча, там Бога нема, а де Бога нема – там поразка».

Добра і світла пам'ять про полеглих захисників – у наших душах

13 червня чин похорону двох воїнів у луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар.

Андрій Вадимович Кравчук, 1991 року народження, загинув 6 червня 2025 року поблизу населеного пункту Андріївка Сумської області. Йому було 33 роки.

48-річний Роман Олексійович Смаль, 1976 року народження, поліг 20 серпня 2024 року біля селища Комишівка Донецької області.

Похоронили Героїв на Алеї почесних поховань на міському кладовищі у селі Гаразджа (Луцький р-н).

Міжконфесійна зустріч капеланів «Молитва єднання» – в кафедральному соборі Святої Трійці

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив молебень за участю військових священників Сил територіальної оборони ЗСУ.

Відправа відбулася *13 червня* в рамках всеукраїнського проєкту «Молитва єднання» з ініціативи Командування Сил ТрО ЗСУ та військових капеланів заради єднання представників різних конфесій у наданні духовної підтримки українським захисникам.

Учасники молитви, серед яких був і головний військовий капелан нашої єпархії протоієрей Юрій Близнюк, спільно вознесли молитви за Україну, український народ, військовослужбовців та справедливий мир.

Особливої атмосфери додав виступ Волинського народного хору. На завершення спільно виконали «Отче наш» і «Боже великий, єдиний!»

Минає 15 років від освяти каплиці в 1-й поліклініці Луцька

14 червня 2011 р. тоді ще архієпископ Луцький і Волинський Михаїл звершив освячення церковці на честь преподобного Агапіта Печерського, лікаря безвідплатного.

Інформаційна служба єпархії тоді повідомила, що на завершення цієї відправи «високопреосвященний звернувся до медиків з пастирським словом. Він наголосив, що дар медиків, як і дар священиків, – від Бога, які мають піклуватись і за тіло, і за душу людей. Тож лікар і панотець у кожного повинен бути свій, якому можна відкрити потаємне. Тому каплиця в лікарні – це дуже потрібне й доречне поєднання. Нехай Господь благословляє і працівників медицини, і пацієнтів».

Владика нагородив благословенними грамотами головного лікаря Ігоря Гнетньова та спонсора влаштування каплиці лікаря Ігоря Галича.

Звершувати тут служіння дано благословіння священнику Борисові Григлевичу, настоятелеві парафії Преображення Господнього, що в обласному центрі.

У Ботині освячено пам'ятний хрест командирові УПА Петрові Гудзуватому

21 червня, у 3-тю неділю після П'ятдесятниці, чин освячення в цьому селі Підгайцівської ТГ звершив декан Свято-Успенського округу протоієрей Андрій Мовчанюк із іншим духовенством.

Пам'ятний знак установлено на місці загибелі сотника Петра Івановича Гудзуватого (позивний Очеретенко).

Петро Гудзуватий – один із провідних командирів Української повстанської армії, лицар Срібного хреста бойової заслуги, керівник штабів групи УПА «Тютюнник» та З'єднання груп «44», військовий референт Північно-Східного краю. Хату в селі Ботин із криївкою з пораненим командиром 29 січня 1946 року оточила сотня енкаведистів, але взяти вояка в полон вони не змогли. За спогадами родини та побратимів, Петро Гудзуватий був надзвичайно цілеспрямованим воїном, керував легендарними рейдами УПА.

У меморіальному заході взяли участь представники влади, ветерани війни, родичі командира, пластуни Рівненської, Волинської, Львівської областей, історики й науковці Волинського національного університету імені Лесі Українки, а також краєзнавці, стараннями яких вдалося дослідити бойовий шлях патріота.

У Луцьку пом'янули українців, розстріляних 1941 року

Скорботний захід із заупокійною літією відбувся на території Замкового Свято-Архангельського чоловічого монастиря *23 червня*. Богослужіння очолив і виголосив слово митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Із владикою за упокій убієнних молилися канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, декан кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Микола Нецькар, намісник обителі ігумен Арсеній Качан, інше духовенство, представники влади, миряни.

У ці дні 1941 р. на території тодішньої тюрми кати НКВС розстріляли в'язнів, аби не евакуйовувати їх углиб СРСР. 23 червня вчинено масове вбивство чоловіків і жінок, арештованих та засуджених переважно за проукраїнські погляди. Згідно з архівними документами, станом на 10 червня 1941 р. тут утримували 2754 особи. В основному це члени ОУН, активісти українських економічних організацій, інтелігенція, священно- та церковнослужителі.

Після приходу німців деякі могили було розкопано й рідні могли опізнати розстріляних, однак частина трупів лежала під землею. У знайденому через 76 років похованні ексгумовано 107 останків. Їх виявили у п'ятиметровій ямі на глибині двох метрів. Загиблі – це переважно люди віком до 30 літ. У червні 2019-го проводили нові розкопки, які виявили численні людські рештки.

Навіки в наших серцях спочилі мужні воїни

Чин похорону захисників провели у головному храмі нашої єпархії – кафедральному соборі Святої Трійці.

Бондаренко Олександр Миколайович, 1982 р. н. (позивний Поет), загинув 15 червня 2025 року поблизу селища Одрадне Донецької області.

Іщук Олександр Валерійович, 1984 р. н., поліг 14 травня цього року під час ведення бойових дій з оборони села Кардаші Дніпропетровської області.

Лавренчук Дмитро Миколайович, 1992 р. н., загинув 13 червня цьогоріч під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Новогригорівка Дніпропетровської області.

Горбач Олександр Олександрович, 1995 р. н., поліг 28 грудня 2025 року поблизу села Садки Сумської області, мужньо виконавши свій військовий обов'язок.

Кострубський Андрій Сергійович, 1979 р. н.,

старший викладач кафедри загальної патології та хірургічних хвороб медичного факультету Волинського національного університету ім. Лесі Українки, лікар-хірург вищої кваліфікаційної категорії, офіцер, начальник хірургічного відділення військової частини. Його життя обірвалося 20 червня 2026 року внаслідок важкої недуги.

Максимчук Андрій Васильович, 1996 р. н., загинув 13 грудня 2024 року неподалік населеного пункту Костянтинопольське на Донеччині.

16 червня відспівування очолив протоієрей Віталій Собко, *22–24-го* – протоієрей Олександр Безкоровайний, а *23-го* – митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Похоронили Героїв: Олександра Бондаренка, Дмитра Лавренчука, Олександра Горбача, Андрія Кострубського – у секторі військових поховань міського кладовища в селі Гаразджа (Луцький р-н) 16 і 23 червня, Олександра Іщука – на цвинтарі мікрорайону Вишків 22 червня, Андрія Максимчука – на могилках с. Тростянець Ківерецького деканату 24 червня.

У день Різдва Йоана Хрестителя в Луцьку на Стиру відправили водосвяття

24 червня в Центральному парку ім. Лесі Українки на березі р. Стир відбулося мале освячення води з нагоди Різдва Йоана Хрестителя.

З благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла відправу очолив староста кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Володимир Подолець.

Ще до прийняття Християнства на наших землях відзначали літнє сонцестояння як кульмінацію сили сонця і родючості. Звісно, Церква завжди заперечувала язичницьке ідолопоклонство, але схвалювала ті народні традиції, обряди, культурні надбання, що переосмислюються, підтверджуючи істинну віру.

Представники ВПБА на відкритті молодіжного форуму «Україна, яку ми хочемо будувати»

Викладачі та студенти Волинської православної богословської академії *24 червня* взяли участь у проєкті з відновлення України.

Нашу академію представляли викладач протоієрей Георгій Ходун та випускники священник Роман Дячук і диякон Володимир Гуменний.

Захід стартував на Київщині (етнокомплекс «Українське село») за сприяння ГО «Софійське братство» та підтримки уряду Німеччини. Він є черговим етапом проєкту «Молодь за майбутнє України: діалог, дослідження та творча медіаробота для консолідації українського суспільства та православ'я».

Форум об'єднав молодих лідерів, представників громадських організацій, студентську молодь, експертів, науковців з різних регіонів України для спільного осмислення цінностей, навколо яких можлива відбудова нашої держави. Було створено молодіжний парламент України. Отець Георгій виступив головуючим (спікером) інтерактивної лекції-дискусії «Спільне благо: від розмаїття цінностей до єдиних правил. Право як фактор єднання: досвід США та перспективи України».

Учасники працюють в інтерактивному форматі лекцій, дискусій, стратегічних сесій, тренінгів та тематичних ротаційних груп. Серед ключових тем першого дня форуму були питання спільного блага, згуртованості, державно-церковних відносин, подолання суспільних розколів, розвитку молодіжного лідерства та участі молоді у процесах відновлення громад.

Проєкт «Молодь за майбутнє України» – семимісячна програма для молодих лідерів із малих міст і сіл, що залучає 16 молодіжних команд до роботи над питаннями цінностей відбудови України. Наступну зустріч заплановано на Рівненщині.

У Любитові на Ковельщині десять років тому засновано храм

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 25 червня 2016 р. здійснив чин заснування церкви Покрови Пресвятої Богородиці в с. Любитів Ковельського районного деканату.

За повідомленням про цю подію, яке зберігається в архіві інформаційної служби єпархії, разом із владикою служили міський декан протоієрей Анатолій Александрук та районний – протоієрей Іван Бонис, інше місцеве духовенство.

Після відправи архієрей нагадав, що місце, на якому поставлено хреста (колишній парк у центрі села), мало інше значення. Та сьогодні ми радіємо, що тут «возсіяла невидима, а в скорому часі – й видима благодать Божа». Тут люди зможуть «просити в Бога благословіння на всі свої земні справи і на спасіння своєї душі».

Керуючий єпархією подякував жителям села за ревність до православ'я та України. Згадавши Тараса Шевченка («В своїй хаті – своя правда...»), владика Михаїл зазначив, що наш народ стоїть на своїй українській та християнській правді.

До присутніх також звернувся о. Іван, який розповів, що «справжні українці цього села протягом кількох років виношували ідею української церкви. У селі є старенька церква, але нову люди вирішили будувати українську. І сьогодні їхній величний і далекоглядний задум збувається. Село вперше приймає українського митрополита. І сьогодні, в день Віддання Тройці, нехай благодать Святого Духа зійде на це місце».

Під час свята виступили хор і діти недільної школи громади Великомученика Юрія Переможця з с. Дубове (Дубова́). Привітали парафіян і представники влади, зокрема, голова РДА Віктор Козак, голова райради Андрій Броїло та сільський голова Віктор Павлов.

10 років тому освячено храм Святого Духа у Берестечку

Чин освячення та Божественну Літургію в новозбудованій церкві 26 червня 2016 р. очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Як розповіла того часу інформаційна служба єпархії, з владикою служили, зокрема, декан протоієрей Андрій Сидор та настоятель цієї парафії

священник Володимир Курчин, інше духовенство нашої, Львівської та Рівненської єпархій.

Після Богослужіння архієрей зауважив, що освячення храму є важливою подією, яка демонструє перемогу нашої православності: храм потрібен людям, щоб у ньому прославлялося ім'я Боже. Після піднесень і падінь православної віри на нашій землі милосердний Господь сьогодні робить нас учасниками відкриття нових храмів. Це «свідчить про любов людей до Бога, до своєї землі, до землі своїх батьків». Господь веде нас до кращого життя. «Потрібно лише розкрити серце, щоб благодать Святого Духа змінила природу нашого єства».

30 вересня 2013 р. з благословіння митрополита Михаїла о. Андрій Сидор відправив тут чин заснування та поставлення хреста. 10 червня 2014 р. відбулось урочисте закладення капсули у фундамент майбутнього храму. Тоді відправу також очолив цей душпастир.

Духовенство єпархії возносило молитви за випускників

Із нагоди завершення навчання, випуску в загальноосвітніх навчальних закладах священнослужителі звершували подячні молебні для випускників, їхніх батьків та вчителів.

Так, митрополит Луцький і Волинський Михаїл *26 червня* побував на урочистому врученні свідоцтв про здобуття повної загальної середньої освіти одинадцятикласникам ліцею № 25 у Палаці учнівської молоді обласного центру. Також привітав випускників ліцею № 1 в облмуздрамтеатрі ім. Т. Шевченка. Владика з напутнім словом звернувся до випускників та їх наставників, побажав їм мирного неба та благословив на подальше доросле життя.

У Луцьку молитовно вшанували замордованих 1943 року в Черничах українців

27 червня духовенство міського деканату відслужило Божественну Літургію у луцькому храмі Преображення Господнього та заупокійну літію перед стелою з іменами вбитих.

Відправу очолив протоієрей Петро Атаманів, із ним служили настоятель парафії протоієрей Борис Григлевич, інші священники. Після Відправи відбувся хресний хід. На подвір'ї церкви, де встановлено меморіальну плиту з іменами замордованих мешканців, піднесено поминальну молитву до чергових роковин трагічних подій, які сталися на цих місцях.

Черницький Божий дім має багату історію, пов'язану з колишньою обителлю. Спочатку неподалік був чоловічий монастир, який з 1617 року став жіночим. Згодом, втративши підтримку та майно, святиня занепала. На її місці у 1787 році збудували дерев'яну Преображенську церкву, яка простояла до 1980-х років. Згідно з історичними даними, на місці храму був невеликий пустир, а поруч – старий цвинтар, залишки якого зберігалися до недавнього часу.

Луцький мікрорайон Черничі, де розташована церква, має значні сліди поселень від енеоліту до пізнього середньовіччя. На території сучасних Чернич зберігся пагорб із такою ж назвою серед боліт річки Омелянівки, на якому були церква Преображення Господнього і Спасо-Преображенський монастир. Оскільки назви пагорба і села пов'язані зі словом «чернець», то, ймовірно, що монастир виник раніше, ніж село.

Улітку 1943 року в цій місцевості, тоді ще приміській, сталася сумна подія, внаслідок якої загинуло дуже багато жителів. Трагедія скоїлася 27 червня, напередодні свята Трійці. Того дня поляки оточили з усіх сторін село і спалили його разом із мешканцями та худобою. Крім Чернич, горіли й навколишні села.

Наступного року сім'ї загиблих відшукували останки своїх родичів, поспіхом похованих біля хат, і похоронили їх біля храму. Так, в обійсті однієї родини було закопано тіла дев'яти дітей. У 1943–1944 рр. настоятелем Преображенського храму в Черничах був о. Симеон Говдій. Священник відслужив панахиду за упокій усіх невинно убієнних.

Наукові дослідження тут проводила експедиція «Волинські старожитності» із 2009 року. Вона займається вивченням та збереженням археологічних пам'яток нашої області: ведуться розкопки, здійснюється пошук та ексгумація останків загиблих у минулих війнах, зокрема, у Другій світовій.

Уже 15 літ, як відійшов до Бога протоієрей Йосип Гнатюк із Милуш

Душпастир, який служив у храмі Великомучениці Параскеви-П'ятниці с. Милуші Луцького районного деканату, упокоївся 29 червня 2011 року.

Того часу інформаційна служба єпархії написала в некролозі, що цей працівник ниви Господньої народився 1940 року в с. Кулаковичі на Холмщині у хліборобській сім'ї. В 1945-му разом із батьками переселився у с. Охотин на Волині. Після служби в армії закінчив Луцьке училище культури та московський державний інститут театрального мистецтва (з кваліфікацією «актор театру і кіно»). Як зазначено в автобіографії, о. Йосип одночасно навчався у московській духовній семінарії (два курси). Викладав у Луцькому педагогічному училищі, в середній школі. 2011 року закінчив Волинську духовну семінарію.

2000–2009-й – літа служіння як настоятеля Параскево-П'ятницької громади с. Милуші. Це був ревний, невтомний працівник на Господньому винограднику, і його кончина стала великою втратою для вірян.

30 червня 2011 року помічник декана протоієрей Володимир Дрозд, настоятель храму священник Богдан Репіньовський та інше духовенство звершили чин похорону раба Божого Йосипа.

Не забуваймо возносити молитви до Всевишнього за упокоєння його душі, прощення гріхів і життя вічне.

НЕКРОЛОГ

СПОЧИВ У БОЗІ МЕЦЕНАТ БЕРЕСТЕЧКІВСЬКОГО БЛАГОЧИННЯ

Декан протоієрей Микола Качмар повідомив, що 8 червня відійшов у вічність Анатолій Маслічук, жертводавець місцевих церков, депутат Берестечківської міськради.

Маслічук Анатолій Миколайович, 1961 року народження, був фермером і пекарем, великим патріотом України й шанувальником її історії. Відомий глибокою відданістю українській культурі та розбудові незалежної помісної Церкви. Учасник бойових дій в Афганістані, завжди відкрито засуджував російську агресію.

Анатолій Маслічук проживав у Новоставі. Став ініціатором реставрації церков цього села та Смоляви, у якому народився. Був благодійником багатьох інших Божих домів, зокрема, Спасо-Преображенського Угорницького монастиря Івано-Франківської єпархії.

Повністю оплатив лікування важкохворому настоятелеві парафії Різдва Пресвятої Богородиці с. Новостав архімандриту Іову Павленкові.

З його ініціативи поставлено пам'ятник полководцеві часів Хмельниччини Іванові Богуну в с. Смолява, що за 10 км від місця битви під Берестечком 1651 р., неподалік урочища Богунівка. Барельєф освячено митрополитом Луцьким і Волинським Михаїлом 3 липня 2021 р.

Як зазначив о. Микола, у 2019 р. Анатолій Маслічук активно переконував церковні громади виходити з московського патріархату й долучатися до Православної Церкви України. Тому переходи пройшли спокійно.

Чин похорону відбувся *9 червня* в с. Новостав у церкві Різдва Пресвятої Богородиці. Очолив його старший декан Луцького р-ну протоієрей Андрій Сидор.

Висловлюємо щирі співчуття родині спочилого. Нехай Господь оселить його душу там, де спочивають праведні.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ХУДОЖНЄ СЛОВО

ПРИТЧА ПРО ТРИ ДЕРЕВА

На одному з пагорбів росли три деревця. Одного разу вони розговорилися про свої надії та мрії.

Перше дивилося вгору на зірки й казало:

– Я хотіло б стати скринею – гарною, оздобленою різьбленням, наповненою золотом, сріблом, дорогоцінним камінням. Щоб кожен, хто захоплюватиметься скарбом, відзначав і мою красу та користь.

Друге дерево, споглядаючи на струмок, що дзюркотів поруч, говорило:

– Бажаю стати великим, міцним і розкішним кораблем, який возитиме царів через далекі моря.

Третє дерево спостерігало за людьми в долині й мовило:

– А моє прагнення – вирости найвищим деревом. Щоби всі на вершині пагорба зупинялися, підносили очі вгору – до мого верхів'я, до неба.

Минали роки. Дерева виросли, зміцніли. Та ось прийшли лісоруби.

Один підійшов до першого дерева:

– Оце добре, міцне. Я продам його теслі.

І почав рубати. Дерево втішилося, що скоро буде скринею.

Інший підійшов до другого дерева:

– Гарне, треба запропонувати його корабелам.

Зраділо й воно – ось і відкривається шлях до великої води.

Коли ж дроворуб підійшов до третього, те затремтіло: якщо його зрубають – надія пропаде.

– Для тих замовників не потрібно якесь особливе, згодиться й це, – пробурмотів недбало, навіть не оглянувши.

З першого дерева зробили… годівницю для

Продовження на с. 84

Початок на с. 83

худоби. Її поставили в хліві. Це було зовсім не те, про що воно мріяло.

З другого вийшов… рибальський човен. Засмутилося дерево: не на це воно сподівалося.

А третє дерево обтесали, розрубали й надовго залишили в спокої. Здавалося, тепер слід лише нарікати на свою долю.

Минув час. Дерева майже забули свої мрії.

Якось до хліва прийшли чоловік і молода жінка. Вона тут народила дитину і немовля поклали в ясла, зроблені з першого дерева…

Одного разу човен, виготовлений із другого дерева, перевозив подорожніх. Один із них, стомившись, заснув на кормі. Посеред моря знявся такий шторм, що дерево вже не сподівалося стримати силу великих хвиль. Тоді мандрівники розбудили сплячого. Він устав, підняв руку, щось промовивши, – і негода швидко вщухла…

Тієї п'ятниці нарешті винесли третє дерево. Поклали на побитого в'язня, який змушений був тягнути його на собі крізь збурений натовп. На пагорбі нещасного прибили до дерева, що здригалося від сорому, приниження, та підняли над землею…

Підготував протоієрей Віталій СОБКО

СЛОВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ – НА ВОЛИНІ

ЧИТАЙТЕ
Різноманітну духовну літературу запитуйте у храмах, книгарні-бібліотеці «Ключі» за адресою: Луцьк, проспект Волі, 2 (навпроти ЦУМу, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 10.00 – 19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год.

СЛУХАЙТЕ
Передача «Благо»: неділя – 6.30; FM-радіостанція «Сім'я і дім» (102,4 МГц).

ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ, СЛУХАЙТЕ
Сайт *pravoslaviavolyni.org.ua* – історія, устрій єпархії, святині, персоналії, документи, новини, фото, газета, книги, аудіо, передруки.

Ідентифікатор медіа R30-02196
Рішення Нацради № 1754 від 11.12.2023 р.
Засновник і видавець – Управління Волинської єпархії Православної церкви України (Волинська духовна консисторія)
Друк ФОП Іванюк В. П.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн №31 від 02.02.2004 р.
Підписано до друку р. Зам. № Наклад

РЕДАКЦІЯ
Віталій КЛІМЧУК (головний редактор), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віктор ПУШКО, протоієрей Віталій СОБКО, Арсен ГРЕБЕНЮК (верстка)

Шановні читачі, дорогі брати і сестри!

Не використовуйте наш часопис у господарських цілях. Якщо він Вам уже не потрібен – передайте його ближнім або в бібліотеку.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1. volynkonsystoriia@ukr.net
Час роботи: понеділок-п'ятниця (крім святкових днів), 10:00-16:00, обідня перерва – 13:00-14:00

КЕРУЮЧИЙ ЄПАРХІЄЮ
Митрополит Луцький і Волинський МИХАЇЛ. Тел. (0332) 72-44-64

КАНЦЕЛЯРІЯ
Канцлер – протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Віцеканцлер – протоієрей Василь КЛОЧАК. Тел. (066) 571-75-27.

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
Тел. (0332) 72-21-82.
Голова центру – протоієрей Віктор ПУШКО. (095) 126-40-77.
Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність єпархії)
infosluzhba@ukr.net Сайт – *pravoslaviavolyni.org.ua*
info@pravoslaviavolyni.org.ua
Головний редактор сайта – протоієрей Віталій СОБКО.
Моб. (050) 661-56-68.
Пресслужба (співпраця зі ЗМІ) – прессекретар протоієрей Віктор ПУШКО
pres-sluzhba@ukr.net
Часопис «Волинські єпархіальні відомості». Головний редактор Віталій КЛІМЧУК. *hazeta.vyev@gmail.com*
Видавничий відділ і книгарня-бібліотека «Ключі» – завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО. Тел. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97. *kljuchi@ukr.net*

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА
Старший капелан – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК. Тел. (095) 538-05-87.
ПЕНІТЕНЦІАРНА СЛУЖБА
Голова – протоієрей Андрій МОВЧАНЮК. Тел. (050) 661-12-46, *garasd100@gmail.com*
ПАЛОМНИЦЬКИЙ ЦЕНТР «УКРАЇНА»
Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, (050) 812-09-79
ВІДДІЛ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ
Голова – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК. Тел. (095) 538-05-87
УПОВНОВАЖЕНИЙ ЄПАРХІЇ У СПРАВАХ СІМ'Ї
протоієрей Василь КЛОЧАК. Тел. (066) 571-75-27
ВІДДІЛ З ПИТАНЬ ЗДОРОВ'Я ТА ПАСТИРСЬКОЇ ОПІКИ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ
Голова – протоієрей Назар БАБІЙ. Тел. (066) 215-84-27
ВІДДІЛ ЕКОЛОГІЇ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ
Голова – ігумен Никодим (СМІЛИЙ). Тел. (068) 698-64-10